

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZARZECZE

2022 - 2030

SPIS TREŚCI

1. Wstęp.....	3
2. Proces opracowania Strategii	6
3. Diagnoza Gminy Zarzecze	8
3.1. Położenie geograficzne i podział administracyjny	9
3.2. Sytuacja demograficzna.....	12
3.3. Oświata i wychowanie.....	19
3.4. Ochrona zdrowia	21
3.5. Pomoc społeczna	22
3.6. Kultura i sport	27
3.7. Aktywność obywatelska mieszkańców.....	30
3.8. Bezpieczeństwo publiczne	31
3.9. Środowisko naturalne i formy ochrony przyrody.....	32
3.10. Dziedzictwo kulturowe, turystyka i rekreacja	35
3.11. Planowanie przestrzenne	41
3.12. Infrastruktura komunikacyjna i transport publiczny	43
3.13. Gospodarka mieszkaniowa i budownictwo	44
3.14. Infrastruktura techniczna	47
3.15. Rynek pracy i bezrobocie.....	54
3.16. Gospodarka i rolnictwo	58
3.17. Gospodarka finansowa	63
4. Gmina w oczach mieszkańców	68
5. Wnioski z diagnozy - analiza SWOT	74
6. Analiza trendów zewnętrznych – najważniejsze problemy	79
7. Plan operacyjny Strategii Rozwoju Gminy Zarzecze na lata 2022-2030 oraz kierunki interwencji rozwoju gminy.....	81
8. Wieloletni Plan Inwestycyjny	109
9. Część planistyczna.....	116
9.1 Struktura strategii.....	117
9.2 Cel nadrzędny	118
9.3 Wizja Gminy.....	119
9.4 Priorytetowe obszary rozwoju	119
9.5 Model strukturalny funkcjonalno – przestrzennej gminy	121
9.6 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	128

9.7 Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia	129
9.8 Spójność kierunków rozwoju gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań.	135
10. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych .	149
10.1 Odpowiedzialność za realizację strategii	150
10.2 Ewaluacja trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii	150
10.3 System monitorowania i ewaluacji Strategii Rozwoju Gminy Zarzecze.....	151
10.4. Monitoring realizacji Strategii	151
10.5 Raport z realizacji Strategii Rozwoju Gminy Zarzecze.....	151
10.6 Ewaluacja – ocena skutków wdrażania zapisów Strategii.....	153
11. Ramy finansowe oraz źródła finansowania	158
Spis tabel	161
Spis map	164
Spis Wykresów	166
Spis Zdjęć.....	168

ROZDZIAŁ 1

WSTĘP

Szanowni Państwo, Drodzy Mieszkańcy Gminy Zarzecze, nowa Strategia Rozwoju Gminy Zarzecze na lata 2022 – 2030 jest efektem wspólnych prac, zarówno pracowników urzędu i jednostek podległych, ekspertów zewnętrznych, a przede wszystkim Państwa – aktywnych mieszkańców, którzy poświęcili swój czas, by wspólnie odpowiedzieć na nurtujące nas pytania i przedstawić swoją wizję gminy Zarzecze za lat 10, wesprzeć nas w próbie odpowiedzi na pytanie: w jakim miejscu chcemy być, mieszkać, żyć, odpoczywać, czego oczekujemy i pragniemy dla siebie, dla naszych dzieci, rodziców, przyjaciół?

Efektom tej wspólnej refleksji jest niniejsza Strategia i zawarte w niej cele, które nakreśliśmy, a także obszary, w których razem chcemy działać i zmieniać naszą gminę. Podsumowując efekty kilkumiesięcznych prac, patrzę w przyszłość z optymizmem i dostrzegam Zarzecze, które jest ponadlokalnym liderem współpracy, gminą, która podejmuje i podejmować będzie liczne inicjatywy, wprowadzać innowacyjne pomysły służące poprawie życia mieszkańców.

Chcemy budować dobre relacje sąsiedzkie z gminami ościennymi, których potrzeby i oczekiwania należy rozumieć, ale równocześnie podejmować działania oparte na obopólnych korzyściach. To, co szczególnie dla nas istotne i co można uznać za kluczowy czynnik sukcesu, to współpraca i relacje partnerskie z gminami sąsiednimi. Już dzisiaj bardzo mocno na siebie oddziałujemy, mamy liczne powiązania funkcjonalne. Wykorzystanie potencjału tej współpracy w znaczący sposób przyspieszy rozwój gminy Zarzecze.

Po przejściu procesu tworzenia Strategii widzę, że jesteśmy dumni z naszej gminy i 9 sołectw, które ją tworzą. Jesteśmy społecznością, o bogatych tradycjach, a z naszej Gminy wywodzi się wiele znamienitych osobowości, które w różnorodny sposób zapisały się w historii kraju. Dziedzictwo pokoleń oraz lokalna różnorodność stanowią o naszej sile, jako wspólnoty samorządowej. Mieszkańcy są nie tylko celem Strategii, ale równocześnie siłą te rozwiązania wprowadzającą.

Wybiegając w przyszłość widzimy Gminę Zarzecze, jako miejsce przyjazne mieszkańcom, małą Ojczyznę, z którą się identyfikują, gminę w ludzkiej skali, w której usługi są łatwo dostępne, znalezienie pracy nie stanowi problemu, sieć dobrze zorganizowanych szkół zapewnia wysoki poziom nauczania i każde dziecko ma zapewnione miejsce w przedszkolu oraz żłobku. Liczne atrakcje zapewniają możliwość spędzania wolnego czasu, a dobrze zorganizowana i sprawnie działająca komunikacja zbiorowa zapewniająca szybkie, komfortowe i bezpiecznie przemieszczanie się sprawia, że posiadanie samochodu staje się niekoniecznym luksusem. Powietrze, którym oddychamy jest czyste, nie obawiamy się wyjścia na spacer w zimowe popołudnie, nie sprawdzamy przed wyjściem, jaka jest jakość powietrza, bo zawsze jest co najmniej dobra.

Zależy nam bardzo, by przyciągać do gminy inwestorów, którzy z troską podchodzą do ochrony środowiska, a swoje firmy chcą rozwijać w sposób zrównoważony. Takich przedsiębiorców i inwestorów będziemy wspierać, wspólnie z nimi planować i budować rozwój gospodarczy naszej gminy.

Szanowni Mieszkańcy

To jest nasza wspólna wizja, nasza odpowiedź na pytanie, jakiego Zarzecza chcemy. To wskazanie dalekosiężnego kierunku rozwoju, swego rodzaju "latarnia morska", która wyznaczać będzie kierunek.

Życzę sobie i Państwu, aby to nasze wspólne marzenie opisane w „Strategii 2030” jak najszybciej się ziściło.

Tomasz Bury
Wójt Gminy Zarzecze

ROZDZIAŁ 2

METODOLOGIA STRATEGII ROZWOJU GMINY ZARZECZE NA LATA 2022 - 2030

Opracowanie Strategii Rozwoju Gminy Zarzecze na lata 2022-2030 było procesem wieloetapowym, szeroko angażującym mieszkańców gminy i przedstawicieli lokalnych instytucji i organizacji. Założeniem dokumentu było połączenie tradycji z nowoczesnością oraz pomysłów mieszkańców z wizją ekspertów zewnętrznych. Praca rozpoczęła się od stworzenia mapy problemów i wyzwań dla gminy Zarzecze w sześciu obszarach – środowisko, ekonomia, ludzie, życie, zarządzanie i mobilność. Lista wyzwań powstała w oparciu o analizę danych statystycznych, polityk i dokumentów strategicznych obowiązujących w gminie oraz literatury przedmiotu. Równocześnie prowadzone były wywiady bezpośrednie z wybranymi pracownikami Urzędu.

Przygotowana została także ankieta badająca opinię mieszkańców na temat jakości życia w gminie. Zakończenie tego etapu nastąpiło w lutym 2022 r., a jego efektem było powstanie raportu diagnostycznego opisującego sytuację w gminie.

Dokument został uzupełniony o listę wskaźników, zaś sformułowane cele i kierunki zmian zostały zweryfikowane pod względem zgodności z dokumentami wyższego rzędu o charakterze krajowym i regionalnym. Sformułowano inne niezbędne elementy Strategii - system monitoringu i ewaluacji, model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, obszary strategicznej interwencji, uwarunkowania finansowe.

ROZDZIAŁ 3

**DIAGNOZA GMINY
ZARZECZE**

3.1. Położenie geograficzne i podział administracyjny

Gmina Zarzeczce jest gminą wiejską położoną w północno – wschodniej części województwa podkarpackiego, na Pogórzu Rzeszowskim, 10 km na południowy – wschód od Przeworska. Administracyjnie wchodzi w skład powiatu przeworskiego i województwa podkarpackiego. Gmina Zarzeczce ma korzystne położenie w pobliżu większych ośrodków miejskich, tj., Przeworska i Jarosławia oraz niedaleko granicy państwa. Duże znaczenie dla rozwoju gminy ma również dobre połączenie komunikacyjne wynikające z bliskości autostrady A4

Mapa 1 Gmina Zarzeczce na tle województwa podkarpackiego

Źródło: Opracowanie własne

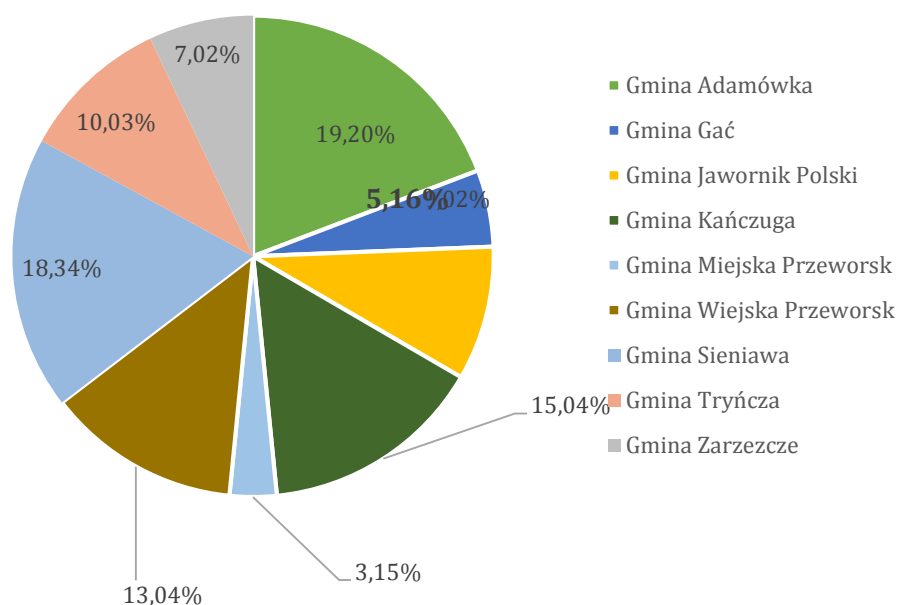
Mapa 2 Gmina Zarzecze na tle powiatu przeworskiego

Źródło: Opracowanie własne

Gmina Zarzecze graniczy od zachodu z gminą Kańczuga, od północy z gminą Przeworsk, od wschodu z gminą Pawłosiów, od południowego wschodu z gminą Roźwienica, a od południa z gminą Pruchnik. Gmina Zarzecze zajmuje 7,05% powierzchni powiatu przeworskiego.

Wykres 1 Powierzchnia gmin powiatu przeworskiego w ujęciu procentowym

Źródło: Opracowanie własne

Powierzchnia Gminy to 4924 ha, czyli 49,24 km². W skład Gminy Zarzecze wchodzi 9 sołectw, są to : Kisielów, Łapajówka, Maćkówka, Pełnatycze, Roźniatów, Siennów, Zalesie, Zarzecze, Żurawiczki. W środkowej części gminy usytuowana jest wieś Zarzecze, która stanowi centrum dla okolicznych wsi. Mają tam siedzibę władze gminy, obiekty administracji, filie banków, placówki służby zdrowia oraz największy zakład pracy

Największymi powierzchniowo sołectwami tej gminy są Siennów, Żurawiczki i Zarzecze. Układ poszczególnych sołectw przedstawia poniższa mapa.

Mapa 3 Gmina Zarzecze z usytuowaniem poszczególnych sołectw

Źródło: www.wikipedia.org

Gmina Zarzecze jest gminą o typowo rolniczym charakterze. Użytki rolne stanowią 82% powierzchni gminy, 9% to użytki leśne. Przez Zarzecze przepływa rzeka Mlecza, będącą prawym dopływem Wisłoka

Na terenie gminy Zarzecze nie ma żadnej miejscowości posiadającej status miasta, najbliższymi aglomeracjami są miasta Przeworsk i Jarosław. Funkcję centrum usługowo-administracyjnego w gminie pełni miejscowość Zarzecze.

3.2. Sytuacja demograficzna

Jednym z głównych czynników, determinujących procesy rozwojowe oraz mających wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą w każdej gminie są jej mieszkańcy. Potencjał demograficzny gminy Zarzecze, według danych GUS na koniec 2020 roku to 7211 osób, co stanowi 9,25 % ludności powiatu przeworskiego. Z kolei średnia gęstość zaludnienia wynosiła 147 osoby/km². Gmina Zarzecze stanowi 7% powierzchni powiatu przeworskiego

Stan ludności gminy Zarzecze na tle pozostałych gmin powiatu przeworskiego w roku 2016 i 2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1 Ludność, średnia gęstość zaludnienia oraz powierzchnia gmin powiatu przeworskiego

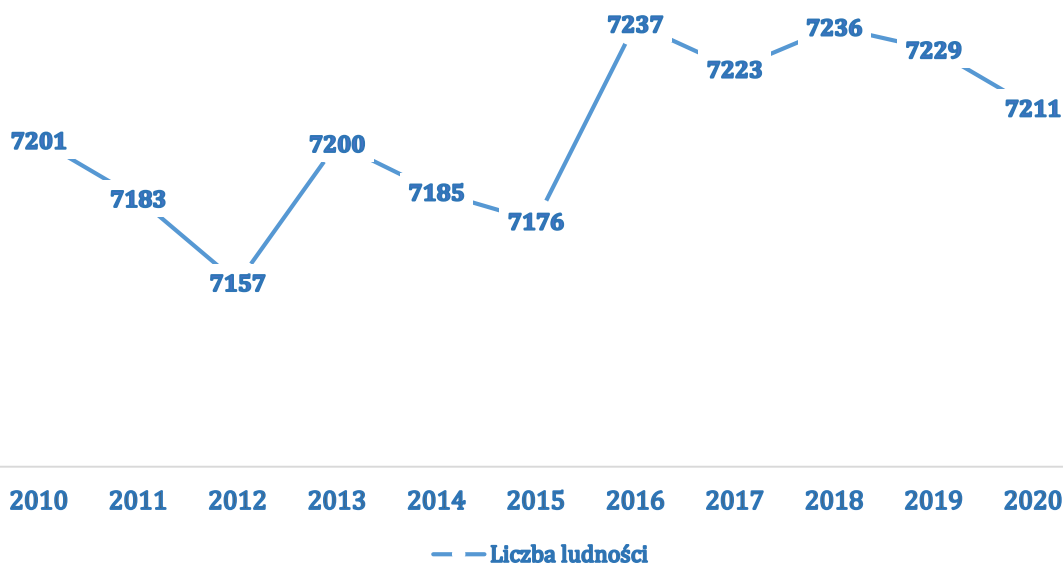
Jednostka terytorialna	Ludność					Powierzchnia w km ²
	2016		2020		Wzrost/ spadek (%)	
	ogółem	osób / km ²	ogółem	osób / km ²		
Gmina Adamówka	4096	32	4025	30	-1,02	134
Gmina Gać	4616	129	4576	127	-0,99	36
Gmina Jawornik Polski	4486	63	4406	70	-1,01	63
Gmina Kańczuga	12429	119	12285	117	-1,01	105
Gmina Przeworsk (Miejska)	15452	688	15 105	683	-0,98	22
Gmina Przeworsk (Wiejska)	14893	164	14851	164	-1,00	91
Gmina Sieniawa	7049	55	7022	55	-1,00	128
Gmina Tryńcza	8436	118	8498	121	0,1	70
Gmina Zarzecze	7237	147	7211	147	-0,9	49
Razem powiat przeworski	78694	112	77979	112	-0,69	698

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Na przestrzeni ostatnich lat, w większości gmin powiatu przeworskiego można zauważyć tendencję spadkową, jeśli chodzi o liczbę mieszkańców. Spadki te były jednak nieznaczne – najwięcej mieszkańców biorąc pod uwagę rok 2016 i 2020 ubyło w gminie miejskiej Przeworsk, tj. 347 osób (spadek liczby mieszkańców o 0,98 %). Wzrost liczby mieszkańców nastąpił jedynie w gminie Tryńcza, liczba mieszkańców w roku 2020 w stosunku do 2016 wzrosła o 62 osobę. Z kolei w gminie Zarzecze, liczba mieszkańców zmniejszyła się o 26 osób, tj. o 0,90 %

Na przestrzeni ostatnich 10 lat, liczba mieszkańców zwiększyła się o 10 osób. W latach 2010-2013 występowały spadki, w 2014 roku był wzrost liczby mieszkańców, w kolejnych dwóch latach nastąpiły spadki tej liczby, w 2016 roku liczba mieszkańców była najwyższa w całym dziesięcioleciu, od 2018 roku widoczna jest tendencja spadkowa. Sytuacja ta została przedstawiona na poniższym wykresie.

Wykres 2 Stan ludności w gminie Zarzecze na przestrzeni lat 2010-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

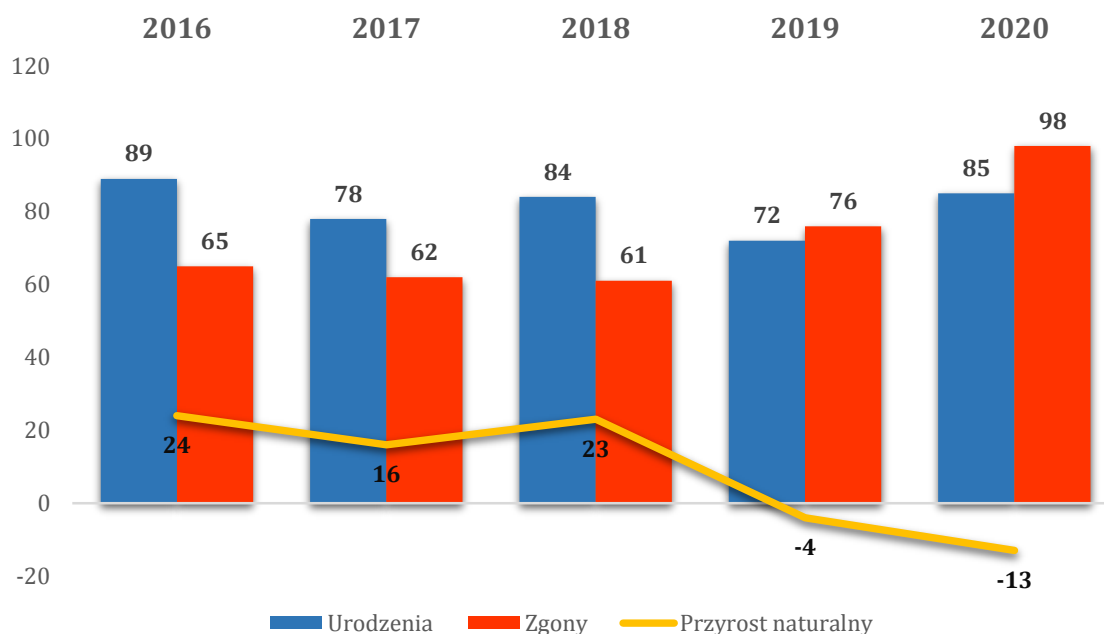
Jednym z kluczowych czynników wpływających na zmianę liczby ludności jest ruch naturalny ludności oraz wynikający z niego przyrost naturalny. Liczbę urodzeń i zgonów w gminie Zarzecze, a także wartość przyrostu naturalnego na przestrzeni lat 2016-2020 przedstawia poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 2 Liczba urodzeń i zgonów oraz przyrost naturalny w gminie Zarzecze na przestrzeni lat 2016-2020

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Urodzenia	89	78	84	72	85
Zgony	65	62	61	76	98
Przyrost naturalny	24	16	23	-4	-13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 3 Liczba urodzeń i zgonów oraz przyrost naturalny w gminie Zarzecze na przestrzeni lat 2016-2020

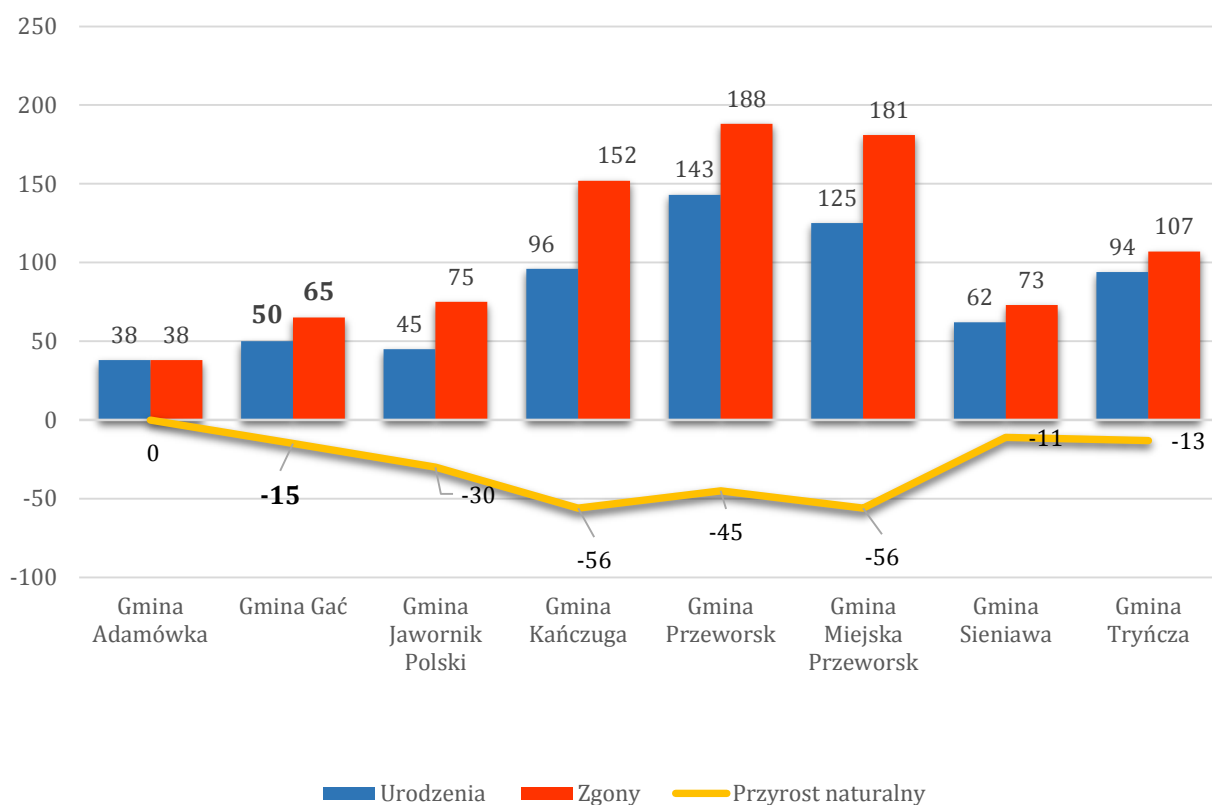

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Powyższe dane wskazują, że ujemne wartości przyrostu naturalnego w gminie Zarzecze występowały w roku 2019 i 2020, z kolei w latach 2016-2018 przyrost naturalny przybierał wartości dodatnie.

Lepiej sytuacja gminy wygląda na tle całego województwa i kraju. Przyrost naturalny w 2020 roku w Gminie Zarzecze wynosił -1,8, w województwie podkarpackim – 2,2, zaś w całym kraju – 3,2. Pod względem wartości przyrostu naturalnego gmina Zarzecze zajmuje czwarte miejsce w powiecie. Liczbę urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny w 2020 r. na tle pozostałych gmin powiatu przeworskiego, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 4 Liczba urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny na terenie gmin powiatu przeworskiego w roku 2020

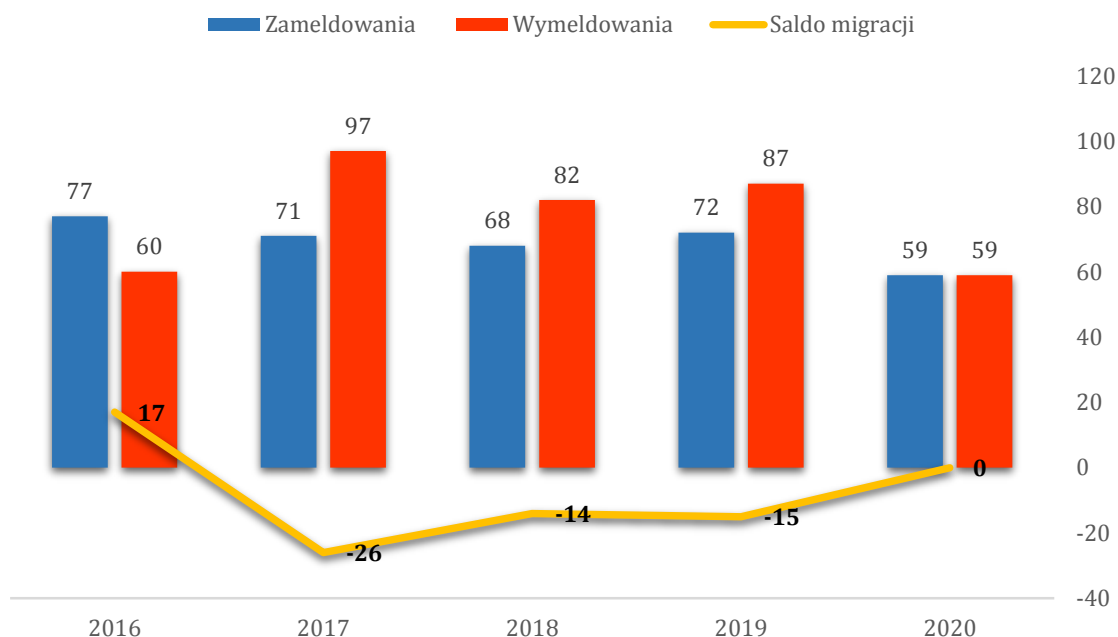

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Biorąc pod uwagę liczbę urodzeń w 2020 roku, na tle pozostałych gmin powiatu przeworskiego, gmina Zarzecze jest na piątym miejscu jeśli chodzi o liczbę urodzeń i taką samą pozycję zajmuje jeżeli chodzi o liczbę zgonów.

Innym zasadniczym czynnikiem, mającym wpływ na liczbę ludności w gminie jest saldo migracji. W 2020 roku, według danych GUS zarejestrowano 59 zameldowań, w tym 1 zameldowań z zagranicy oraz 59 wymeldowań, w tym 0 wymeldowania za granicę, w wyniku czego saldo migracji wyniosło dla gminy Zarzecze wartość - 0. Liczbę zameldowań i wymeldowań ogółem oraz saldo migracji na przestrzeni lat 2016-2020 przedstawia poniższy wykres.

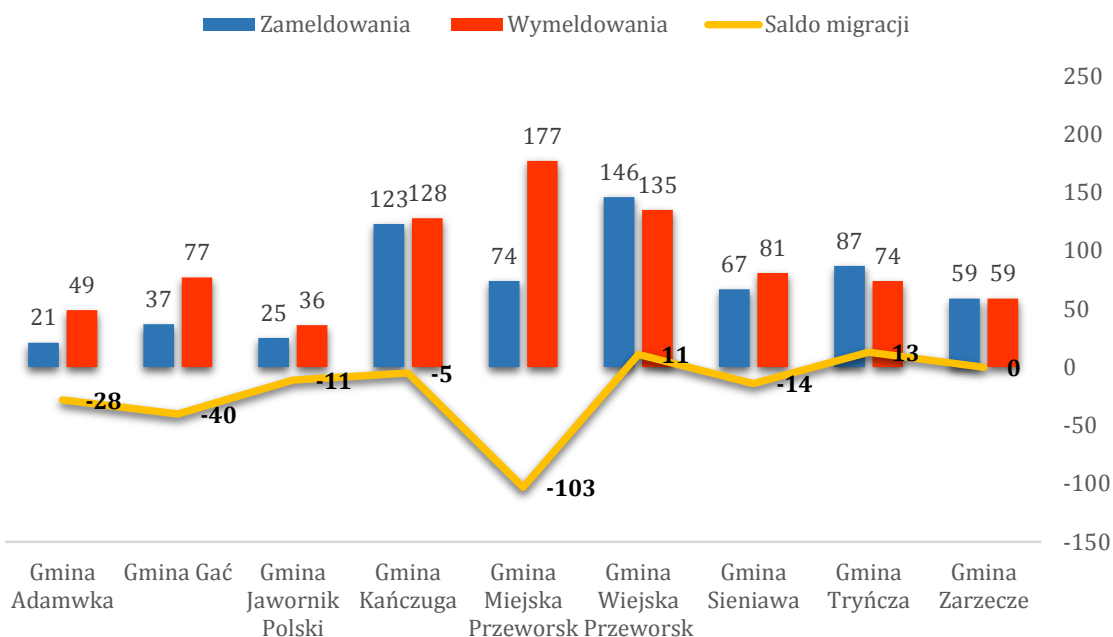
Wykres 5 Liczba zameldowań i wymeldowań ogółem oraz saldo migracji w gminie Zarzecze na przestrzeni lat 2016-2020.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Na podstawie powyższych danych można przyjąć, że główny wpływ na zmniejszającą się liczbę mieszkańców w gminie w ostatnich latach ma malejący przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji, co z kolei wpływa na sytuację społeczno-gospodarczą oraz potencjał demograficzny gminy. Istotnym problemem jest również odpływ ludzi młodych, wykształconych, aktywnych i innowacyjnych, co przyczynia się do zmniejszania potencjalnych zasobów pracy, a także obniżania ich jakości. Ujemne saldo migracji występuje w większości gmin powiatu przeworskiego, najniższe saldo migracji ma Gmina Miejska Przeworsk oraz Gmina Gać. Dodatnie saldo miały jedynie dwie gminy, tj. gmina Tryńcza i Gmina Wiejska Przeworsk, W Gminie Zarzecze saldo migracji w 2020 roku wynosiło 0. Dane te zostały przedstawione w poniższym wykresie.

Wykres 6 Liczba zameldowań i wymeldowań ogółem oraz saldo migracji na terenie gmin powiatu przeworskiego w roku 2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wśród mieszkańców gminy Zarzeczce, najliczniej reprezentowaną grupą wiekową są osoby w wieku 0-19 lat, których liczba na koniec 2020 roku wyniosła 1 582 osoby, co stanowiło 21,94 % ogółu ludności gminy. Kolejne miejsca w strukturze wiekowej mieszkańców gminy zajmują grupy wiekowe: 30 – 39 lat (16,07 % ogółu) oraz osoby w wieku 65 i więcej lat (15,45 % ogółu). Szczegółowe dane w tej kwestii przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3 Struktura wiekowa mieszkańców gminy Zarzeczce w 2020 roku

Przedziały wiekowe	Ogółem		w tym kobiety		w tym mężczyźni	
	Ilość mieszkańców	% ogółu mieszkańców	Ilość kobiet	% ogółu kobiet	Ilość mężczyzn	% ogółu mężczyzn
0 – 19	1582	21,94	758	20,98	824	22,90
20 – 24	481	6,67	267	7,39	214	5,95
25 – 29	512	7,10	224	6,20	288	8,00
30 – 39	1159	16,07	535	14,81	624	17,34
40 – 49	1046	14,50	521	14,42	525	14,59
50 – 59	891	12,36	434	12,01	457	12,70
60 – 64	426	5,91	209	5,78	217	6,03
65 i więcej	1114	15,45	665	18,41	449	12,49

Razem	7211	100	3613	100	3 598	100
--------------	------	-----	------	-----	-------	-----

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

3.3. Oświata i wychowanie

Oświata pełni niezwykle istotną rolę w sferze społecznej i kształtowaniu kapitału ludzkiego. Gmina Zarzecze realizuje zadania oświatowe wynikające z ustawy Prawo oświatowe oraz rozporządzeń wykonawczych poprzez zabezpieczenie działalności przedszkoli, szkół podstawowych i ponadpodstawowych, a także zapewnienie dostępu do edukacji uczniów niepełnosprawnych, finansując dowóz uczniów niepełnosprawnych do szkół poza terenem gminy. Zadania oświatowe realizowane są przy pomocy środków otrzymywanych z budżetu państwa w formie subwencji oświatowej, budżetu gminy oraz pozyskanych dotacji i dofinansowań. Na terenie gminy Zarzecze funkcjonuje sześć szkół podstawowych, w tym:

- Zespół Szkół w Zarzeczcu w skład, którego wchodzi:
 - Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Zarzeczcu
 - Szkoła Filialna im. Orła Białego w Pełnatyczach
 - Szkoła Filialna im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Roźniatowie
 - Przedszkole Publiczne
- Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Siennowie;
- Szkoła Podstawowa im. Św. Królowej Jadwigi w Maćkówce;
- Szkoła Podstawowa im. Św. Brata Alberta w Żurawiczkach

Szkoła Filialna w Roźniatowie działa do 30 czerwca 2022 roku, następnie zostanie zlikwidowana ze względu na malejącą liczbę uczniów.

Gmina Zarzecze prowadzi jedną szkołę ponadpodstawową, która została przyjęta przez gminą od Powiatu Przeworskiego Uchwałą Rady Gminy z dnia 29 maja 2019 roku, jest to

- Zespół Szkół im. Wincentego Witosa w Zarzeczcu, w skład którego wchodzi:
 - Branżowa Szkoła I stopnia
 - Technikum
 - Liceum Ogólnokształcące
 - Internat
 - Szkolne Schronisko Młodzieżowe

W celu wykonywania zadań z zakresu wspólnej obsługi organizacyjnej, administracyjnej, finansowo-księgowej i prawnej dla szkół, których organem prowadzącym jest Gmina Zarzecze, utworzony został Zespół Obsługi Szkół i Jednostek Budżetowych w Zarzeczcu, będący gminną jednostką organizacyjną.

Według danych GUS z 2020 roku, do wszystkich placówek oświatowych na terenie gminy Zarzecze uczęszczało 547 uczniów. W stosunku do 2016 roku, liczba uczniów w szkołach podstawowych zwiększyła się o 116 osób. Główną przyczyną tego było zlikwidowanie trzech funkcjonujących na terenie gminy gimnazjum i utworzenie VIII klas w szkołach podstawowych. Dane dotyczące liczby uczniów oraz oddziałów w placówkach oświatowych w roku 2016 i 2020 przedstawia poniższa tabela. Na dzień opracowania Strategii brak było danych z 2021 roku.

Tabela 4 Liczba uczniów oraz oddziałów w placówkach oświatowych w roku 2016 i 2020

Rodzaj placówki	2016		2020	
	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów
Szkoły podstawowe ogółem	431	30	547	41
Szkoły podstawowe, prowadzone przez Gminę Zarzecze	431	30	547	41
Gimnazjum	234	15	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

W zakresie kształcenia ponadpodstawowego część młodzieży kontynuuje naukę na miejscu w Zarzeczu, część osób uczęszcza do szkół w Przeworsku i Jarosławiu.

W kwestii dostępności architektonicznej budynków szkolnych dla osób z niepełnosprawnością, przeprowadzone autodiagnozy wskazały liczne braki. Jedynie Zespół Szkół w Zarzeczu – Szkoła Podstawowa im. Św. Jana Pawła II w Zarzeczu posiada miejsca postojowe dla niepełnosprawnych oraz windę. Szkoła Podstawowa im. Św. Brata Alberta w Żurawiczkach posiada podjazd – dostęp do parteru budynku. W pozostałych szkołach braki te dotyczą m. in. braku miejsc postojowych dla osób z niepełnosprawnością, barier pionowych w dostaniu się do określonych pomieszczeń, braku pochwytów w drzwiach, braku antypoślizgowych powierzchni, braku windy, czy też braku zewnętrznych ciągów pieszych o szerokości min. 180 cm, dostosowanych do osób z niepełnosprawnością. Stąd konieczne będą działania samorządu w celu dostosowania budynków i spełnienia wymagań prawnych w zakresie zapewnienia dostępności architektonicznej dla osób z niepełnosprawnością.

Do 31.08.2020r. na terenie gminy Zarzecze funkcjonowało 5 niepublicznych punktów przedszkolnych, prowadzonych przez Instytut Komeńskiego. Od dnia 01.09.2020r. w miejsce niepublicznych punktów zostały utworzone dodatkowe oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych lub zostały wydłużone zajęcia wychowania przedszkolnego w szkołach według potrzeb rodziców i dzieci. W gminie Zarzecze wszystkie chętne dzieci w wieku od 3 do 6 lat mają zapewnione wychowanie przedszkolne. W roku 2018 został utworzony Publiczny Żłobek w Zarzeczu, który powstał dzięki dofinansowaniu w ramach Resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „MALUCH+” 2018. Żłobek znajduje się w lokalu Spółdzielni Mieszkaniowej w Zarzeczu na parterze bloku mieszkalnego, zapewnia opiekę dla 16 dzieci w wieku od 1 roku do 3 lat. Od 2021 roku działa również filia żłobka w Roźniatowie, zapewniająca opiekę dla 16 dzieci w wieku 1 – 3 lat. Filia żłobka w Roźniatowie powstała w budynku Szkoły filialnej. Aktywności dzieci planowane są w oparciu o ramowy plan dnia. Organizowane są zajęcia związane z pielęgnacją i opieką nad dziećmi, jak również zajęcia stymulujące prawidłowy rozwój psychiczny, fizyczny, emocjonalny oraz społeczny.

Zgodnie z danymi GUS, na koniec 2020 roku na terenie gminy Zarzecze zameldowanych było 242 dzieci w wieku do lat 3, z czego jedynie 32 dzieci, tj. 13,22 %, objętych było opieką żłobkową.

3.4. Ochrona zdrowia

Dostęp do opieki zdrowotnej jest jednym z istotnych czynników wpływających na sytuację zdrowotną i jakość życia mieszkańców gminy. Na terenie gminy Zarzecze opiekę zdrowotną mieszkańcom zapewniają trzy ośrodki zdrowia:

- Ośrodek Zdrowia w Zarzeczcu – prowadzony przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Przeworsku, w którym znajduje się Poradnia Ogólna POZ, gabinet rehabilitacji, gabinet zabiegowy oraz punkt pobrań;
- Ośrodek Zdrowia w Żurawiczkach – prowadzony przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Przeworsku, w którym przyjmuje lekarz POZ , oraz znajduje się gabinet zabiegowy;
- Ośrodek Zdrowia w Siennowie – prowadzony przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej ALMUS w Białobokach, w którym znajduje się Poradnia ogólna POZ oraz gabinet zabiegowy;

ponadto

- Na terenie gminy Zarzecze działają trzy gabinety stomatologiczne w Zarzeczcu i Siennowie
- Prywatny gabinet fizjoterapii działa w miejscowości Zarzecze

Placówki świadczące opiekę zdrowotną na terenie gminy Zarzecze, realizują działania związane w szczególności z badaniem i poradą lekarską w zakresie kompetencji lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, opieką stomatologiczną, pielęgniarstwem środowiskowo-rodzinnym i szkolno-wychowawczym, a także szczepieniami ochronnymi i działaniami profilaktycznymi.

Dane dotyczące liczby praktyk lekarskich oraz porad lekarskich na terenie gminy Zarzecze w roku 2016 i 2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5 Dane dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Zarzecze w 2016 oraz 2020 roku

Wyszczególnienie	2016	2020
Przychodnie ogółem	2	2
Praktyki lekarskie	3	3
Ambulatoryjna opieka zdrowotna – porady lekarskie	19 288	17 921
Podstawowa opieka zdrowotna – porady lekarskie	19 288	17 921

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Ze względu na niewystarczający zakres usług medycznych, jeśli chodzi o badania specjalistyczne, pacjenci z terenu gminy Zarzecze korzystają również z przychodni w miastach

Przeworsk, Jarosław oraz Rzeszów i Przemyśl. Znajdują się tam również szpitale powiatowe i wojewódzkie.

Ponadto w gminie znajdują się dwie apteki ogólnodostępne w Zarzeczcu oraz punkt apteczny w Siennowie.

3.5. Pomoc społeczna

Działania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Zarzeczce realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zarzeczcu. Głównym celem działań Ośrodka jest udzielanie wsparcia osobom i rodzinom, które we własnym zakresie nie są w stanie zaspokoić niezbędnych potrzeb życiowych. Ośrodek wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia tych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Ośrodek realizuje swoje zadania na podstawie ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 z późn. zm.), a także na podstawie innych ustaw tj.:

- wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- świadczeniach rodzinnych,
- pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem",
- ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekuna,
- pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- Karcie Dużej Rodziny,
- ochronie zdrowia psychicznego,
- zatrudnieniu socjalnym.

Realizuje również zadania wynikające z przepisów prawa z zakresu ostony socjalnej i polityki społecznej, w tym prorodzinnej.

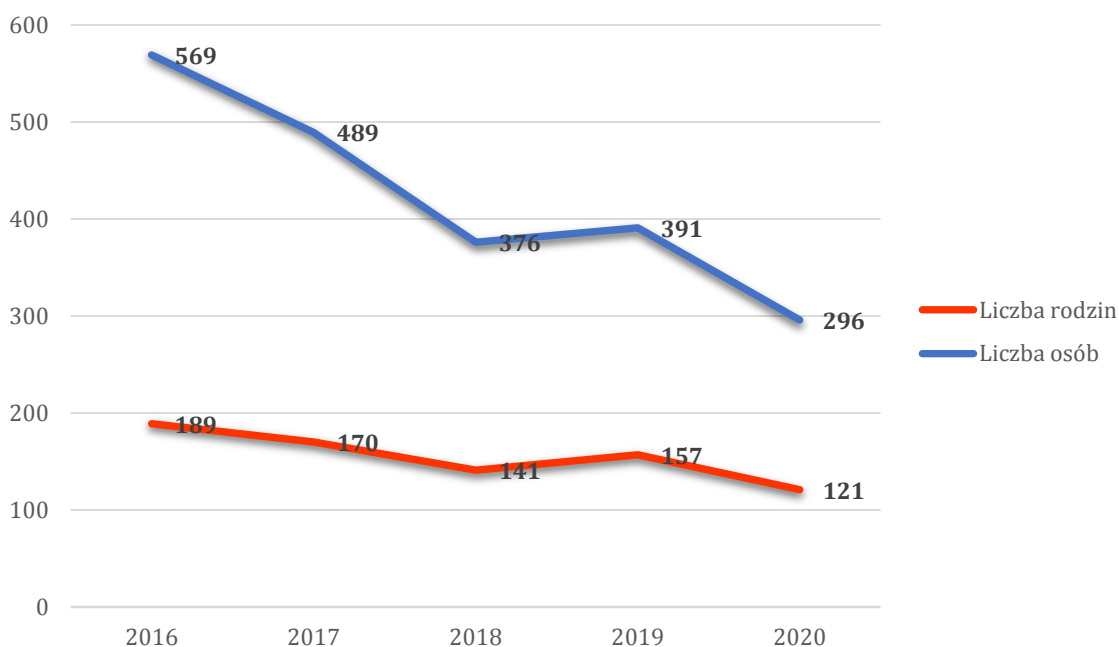
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zarzeczcu udziela pomocy pieniężnej i niepieniężnej, tj. tzw. środowiskowej pomocy społecznej, osobom mającym problemy z samodzielnym funkcjonowaniem w środowisku. Prawo do świadczeń pieniężnych w ramach społecznej przysługuje osobom i rodzinom, których dochód nie przekracza określonego w przepisach kryterium dochodowego. Od dnia 1 października 2018 r. kwota kryterium dochodowego wynosi dla osoby samotnie gospodarującej 701 zł, a dla osoby w rodzinie 528 zł. Poprzednio obowiązujące kryterium dochodowe, od 1 października 2015 r. do 30 września 2018 r. wynosiło odpowiednio 514 i 634 zł. Kolejna zmiana kryterium nastąpiła od 1 stycznia 2022 r. i obecnie wynosi 776 zł dla osoby samotnej i 600 zł dla osoby w rodzinie Liczbę gospodarstw domowych i osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2016-2020, przedstawiają poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 6 Liczba rodzin oraz osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie gminy Zarzecze w latach 2016-2020

ROK	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	189	170	141	157	121
Liczba osób w rodzinach	569	489	376	391	296

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

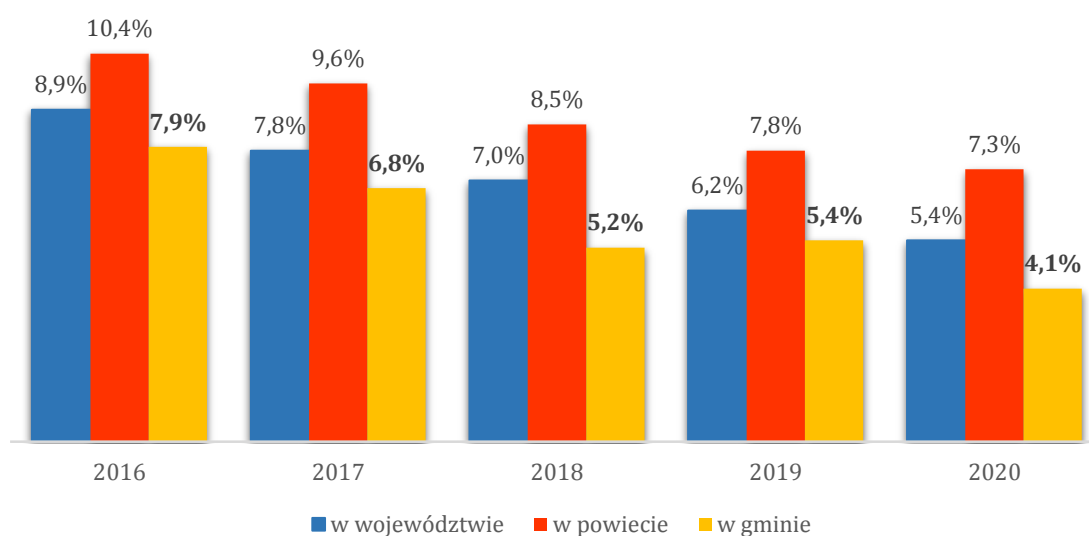
Wykres 7 Liczba rodzin oraz osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie gminy Zarzecze w latach 2016-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Jak wynika z powyższej tabeli oraz wykresu, na przestrzeni lat 2016-2020, zmniejszyła się liczba rodzin objętych wsparciem Ośrodka o 68 (spadek o 35,98 %), w tym liczba osób objętych wsparciem zmalała o 273 osób (spadek o 47,98 %). Może to świadczyć o poprawie sytuacji rodzin, które korzystały dotychczas ze świadczeń pomocy społecznej. Wpływ na to miało uruchomienie świadczenia „Rodzina 500+”, a także wzrost najniższego wynagrodzenia oraz minimalnych emerytur i rent. Zjawisko to występuje ogólnie w powiecie przeworskim i województwie podkarpackim, a fakt ten odzwierciedla poniższy wykres, przedstawiający udział osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem. Poniższy wykres pokazuje, że sytuacja osób mieszkających na terenie Gminy Zarzecze jest lepsza od sytuacji w powiecie przeworskim i województwie podkarpackim. Świadczy o tym niższy odsetek osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Wykres 6 Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na przestrzeni lat 2016-2020 w województwie podkarpackim, powiecie przeworskim oraz gminie Zarzecze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Liczbę rodzin i osób, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej objętych pomocą społeczną przedstawia powyższy wykres.

Tabela 7 Przyczyny trudnych sytuacji życiowych rodzin w latach 2019-2020

Powód korzystania z pomocy	2019		2020	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Bezrobocie	63	187	50	152
Niepełnosprawność	71	165	58	139
Długotrwała lub ciężka choroba	58	114	48	94
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa	30	126	25	125

domowego				
Przemoc w rodzinie	3	7	2	11
Alkoholizm	12	15	14	27
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0	0	0
Zdarzenia losowe	0	0	1	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zarzeczcu

Jak przedstawiają powyższe dane, w 2020 roku podobnie jak w 2019 roku, najczęstszą przyczyną objęcia rodzin pomocą społeczną była niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezrobocie jednak w porównaniu do 2019 r., w 2020 liczba rodzin objętych pomocą z tych przyczyn zmniejszyła się o 36. W dalszej kolejności przyczyną objęcia rodzin pomocą społeczną była bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (w 2020 r. liczba rodzin mniejsza była o 5 w porównaniu do 2019 r.) Kolejną z przyczyn objęcia rodzin pomocą był alkoholizm (w 2020 r. liczba rodzin objętych pomocą zwiększyła się o 2).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zarzeczcu realizuje również świadczenia rodzinne, którymi są:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego;
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne;
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka;
- świadczenie rodzicielskie.

Liczbę korzystających ze świadczeń rodzinnych oraz kwoty wypłacanych świadczeń w gminie Zarzeczcu w latach 2016-2020, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8 Liczba korzystających ze świadczeń rodzinnych na terenie gminy Zarzeczcu oraz kwoty wypłacanych świadczeń w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	394	384	353	300	248
Dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	796	772	699	628	534
Dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	727	706	644	582	494
Udział dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują	51,7	50,5	46,5	42,2	35,0

zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w %					
Kwota świadczeń rodzinnych ogółem w tys. zł	3125	3194	3141	3278	3244
Kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami) w tys. zł	1566	1 540	1375	1 231	1 070
Kwota zasiłków pielęgnacyjnych w tys. zł	354	354	354	442	493

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Na podstawie poniższych danych możemy zaobserwować spadek liczby rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci - spadek o ok. 33 %, a przez to i spadek liczby dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny – spadek o 27 %. Wart uwagi jest również wskaźnik, dotyczący udziału dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku – w 2020 roku udział ten wynosił 35,0 %, natomiast w 2016 było to 51,7 %. Może to świadczyć o poprawie warunków życia rodzin, podobnie jak w przypadku beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, spowodowanej realizacją świadczenia „Rodzina 500 +” oraz wzrostem minimalnych wynagrodzeń.

Podobnie przedstawia się sprawa w kwestii kwot wypłacanych świadczeń rodzinnych, gdzie wystąpiło ich obniżenie na przestrzeni lat 2016-2020 – od 2016 roku łączny spadek tych kwot wyniósł ok. 500 tys. zł. Występował przy tym spadek kwoty wypłacanych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz wzrost kwoty zasiłków pielęgnacyjnych. Zgodnie z danymi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zarzeczcu, wzrastały również kwoty wypłacanych świadczeń pielęgnacyjnych, co z kolei spowodowane jest wzrostem wysokości tych świadczeń.

Program Rodzina 500+ to pomoc finansowa ze strony państwa, którą mogą otrzymać rodzice oraz opiekunowie dzieci do 18 roku życia. Celem świadczenia jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Program Rodzina 500+ wszedł w życie 1 kwietnia 2016 roku i początkowo świadczenie było przyznawane na drugie i kolejne dziecko oraz pierwsze w przypadku spełnienia określonego kryterium dochodowego, natomiast od lipca 2019 roku przyznawane jest na każde dziecko niezależnie od dochodu i przysługuje rodzinie bez względu na stan cywilny rodziców.

W 2020 roku przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymały świadczenie wychowawcze „Rodzina 500 +” wyniosła 1 315, natomiast łączne wydatki w tej kwestii w 2020 roku na terenie gminy Zarzeczce wyniosły 7 982 859 zł.

Na terenie gminy Zarzeczce funkcjonuje również Środowiskowy Dom Samopomocy w Zalesiu z filią w Łapajówce, przeznaczony jest dla 53 osób zaburzonych psychicznie tj. przewlekłe psychicznie chorych, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim, znacznym i umiarkowanym, osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, jeżeli jednocześnie występują inne zaburzenia, zwłaszcza neurologiczne oraz osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej są zaliczane do zaburzeń psychicznych, z wyłączeniem osób czynnie uzależnionych od środków psychoaktywnych. Budynek główny w Zalesiu przewidziany jest dla 28 osób, filia w Łapajówce zaś dla 25 osób.

3.6. Kultura i sport

Kultura

Kultura ma zasadniczy wpływ na jakość życia, tworząc relacje społeczne i pomagając w zaspokajaniu indywidualnych potrzeb niematerialnych, musi być jednak stale rozwijana. Prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. W gminie Zarzecze funkcjonują 3 jednostki organizacyjne, które realizują zadania w zakresie kultury, sportu i rekreacji:

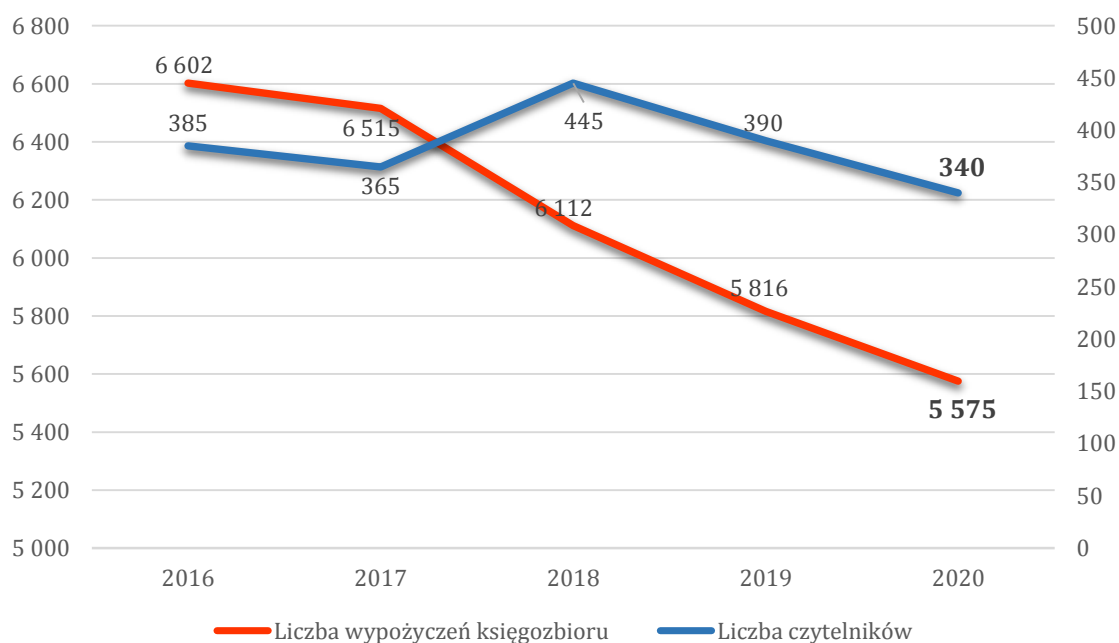
- Centrum Kultury,
- Gminna Biblioteka Publiczna im. Prymasa Tysiąclecia ks. Kardynała Wyszyńskiego w Zarzeczu,
- Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji

Centrum Kultury działa na podstawie ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej oraz na podstawie Statutu Centrum Kultury z dnia 28 marca 2007 roku, swoją siedzibę ma w zabytkowym pałacu Dzieduszyckich w Zarzeczu Pałac jest również siedzibą Oddziału Muzeum w Jarosław. Centrum Kultury w Zarzeczu sprawuje opiekę nad zabytkowym parkiem w Zarzeczu. Centrum Kultury realizuje zarówno samodzielnie różnego rodzaju imprezy i wydarzenia, jak również współpracuje przy organizacji imprez gminnych. Są to zarówno imprezy cykliczne odbywające się co roku, jak i okazjonalne z okazji rocznic i różnych wydarzeń. Przy Centrum Kultury działa trzy zespoły śpiewacze z Maćkówki, Roźniatowa i Kisielowa. Zespoły biorą udział w przeglądach, festynach i konkursach zdobywając nagrody i wyróżnienia. Opiekę nad zespołami sprawuje instruktor Centrum Kultury

Drugą instytucją, prowadzącą szeroką działalność w zakresie kultury jest Biblioteka Publiczna im. Prymasa Tysiąclecia ks. Kardynała Wyszyńskiego w Zarzeczu swoją siedzibę ma w zabytkowym Pałacu Dzieduszyckich w Zarzeczu. W swej podstawowej działalności ma zaspokajać potrzeby edukacyjne, kulturalne i informacyjne mieszkańców Gminy Zarzecze jak również promować wartościowe wykorzystanie czasu wolnego przez czytelników.

Księgozbiór Biblioteki liczy 11 986 woluminów, liczba czytelników w 2020 roku wyniosła 340 osób, natomiast liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz - 5775. W stosunku do roku 2016 nastąpił spadek liczby czytelników oraz liczby wypożyczeń księgozbioru. Liczbę czytelników oraz wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz na przestrzeni lat 2016-2020, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7 Liczba czytelników oraz wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz w gminie Zarzecze w latach 2016-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Zbiory w Bibliotece udostępniane są na miejscu oraz w formie wypożyczeń na zewnątrz i odbywa się w warunkach wolnego dostępu do półek. Biblioteka obsługuje czytelników w programie MAK +, który pozwala na kompleksowe objęcie wszystkich procesów bibliotecznych.

Sport

Sport w gminie Zarzecze odgrywa ważną rolę w życiu mieszkańców. Zaspokajaniem potrzeb lokalnej społeczności w zakresie kultury fizycznej, sportu i rekreacji zajmuje się Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zarzeczu. Bazę materialną Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Zarzeczu stanowią obiekty wraz z wyposażeniem:

– Hala Sportowa w Zarzeczu znajduje się przy budynku Szkoły Podstawowej w której znajdują się min. pełnowymiarowa arena sportowa do piłki ręcznej, koszykówki, futsalu i wielu innych dyscyplin, siłownia, sauna oraz sala fitness. Ponadto w budynku znajdują się szatnie dla uczestników imprez sportowo- kulturalno – rozrywkowych, magazyny sprzętu, pomieszczenia gospodarcze. Hala Sportowa posiada również widownię dla 300 osób

– Stadion Lekkoatletyczny znajduje się w kompleksie obiektów GOSiR w Zarzeczu. Jest to obiekt wyposażony i w pełni przeznaczony do zajęć dla uczniów uczęszczających do pobliskiej szkoły oraz dla sportowców. Obiekt tworzy pełnowymiarowe boisko piłkarskie z naturalną nawierzchnią oraz bieżnia lekkoatletyczna – 400 metrowa. Ponadto na obiekcie znajduje się trybuna dla 500 widzów, szatnie oraz pomieszczenie gospodarcze.

– Kompleks Boisk „Moje Boisko Orlik 2012”na który składają się boisko piłkarskie z sztuczną nawierzchnią trawiastą oraz kort tenisowy wraz z szatniami i pomieszczeniami gospodarczymi.

Gmina Zarzeczce wspiera i rozpowszechnia kulturę fizyczną między inny poprzez dotowanie funkcjonujących na terenie klubów. Dzięki corocznym dotacjom, mogą one realizować swoje cele. Na terenie Gminy Zarzeczce działalność sportową prowadzą piłkarskie kluby sportowe zrzeszone w Polskim Związku Piłki Nożnej, Uczniowskie Kluby Sportowe i stowarzyszenia sportowe.

Kluby sportowe zrzeszone w Polskim Związku Piłki Nożnej – Okręg Jarosław – stan grudzień 2020r.:

1. LKS Kisielów – Pełnatycze
2. LKS „Błękitni” Maćkówka
3. LKS „Błyskawica” Roźniatów
4. LKS „Wisłka” Siennów
5. LKS „Zorza” Zarzeczce
6. LKS „Żuraw” Żurawiczki
7. Gminna Akademia Piłkarska w Zarzeczcu

Kluby piłkarskie biorą udział w rozgrywkach ligowych zgodnie z regulaminem PZPN, prowadzą szkolenie zawodników, utrzymują stadiony i boiska piłkarskie, z których mogą korzystać również mieszkańcy danych miejscowości. Głównym źródłem utrzymania klubów jest dotacja Gminy Zarzeczce na prowadzenie działalności szkoleniowej.

Ponadto na terenie gminy Zarzeczce działają:

- ULKS „Koliber” przy Zespole Szkół w Zarzeczcu – piłka ręczna
- Gminny Klub Sportowy Futsal w Zarzeczcu – piłka halowa
- Stowarzyszenie Sportowe „Badminton” – badminton

Tabela 9 Szczegółowe dane dotyczące klubów sportowych oraz liczby osób ćwiczących na terenie gminy Zarzeczce w roku 2016 i 2020

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2016	2020
Kluby sportowe			
Kluby	sztuka	10	11
Członkowie	osoba	520	450
Trenerzy	osoba	13	14

Instruktorzy	osoba	7	1
Inne osoby prowadzące zajęcia	osoba	10	0
Ćwiczący			
ogółem	osoba	444	359
mężczyźni	osoba	394	304
kobiety	osoba	50	55
Ćwiczący do lat 18			
ogółem	osoba	253	197
chłopcy	osoba	203	154
dziewczęta	osoba	50	43

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL i danych Urzędu Gminy Zarzecze

Powyższe dane wskazują, że na przestrzeni lat 2016-2020 zmniejszyła się nieznacznie liczba osób ćwiczących (spadek o 19 %), w tym liczba ćwiczących do lat 18 (spadek o 22 %). Mężczyźni na koniec 2020 roku stanowili 72 % osób ćwiczących i wartość ta nie zmieniła się znacząco od 2016 r. (mężczyźni stanowili 75 % ogółu ćwiczących)

3.7. Aktywność obywatelska mieszkańców

Kapitał społeczny w głównej mierze związany jest z aktywnością obywatelską mieszkańców, która mierzona jest liczbą organizacji pozarządowych, a więc fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych na terenie gminy, a także ich zaangażowaniem w życie społeczne gminy i poszczególnych miejscowości

Na terenie gminy Zarzecze funkcjonuje 32 organizacje pozarządowe, najbardziej aktywne z nich to:

- 1) Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Zarzecze;
- 2) Stowarzyszenie „Zarzecze dziś dla jutra”;
- 3) Stowarzyszenie „Działamy razem”;
- 4) Stowarzyszenie „PROMEDIUS” w Zarzeczcu;
- 5) Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół Rolniczych w Zarzeczcu ;
- 6) LKS Kisielów - Pełnatycze;
- 7) LKS „Błękitni” Maćkówka;
- 8) LKS „Wisetka” Siennów;
- 9) LKS „Zorza” Zarzecze;
- 10) LKS „Żuraw” Żurawiczki;
- 11) Ochotnicza Straż Pożarna w Kisielowie;
- 12) Ochotnicza Straż Pożarna w Łapajówce
- 13) Ochotnicza Straż Pożarna w Pełnatyczach;
- 14) Ochotnicza Straż Pożarna w Roźniatowie;
- 15) Ochotnicza Straż Pożarna w Siennowie ;
- 16) Ochotnicza Straż Pożarna w Zalesiu;

- 17) Ochotnicza Straż Pożarna w Zarzeczu;
- 18) Ochotnicza Straż Pożarna w Żurawiczkach;

Ponadto we wszystkich miejscowościach gminy funkcjonują Koła Gospodyń Wiejskich, również prężnie działające na rzecz swoich środowisk

Znaczący udział wśród funkcjonujących na terenie gminy organizacji pozarządowych mają ochotnicze straże pożarne, które oprócz prowadzenia działalności przeciwpożarowej i ratowniczej, prowadzą również działalność kulturalną i oświatową. Kluby sportowe realizują cele z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu i promocji gminy Zarzecze, z kolei pozostałe stowarzyszenia skupiają się na wspieraniu rozwoju gminy Zarzecze, integracji jej mieszkańców, wspieraniu i budowaniu społeczeństwa obywatelskiego oraz prowadzeniu szerokiej działalności kulturowej na terenie gminy.

3.8. Bezpieczeństwo publiczne

Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz niski stopień przestępczości są jednym z czynników świadczących o rozwoju i atrakcyjności gminy oraz często są jednym z aspektów atrakcyjności inwestycyjnej. Położenie gminy i jej atrakcyjność turystyczna powodują, że sprawa bezpieczeństwa publicznego jest bardzo ważna tak dla mieszkańców, jak i dla innych znajdujących się tam osób. Poziom przestępczości oszacowanej w gminie Zarzecze jest niższy od poziomu w województwie podkarpackim i znacznie niższy niż w całym kraju. W 2020 roku w gminie miało miejsce 72 przestępstwa, z czego największą ilość stanowiły przestępstwa przeciwko mieniu - 37, kolejną pozycję zajmowały przestępstwa kryminalne – 33, przestępstwa gospodarcze – 26, zaś przestępstw drogowych oszacowanych było 11 oraz 1 przestępstwo przeciwko zdrowiu i życiu. Za bezpieczeństwo na terenie gminy odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Przeworsku oraz znajdujący się w jej strukturach organizacyjnych Komisariat Policji w Kańczudze.

Duży wpływ na komfort życia mieszkańców ma rozbudowana struktura Ochotniczej Straży Pożarnej, która oprócz działalności mającej na celu zapobiegania pożarom oraz interwencji w razie ich powstania, bierze czynny udział w akcjach ratowniczych i zagrożeniach ekologicznych związanych z ochroną środowiska. W gminie Zarzecze funkcjonuje 9 jednostek ochotniczej straży pożarnej:

- 1) Ochotnicza Straż Pożarna w Kisielowie;
- 2) Ochotnicza Straż Pożarna w Łapajówce
- 3) Ochotnicza Straż Pożarna w Maćkówce
- 4) Ochotnicza Straż Pożarna w Pełnatyczach;
- 5) Ochotnicza Straż Pożarna w Roźniatowie;
- 6) Ochotnicza Straż Pożarna w Siennowie ;
- 7) Ochotnicza Straż Pożarna w Zalesiu;
- 8) Ochotnicza Straż Pożarna w Zarzeczu;
- 9) Ochotnicza Straż Pożarna w Żurawiczkach;

Do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego włączona została OSP w Zarzeczcu, dzięki czemu są wspomagane finansowo przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz mają możliwość pozyskiwania specjalistycznego sprzętu.

Wyszczególnienie występujących miejscowych zagrożeń według ich rodzajów oraz rodzajów zdarzeń, które były objęte działalnością jednostek ochrony przeciwpożarowej, przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 10 Miejskowe zagrożenia według rodzaju zagrożenia na przestrzeni lat 2018-2020

Rodzaj zagrożenia	Liczba występujących zagrożeń		
	2018	2019	2020
Silne wiatry	8	11	20
Opady deszczu	1	0	0
Komunikacyjne	4	1	8
Medyczne	4	14	8
Inne	3	0	4
Ogółem	23	39	57

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Tabela 11 Działania ratownicze podejmowane przez OSP na terenie gminy Zarzeczce na przestrzeni lat 2018-2020

Rodzaj zdarzenia	Liczba zdarzeń		
	2018	2019	2020
Pożary	11	15	22
Miejskowe zagrożenia	42	40	50
Fałszywe alarmy	0	0	2
Zdarzenia ogółem	53	55	74

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Jak wynika z przedstawionych powyżej danych, największa liczba zagrożeń oraz zdarzeń wystąpiła w 2020 roku. Można jednak zauważyć postępujący wzrost liczby zagrożeń komunikacyjnych, których liczba wyniosła w 2020 roku 8 i od 2019 roku wzrosła o 7.

Teren gminy Zarzeczce i powiatu przeworskiego obejmuje swoim działaniem jednostka ratowniczo-gaśnicza Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Przeworsku.

3.9. Środowisko naturalne i formy ochrony przyrody

Środowisko naturalne

Gmina Zarzecze położona jest w obrębie jednej jednostki tektonicznej jaką jest Zapadlisko Przedkarpackie. Stanowi ono tektoniczny rów podgórski, powstały w wyniku ostatniego wydzwignięcia się Karpat podczas fałdowań alpejskich, w okresie środkowego trzeciorzędu. W czasie trwania miocenu i paleocenu zostały osadzone w nim utwory morskie, w postaci piasków, pyłów i iłów. W ich stopie przeważa materiał ilasty, który w głębszych warstwach przechodzi w iłotupki i łupki z przewarstwieniami piaskowców lub żwirów. Obszar Gminy Zarzecze wznosi się od 183m n.p.m. w dolinie rzeki Mlecзки (we wsi Żurawiczki) do 268m n.p.m, w południowo – zachodniej części gminy (we wsi Siennów). Różnica wysokości względnej wynosi 85m. Teren gminy objęty jest rzeźbą falistą – typem charakterystycznym dla wierzchowin obniżenia przedkarpackiego. Największy wpływ na przemodelowanie i wygląd obecnej rzeźby miało lodowacenie krakowskie. Pozostawiło ono na tym obszarze trzy silnie zdenudowane wały moreny czołowej przykryte, w okresie późniejszym, płaszczem lessów. W ukształtowaniu terenu można wyróżnić trzy obszary wierzchowinowe o różnych wysokościach bezwzględnych, przy czym daje się zauważyć ogólny spadek wysokości bezwzględnych z południa na północ. Cały obszar gminy ma rzeźbę falistą i falistą pagórkowatą o deniwelacjach do 50 m na odcinku 750m. Obszary wierzchowinowe z zachowaną powierzchnią zrównania porożcinane są dolinami potoków o różnej głębokości, szerokości i kształcie. Dno tych dolin są przeważnie płaskie i dość szerokie w odcinkach dolnych i wąskich w odcinkach źródłowych. Zbocza pocięte są mniejszymi współczesnymi dolinkami, najczęściej suchymi, tzw. wciosami. Zróżnicowana jest też długość oraz nachylenie stoków. Jednak można stwierdzić, że przeważają stoki średniej długości o nachyleniu ok. 6°, a znacznie mniej jest stoków długich. Spotyka się też stoki krótkie i silnie nachylone. Przez środkową oraz północno – zachodnią część gminy przepływa rzeka Mlecзка. W środkowej części dolina ma przebieg równoleżnikowy, natomiast od granicy wsi Urzejowice i Żurawiczki skręca na północ, tworząc szeroką dolinę od ok. 400 m do 1 km, a miejsca o szerokości ponad 1 km. Dno doliny charakteryzuje się rzeźbą płaską, z wyraźnie widocznymi tarasami: zalewowym oraz nadzalewowymi wzniesionymi 1-2 m ponad zalewowy.

Na klimat gminy Zarzecze ma wpływ ukształtowanie terenu, szata roślinna, ale przede wszystkim brak przemysłu. Jesienią i latem możemy doświadczyć licznych mgieł, spowodowanych wzrastającym poziomem wilgotności. Okres wegetacyjny wynosi od 210 do 220 dni. Pośredni wpływ na klimat panujący na terenie Zarzecza wywierają okoliczne, bezimienne potoki oraz rzeka Mlecзка, wdzierająca się na teren gminy, miejscami dzieląca wzniesienia dochodzące do 183 m n.p.m. (wieś Żurawiczki). Porastająca ten pagórkowaty obszar flora, odznacza się pozostałościami po Puszczy Karpackiej, charakteryzującej się dominacją buka zwyczajnego, sosny, jodły. Skład gatunkowy drzewostanów w różnych częściach Karpat znacznie się różnił – las górski i las mieszany górski. Puszcza rozciągała się na obszarze 315 tyś. ha, wzdłuż południowej granicy Polski, obejmując swoim zasięgiem Tatry, Pieniny, Beskid Sądecki, Beskid Niski, Bieszczady, Gorce oraz obszary należące obecnie do Ukrainy. Poza wspomnianymi wyżej gatunkami drzew, w skład lasów mieszanych wchodzi obecnie: jesion wyniosły, grab pospolity, świerk pospolity, lipa drobnolistna, brzoza brodawkowata, dąb szypułkowy, modrzew europejski, olcha czarna, olsza. Do gatunków przydrożnych i przydomowych należy topola czarna, wierzba biała, wierzba krucha, bez czarna, klon zwyczajny, orzech czarna. Zamieszkująca okoliczne lasy zwierzyna składa się głównie z sarny, jelenia, dzika, lisa, zająca szaraka oraz różnego ptactwa. Niegdyś przebiegały tędy szlaki wędrownie niedźwiedzi brunatnych, występujących obecnie

w Bieszczadach. Ponadto, lasy są pełne jagód, jeżyn, grzybów, bukwi, orzechów laskowych i rozmaitego zioła. Oprócz rozpościerających się lasów, tereny te są bogate w liczne pastwiska i soczyste łąki, pachnące wszelakim kwieciem.

Obszar gminy Zarzecze leży w zasięgu zlewni rzeki Mlecзки IV rzędu. Mlecзка jest tu rzeką typowo nizinną, z dość szerokim tarasem zlewowym, a jedynie w miejscach przecięcia wałów morenowych ma charakter przełomowy. Płyynie ona wschodnią granicą Pełnatycz do Zarzecza, gdzie zmienia kierunek biegu z południowego na równoleżnikowy, po czym biegnie zachodnią granicą gminy, początkowo na północny zachód, a od wsi Żurawiczki na północny wschód. Pozostałą sieć rzeczną stanowią: potok Rączyna V rząd, potok Serwatówka V rząd oraz krótkie ciek i rowy melioracyjne. Bilans wodny cieków uzależniony jest przede wszystkim od opadów atmosferycznych. Ponieważ są one nierówno rozłożone w ciągu roku, przeto przepływy wód ulegają częstym zmianom. Gęstość sieci rzecznej na terenie gminy wynosi 3,00 km/km²

Formy ochrony przyrody

Kwestie związane z ochroną przyrody regulowane są przez ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098 z późn. zm.). Zgodnie z niniejszą ustawą formami ochrony przyrody są parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, a także ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów. Każda z tych form spełnia inną rolę w systemie ochrony przyrody i służy innym celom, z tego względu cechuje się odmiennym reżimem ochronnym oraz zakresem ograniczeń w użytkowaniu.

W gminie Zarzecze występującą formą ochrony przyrody są pomniki przyrody, tj.:

1. Pomnik przyrody wieloobiektowy drzewa gatunku dąb szypułkowy (*quercus robur*) – 2 sztuki zlokalizowany przy kościele w Zarzeczu
2. Pomnik przyrody wieloobiektowy drzewa gatunku dąb szypułkowy (*quercus robur*) – 9 szt. Drzewa pomnikowe rosną w lesie gromadzkim przy parku podworskim w Zarzeczu
3. Pomnik przyrody wieloobiektowy drzewa gatunku dąb szypułkowy (*quercus robur*) – 14 szt. Zlokalizowane w parku podworskim
4. Pomnik przyrody wieloobiektowy drzewa gatunku lipa (*tilia sp.*) – 3 szt. Zlokalizowane w parku podworskim
5. Pomnik przyrody jednoobiektowy drzewo gatunku topola osika (*popu lis trem ula*), zlokalizowane przy parku podworskim
6. Pomnik przyrody jednoobiektowy drzewo gatunki wiąz (*ulmus*), pomnikowe drzewo rośnie przy parku podworskim
7. Pomnik przyrody jednoobiektowy drzewo gatunku Sowna amerykańska (wejmutka) *pinus strobus*, drzewo pomnikowe rośnie przy parku dworskim

3.10. Dziedzictwo kulturowe, turystyka i rekreacja

Dziedzictwo kulturowe

Wieś Zarzeczce położona jest w północno-wschodniej części województwa podkarpackiego. Jako stała osada została założona prawdopodobnie we wczesnym średniowieczu. W połowie XIV wieku weszła na trwałe, wraz z całym regionem przemyskim, w skład państwa polskiego. Struktura przestrzenna Zarzeczca jest typowa dla osad zakładanych na karczowiskach leśnych. Oś osadniczą stanowiła rzeka, wzdłuż której stawiano zabudowania oddzielone od siebie drogami i opłotkami. Do końca XV wieku Zarzeczce pozostawało w rękach drobnej szlachty, utrzymującej luźne, lenne stosunki z możnowładczym rodem Tarnowskich Jarosławskich. Szlachta przybierała nazwiska od nazwy wsi będących aktualnie w jej posiadaniu, które zmieniały się często, nawet w jednym pokoleniu. Źródła po raz pierwszy odnotowały właściciela Zarzeczca dopiero w 1430 roku. Był nim fundator miejscowego kościoła parafialnego Henryk Ramsz, który był zarazem dziedzicem Cieszacina Wielkiego, Cieszacinka i Kisielowa. Około 1462 roku Zarzeczce przeszło w ręce Jakuba Siennowskiego i pozostało w jego rodzinie przez ponad ćwierć wieku. Doniosłym wydarzeniem w dziejach średniowiecza Zarzeczca było założenie parafii łacińskiej, przez co sama wieś zyskała na znaczeniu, stając się lokalnym ośrodkiem kultu religijnego, życia społecznego i kulturalnego. O życiu codziennym mieszkańców średniowiecznego Zarzeczca niewiele można powiedzieć. Imiona kmieci wpisywano czasem do akt sądowych, ale tylko wtedy, gdy ich gospodarstwa były przedmiotem zastawu lub dzierżawy. W połowie XV wieku we wsi funkcjonowały już najważniejsze instytucje samorządowe, sądowe (ława wiejska) oraz zakłady usługowe. W dziejach Zarzeczca epoki nowożytnej miały miejsce ważne procesy społeczne i gospodarcze, które były odzwierciedleniem pracy całego społeczeństwa. Z początkiem XVI wieku areał pól uprawnych wsi drastycznie zmalał, pola leżały odłogiem i nie wiadomo bliżej, z jakich przyczyn Zarzeczce opustoszało. Opuszczone pola w 1572 roku dołączono do rozrastającego się folwarku, w którym pracowali ubodzy chłopci. Utrata niepodległości przez Polskę niewiele zmieniła w sytuacji wsi. Dopiero w drugiej połowie XIX wieku poprawiła się nieco pozycja prawna i materialna chłopów, ożywiło się także życie społeczne i kulturalne, głównie za sprawą właścicieli Zarzeczca – Dzieduszyckich. W ich rękach wieś znalazła się w sposób nietypowy. W 1782 roku Ignacy Morski poślubił swoją kuzynkę Magdalenę, córkę Tadeusza Dzieduszyckiego i Salomei Trembińskiej. Magdalena była uzdolnioną malarką i projektantką. Ignacy Morski był obrotnym lecz skąpym finansistą i niewiernym mężem. Morscy rozwiedli się około 1817 roku. Wkrótce Ignacy zmarł pozostawiając Magdalenie dobra zarzeckie, gdzie już wcześniej zamieszkała ona na stałe. W Zarzeczcu rozpoczęły się szeroko zakrojone prace budowlane przy przebudowie dworu, oraz całego układu przestrzennego wsi. Magdalena wykorzystując swoje doświadczenia z licznych podróży zagranicznych rozpoczęła budowę placu w stylu empire, do którego sama zaprojektowała wyposażenie. Oddzielnym nurtem toczyło się wówczas życie dworu. Pałac stał się znanym ośrodkiem życia towarzyskiego i umysłowego. Jego właściciele dali dowody patriotyzmu oraz zainteresowania różnymi dziedzinami życia. Zarzeczce, zwłaszcza w XIX wieku było szeroko znane nie tylko w Galicji. Miejscowy dwór przyciągał zdolną młodzież, w tym artystów, pisarzy i poetów, którzy w zamian za gościnność pozostawili swe dzieła. Najcenniejsze źródła, rejestry podatkowe z czasów Rzeczypospolitej Szlacheckiej, austriackie mapy i księgi katastralne, wojskowe i kościelne spisy ludności, kroniki rodowe Dzieduszyckich, opisy majątności zarzeckiej oraz akta parafialne zostały w Archiwum Diecezjalnym w Przemyślu.

Tak w przeszłości jak i obecnie Zarzecze tworzyło wraz z okolicznymi wsiami zwartą jednostkę administracji państwowej (gmina, gromada). Środowisko naturalne w okolicy Zarzecza nie zmieniało się w sposób zasadniczy od średniowiecza do czasów współczesnych. Sieć dróg krzyżujących się w pobliżu kościoła i łączących wieś z Jarosławiem (przez Kisielów i Cieszacin), Przeworskiem (przez Maćkówkę), Kańczugą (przez Roźniatów) i Pruchnikiem (przez Pełnatycze) pozostała bez zmian. Zmniejszyła się rola rzeki Mleczy, stanowiącej niegdyś główną oś zasadniczą wielu wsi, intensywnie wykorzystywanej do celów gospodarczych (młyny, tartaki, stawy rybne), a obecnie sprowadzonej do roli podrzędnego ciek wodny. W porównaniu ze stanem sprzed paru stuleci poważnie obniżył się poziom wód gruntowych w wyniku systematycznego zmniejszania się powierzchni lasu.

Turystyka i rekreacja

Do ważniejszych obiektów zabytkowych na terenie gminy zalicza się:

- Zespół Parkowo - Pałacowy w Zarzeczu, obejmujący pałac, oficynę, małą oranżerię oraz park romantyczny
- Oficyna i park krajobrazowy w Siennowie pochodzący z XVIII wieku
- Kościół pw. Wszystkich świętych w Siennowie, pochodzący z 1676 roku
- Kościół pw. Świętego Michała Archanioła w Zarzeczu
- Kościół w Pełnatyczach
- Kapliczka w Łapajówce
- Kapliczka w Pełnatyczach

Zdjęcie 1 Zespół Parkowo - Pałacowy w Zarzeczu, obejmujący pałac, oficynę, małą oranżerię oraz park romantyczny

Źródło: Urząd Gminy Zarzecze

Zdjęcie 2 Oficyna i park krajobrazowy w Siennowie pochodzący z XVIII wieku

Źródło: Urząd Gminy Zarzecze

Zdjęcie 3 Kościół pw. Wszystkich świętych w Siennowie, pochodzący z 1676 roku

Źródło: Urząd Gminy Zarzecze

Zdjęcie 4 Kościół pw. Świętego Michała Archaniola w Zarzeczu

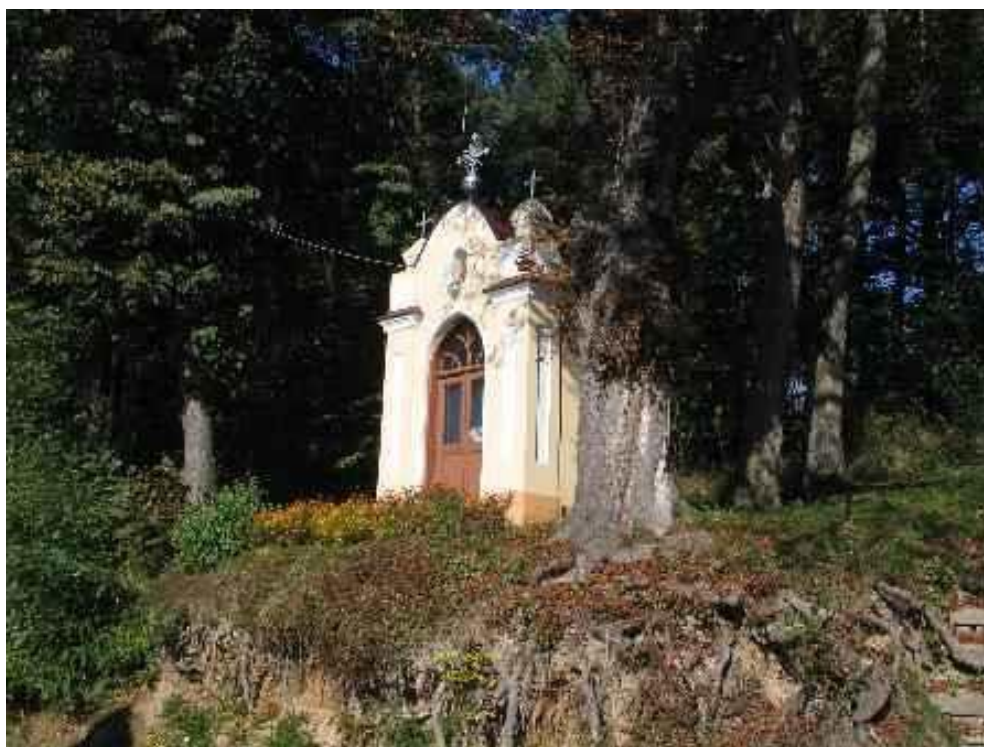
Źródło: Urząd Gminy Zarzecze

Zdjęcie 5 Kościół w Pelnaticzach

Źródło: Urząd Gminy Zarzecze

Zdjęcie 6 Kapliczka w Łapajówce

Źródło: Urząd Gminy Zarzecze

Zdjęcie 7 Kapliczka w Pelnatyczach

Źródło: Urząd Gminy Zarzecze

Ze względu na swoją bogatą historię i walory przyrodniczo-krajobrazowe, gmina Zarzecze dysponuje wysokim potencjałem rozwojowym opartym o turystykę. Podstawą dla niej są urokliwe, zabytkowe parki oraz dobrze utrzymany pałac Dzieduszyckich w Zarzeczu. Również położenie z dala od ruchliwych dróg i ciekawe ukształtowanie terenu stwarza możliwości do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej. Problemem jest brak dostępnych miejsc noclegowych i zorganizowanej bazy turystycznej. Na terenie gminy jedyne miejsca noclegowe znajdują się w internacie i szkolnym schronisku młodzieżowym w Zespole Szkół im Witosa w Zarzeczu. W miejscowości Kisielów funkcjonuje dom bankietowy, dysponujący pokojami dla gości organizujących imprezy. Ponadto w Kisielowie działa jedyne na terenie gminy gospodarstwo agroturystyczne „Dolina starego młyna”

W gminie Zarzecze i w okolicach znajduje się wiele tras, na których można uprawiać turystykę pieszą i rowerową oraz spędzać czas rekreacyjnie. Jeśli chodzi o turystykę pieszą to przez teren gminy biegnie szlak św. Jakuba, funkcjonuje również sieć trzech tras Nordic Walking, licząca 32,5 km o różnym stopniu trudności (zielona, czerwona i czarna). Trasy zostały certyfikowane w 2011 roku przez Polską Federację Nordic Walking. Od 2020 roku funkcjonują gminne trasy rowerowe dedykowane rowerzystom oraz osobom biegającym. Cztery trasy biegną głównie przez teren gminy Zarzecze, ale także częściowo przez gminy Pawłosiów i Kańczuga, liczą łącznie 80 km. Prowadzą w głównej mierze mniej uczęszczanymi drogami asfaltowymi, leśnymi oraz polnymi, łącząc ze sobą wszystkie miejscowości gminy Zarzecze. Na trasach oznaczonych kolorami niebieskim, czerwonym, zielonym oraz żółtym umieszczone są tabliczki informacyjne. Wszystkie trasy rozpoczynają się w parku, przy pałacu Dzieduszyckich w Zarzeczu – stanowiącym najcenniejszy zabytek gminy. Na starcie tras umieszczona jest tablica informacyjna z przebiegiem tras oraz atrakcjami jakie należy po drodze odwiedzić. Trasy oznaczone SA kodami QR, które po zeskanowaniu przekierowują do aplikacji traseo.

Z punktu widzenia rozwoju turystyki niezwykle istotne znaczenie ma rozwój bazy noclegowej. Ze względu na swoje położenie, walory krajobrazowe oraz bogate dziedzictwo kulturowe i tradycje ludowe gmina Zarzecze ma duży, dotychczas niewykorzystany potencjał.

Oferta turystyczna gminy Zarzecze pod względem walorów krajobrazowych, przyrodniczych, architektonicznych oraz przede wszystkim rekreacyjnych jest szczególnie istotna w dobie wzrastającego popytu na ekologię, eko i agroturystykę. Wskazuje na to duży potencjał rozwojowy w tej dziedzinie gospodarki, mogący w istotny sposób uzupełniać obecne dochody mieszkańców. Wskazane jest stworzenie innowacyjnej i spójnej oferty turystycznej dążącej do wykreowania marki gminy wykorzystującej duży potencjał do uprawiania turystyki kulturowej, aktywnej i rekreacyjnej. Istotny jest rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, a także bazy noclegowej i gastronomicznej zarówno w samym Zarzeczu, jak i w pozostałych miejscowościach gminy.

3.11. Planowanie przestrzenne

Kierunki rozwoju przestrzennego gminy Zarzecze określa Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zarzecze przyjęte uchwałą Rady Gminy Nr XVI/134/2000 z dnia 28 września 2000 r.

Studium określa politykę przestrzenną gminy, lokalne zasady gospodarowania przestrzenią przy uwzględnieniu celów i kierunków polityki przestrzennej, określonych w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województwa, planie zagospodarowania przestrzennego województwa i strategii rozwoju gminy. W tym zakresie fundamentalne znaczenie mają zasady ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju.

Ład przestrzenny jest określany, jako ukształtowanie powierzchni, które tworzy harmonijną całość i uwzględnia w sposób uporządkowany wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Z kolei zrównoważony rozwój jest to rozwój społeczno-gospodarczy, w którym występuje proces integracji działań politycznych, społecznych i gospodarczych, mając na względzie zachowanie równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb społeczności lub obywateli, zarówno w chwili obecnej jak i dla przyszłych pokoleń.

Studium jest sporządzane dla obszaru znajdującego się w granicach administracyjnych gminy oraz pełni trzy podstawowe funkcje:

- 1) stanowi akt polityki przestrzennej gminy, określający strategię rozwoju przestrzennego;
- 2) wpływa na zasady kształtowania przestrzeni, określone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, koordynując ich ustalenia;
- 3) może stanowić ofertę dla przyszłych inwestorów, będąc jednym z ważniejszych elementów programu rozwoju gminy.

W celu kształtowania zabudowy oraz wskaźników zagospodarowania terenu tworzone są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na działkach gminnych i prywatnych, umożliwiające przyjęcie wieloletniego kierunku działań standaryzujących ład i porządek przestrzenny oraz stwarzające możliwość zrównoważonego rozwoju podstawowej infrastruktury komunalnej i społecznej oraz sprawniejszego zasiedlania obszarów gminy. Obligatoryjnie realizowane są programy i projekty zmierzające do harmonizacji i kształtowania przestrzeni publicznej.

Zgodnie z danymi GUS z 2020 r. na terenie gminy Zarzecze obowiązuje 3 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego sporządzone na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Powierzchnia terenów objętych planami wynosi łącznie 30 ha, co stanowi 0,6 % całkowitej powierzchni gminy.

Optymalnym rozwiązaniem w kształtowaniu polityki przestrzennej gminy byłoby uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla wszystkich terenów zurbanizowanych gminy Zarzecze. Jednak w obecnej sytuacji ekonomicznej gminy oraz obowiązujących przepisów prawnych dot. ochrony przyrody, jest to rozwiązanie trudne i czasochłonne w realizacji.

Ze względu na mały odsetek terenów objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, zagospodarowanie przestrzenne jest realizowane poprzez wydawanie przewidzianych prawem decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W 2020 r. wydanych zostało 33 decyzji o warunkach zabudowy oraz

19 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Dane dotyczące wydawanych decyzji na przestrzeni lat 2016-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12 Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego na przestrzeni lat 2016-2020

Rodzaj decyzji	2016	2017	2018	2019	2020
Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego	0	15	15	9	19
Decyzje o warunkach zabudowy, w tym:	45	31	33	40	33
- decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	42	30	27	37	30
- decyzje dotyczące zabudowy usługowej	3	1	6	3	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL oraz danych Urzędu Gminy Zarzecze

3.12. Infrastruktura komunikacyjna i transport publiczny

Dostępność komunikacyjna gminy jest czynnikiem determinującym wielopłaszczyznowy rozwój społeczno – gospodarczy, a także czynnikiem napędu gospodarczego, będący elementem kluczowym do poprawy jakości życia mieszkańców. Główny wpływ na dostępność komunikacyjną ma stan i rodzaj dróg oraz możliwe połączenia z innymi miastami i miejscami, będącymi celem podróży. Dostępność ma ogromne znaczenie zarówno dla transportu osobowego, jak i transportu towarowego.

Drogi publiczne ze względu na funkcję w sieci drogowej dzielą się według przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2021 poz. 1376 z późn. zm.) na następujące kategorie:

- drogi krajowe,
- drogi wojewódzkie,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

Przez obszar gminy Zarzecze przebiegają drogi powiatowe (o łącznej długości na terenie gminy - 24 km) oraz gminne (o łącznej długości 98,84 km). Oprócz tego, na terenie gminy znajdują się również drogi wewnętrzne (osiedlowe) oraz drogi rolnicze, służące dojazdowi do pól.

Drogi gminne są utrzymywane poprzez przeprowadzanie remontów nawierzchni lub też przebudowę. Najwięcej trudności sprawia utrzymanie dróg o nawierzchni żwirowej oraz tłuczniowej, na których często na wskutek niesprzyjających warunków powstają liczne wyboje i koleiny, co daje konieczność kolejnych remontów. W miarę posiadanych środków finansowych

na drogach gminnych są wykonywane nawierzchnie asfaltowe. W latach 2018-2020 położono nawierzchnię asfaltową na ponad 1,5 km długości dróg gminnych. Na bieżąco są również remontowane drogi dojazdowe do pól.

Niekorzystną cechą istniejącego układu komunikacyjnego w gminie Zarzecze jest brak podziału przestrzeni drogowej dla jej uczestników ruchu. Ten problem w szczególności dotyczy rowerzystów i pieszych, którzy z braku wydzielonych chodników i ścieżek rowerowych poruszają się po jezdni. Istniejące już chodniki wymagają uzupełnienia i rozwoju w kierunku rozbudowy. Niewielka część dróg gminnych o niskim natężeniu ruchu spełnia techniczne warunki ciągów pieszo – jezdnych.

Potrzeby mieszkańców gminy Zarzecze w zakresie komunikacji zbiorowej zabezpieczane są przez Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Jarosławiu S.A. oraz prywatnego przewoźnika, obsługujących mieszkańców poszczególnych miejscowości, zapewniających ich połączenie z miejscowością Zarzecze oraz miastami Przeworsk i Jarosław. Komunikacja ta zaspokaja większość potrzeb mieszkańców, nie jest to jednak idealne rozwiązanie, satysfakcjonujące wszystkich użytkowników komunikacji autobusowej. Na terenie gminy zlokalizowane są 33 przystanki autobusowe.

3.13. Gospodarka mieszkaniowa i budownictwo

Gospodarka mieszkaniowa

Jednym z podstawowych zadań własnych gminy jest zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych. Gmina powinna posiadać własny zasób mieszkaniowy, który powinien być zarządzany w taki sposób, żeby potrzeby rodzin mających dochody niepozwalające na zakup własnego mieszkania zostały zaspokojone. Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Zarzecze, na terenie gminy w chwili obecnej lokale stanowiące gminny zasób mieszkaniowy to 25 mieszkań komunalnych.

Według danych GUS z 2020 roku, na terenie gminy Zarzecze znajdowało się 1 759 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 163 059,3 m², a w odniesieniu do roku 2016 ich liczba wzrosła o 44. Dane dotyczące zasobów mieszkaniowych w gminie w roku 2016 i 2020 przedstawia poniższa tabela. Na dzień opracowania Strategii brak było dostępnych danych z 2021 roku.

Tabela 13 Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Zarzecze

Zasoby mieszkaniowe	Jednostka miary	2016	2020
Mieszkania	szt.	1 715	1 759
Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	szt.	4,27	4,31
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	m ²	91,6	92,7

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	m ²	24,1	25,3
Mieszkania na 1000 mieszkańców	-	263,5	273,1

Źródło Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się wzrost dostępu mieszkańców gminy do urządzeń techniczno – sanitarnych. Od roku 2016 do końca 2020, liczba mieszkań przyłączonych do sieci wodociągowej, wyposażonych w ustęp splukiwany oraz łazienkę wzrosła o 194 posiadających centralne ogrzewanie wzrosła o 65, Inaczej wygląda sprawa jeżeli chodzi o korzystanie z sieci gazowej, liczba przyłączeń zmniejszyła się o 92.

Tabela 14 Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczne i sanitarne

Wyszczególnienie	2016		2020	
	Liczba mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne	% ogółu mieszkań	Liczba mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne	% ogółu mieszkań
Wodociąg	1 785	93,6	1 849	93,9
Ustęp splukiwany	1 661	87,7	1 726	87,1
Łazienka	1 614	84,6	1 679	85,3
Centralne ogrzewanie	1 298	68,1	1 363	69,2
Gaz sieciowy	1 429	74,9	1 337	67,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Budownictwo

W latach 2016 - 2020 na terenie gminy Zarzecze oddano łącznie do użytkowania 116 budynki - 95 budynków mieszkalnych oraz 11 budynków niemieszkalnych. Podstawowe informacje przedstawione w poniższej tabeli dotyczą budynków mieszkalnych i mieszkań oddanych do użytkowania w latach 2016 – 2020. Przedstawione dane o mieszkaniach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych oraz rozbudowywanych.

Tabela 15 Budownictwo mieszkaniowe w latach 2016 - 2020

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020
Budynki mieszkalne jednorodzinne nowe						
Oddane mieszkania ogółem	szt.	18	18	23	19	17
Ilość izb ogółem	szt.	110	98	143	102	100
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	2 343	2 192	3 062	2188	2 080

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Obok budownictwa mieszkalnego, na terenie gminy powstają także budynki niemieszkalne, których w okresie ostatnich 5 lat powstało 11. Podstawowe informacje o oddanych do użytkowania nowych budynkach niemieszkalnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16 Budynki niemieszkalne oddane do użytkowania w latach 2016 - 2020

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020
Budynki handlowo-usługowe						
Oddane budynki ogółem	szt.	1	0	2	0	0
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	234	0	433	0	0
Kubatura ogółem	m ³	1 200	0	2 230	0	0
Budynki garaży						
Oddane budynki ogółem	szt.	0	3	1	1	0
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	0	141	55	164	0
Kubatura ogółem	m ³	0	526	310	696	0
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe						
Oddane budynki ogółem	szt.	0	0	0	0	1
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	0	0	0	0	301
Kubatura ogółem	m ³	0	0	0	0	1 758
Ogólnodostępne obiekty kulturalne						
Oddane budynki ogółem	szt.	0	0	0	0	0

Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	0	0	0	0	0
Kubatura ogółem	m ³	0	0	0	0	0
Budynki szkół i instytucji badawczych						
Oddane budynki ogółem		0	0	0	0	0
Powierzchnia użytkowa ogółem		0	0	0	0	0
Kubatura ogółem		0	0	0	0	0
Budynki gospodarstw rolnych						
Oddane budynki ogółem	szt.	0	1	0	0	0
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	0	87	0	0	0
Kubatura ogółem	m ³	0	396	0	0	0
Budynki niemieszkalne, gdzie indziej niewymienione						
Oddane budynki ogółem	szt.	0	0	0	0	1
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	0	0	0	0	997
Kubatura ogółem	m ³	0	0	0	0	7309
RAZEM						
Oddane budynki ogółem	szt.	1	4	3	1	2
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	234	228	488	164	1 298
Kubatura ogółem	m ³	1 200	922	2 540	696	9 067

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

3.14. Infrastruktura techniczna

Sieć wodociągowa

Zadania w zakresie dostarczania wody na terenie gminy Zarzecze realizowane są przez pracowników urzędu. W urzędzie gminy jest zatrudnionych 2 pracowników zajmujących się obsługą sieci wodociągowej oraz trzech zatrudnionych przy obsłudze sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków oraz na ½ etatu przy każdej z siedzib zatrudniony jest pracownik z uprawnieniami elektrycznymi. Gmina realizuje zadań w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludność oraz zbiorowego odprowadzania ścieków. Na terenie gminy Zarzecze znajduje się jedno ujęcie wody pitnej wraz ze stacją

uzdatniania wody w Zarzeczu. Na całym wodociągu znajdują się 4 przepompownie. Woda dostarczana jest do wszystkich miejscowości gminy

Według danych GUS z 2020 roku, do sieci wodociągowej podłączone jest 100 % budynków mieszkalnych z obszaru gminy Zarzecze, natomiast z sieci korzystało 94,7 % ogółu mieszkańców gminy. Wybrane dane dotyczące sieci wodociągowej w roku 2016 oraz 2020 przedstawia poniższa tabela.

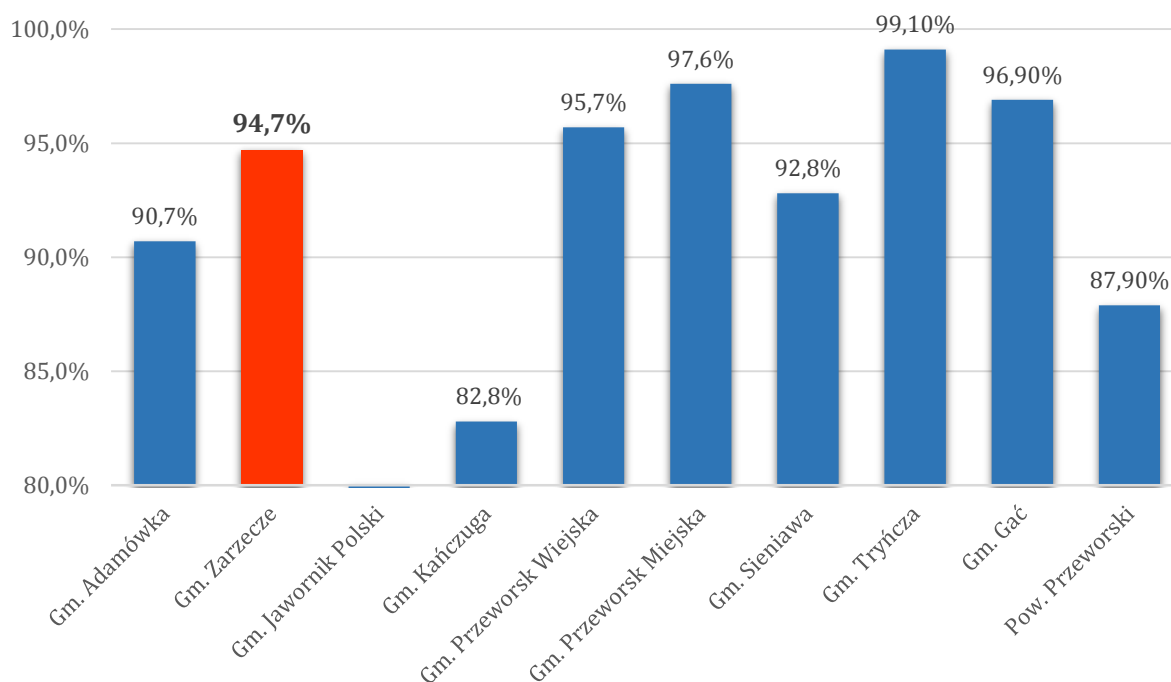
Tabela 17 Wybrane dane dotyczące sieci wodociągowej w roku 2016 oraz 2020

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2016	2020
Długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	76,0	76,2
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 692	1 689
Awarie sieci wodociągowej	szt.	9	58
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	203,9	188,2
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	m ³	28,2	26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Pod względem ilości osób korzystających z sieci wodociągowej, gmina Zarzecze plasuje się na 5 pozycji wśród pozostałych gmin powiatu przeworskiego. Powiat przeworski jest dość dobrze zwodociągowany – na poziomie 87,90 % korzystających w stosunku do ogółu ludności. Najmniejsza wartość w tej kwestii występuje w gminie Jawornik Polski – jedynie 21 %, natomiast gmina Zarzecze znajduje się na piątym miejscu w powiecie. Najlepiej zwodociągowaną gminą jest Tryńcza (99,10 % korzystających w ludności ogółem).

Wykres 8 Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności w gminach powiatu przeworskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Sieć kanalizacyjna

W gminie Zarzeczce działalność w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków, tak samo jak w przypadku zaopatrzenia w wodę, prowadzą zatrudnieni w urzędzie pracownicy. Na terenie gminy działa jedna oczyszczalnia ścieków w Zarzeczcu

Oczyszczalnia obsługuje miejscowości Zarzeczce, Kisielów, Pełnatycze, Roźniatów, Siennów i Łapajówka. Ścieki z miejscowości Zalesie, Maćkówka i Żurawiczki odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Przeworsku.

Według danych GUS, w 2020 roku gospodarstwa domowe oraz jednostki gospodarki odprowadziły gminną siecią kanalizacyjną 164,9,0 dam³ ścieków, a w stosunku do roku 2016 ilość odprowadzonych ścieków uległa niewielkiej zmianie, zmniejszyła się 0,5 dam³. Wybrane dane dotyczące sieci kanalizacyjnej w roku 2016 oraz 2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18 Dane dotyczące instalacji kanalizacyjnej w gminie Zarzeczce

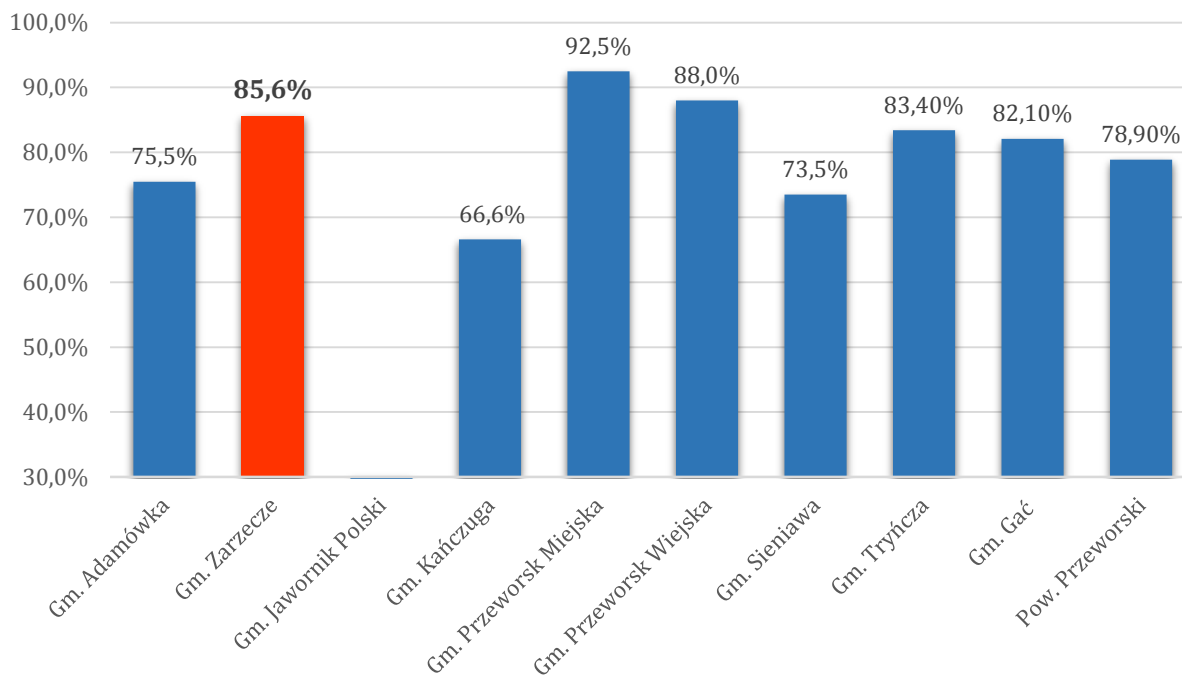
Wyszczególnienie	Jednostka miary	2016	2020
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	86,9	87,4

Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 551	1 480
Awarie sieci kanalizacyjnej	szt.	40	55
Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam ³	165,4	164,9
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	os.	6 236	6 172

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

W 2020 roku zgodnie z danymi GUS, z sieci kanalizacyjnej korzystało 6 172 mieszkańców gminy Zarzecze, tj. 85,6 % ogółu ludności, z kolei do sieci kanalizacyjnej podłączonych było 89 % budynków mieszkalnych. W powiecie przeworskim, gmina Zarzecze pod względem ilości osób korzystających z sieci kanalizacyjnej znajduje się na 3 miejscu, a większą wartość w tej kwestii posiadają gmina wiejska Przeworsk oraz gmina miejska Przeworsk.

Wykres 9 Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności w gminach powiatu przeworskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Sieć gazowa

Gaz ziemny staje się najwygodniejszym nośnikiem energii dla ludzkości. Jego zalety powodują, że od wielu lat trwa na świecie dynamiczny rozwój gazownictwa. Decydują o tym także względy ekonomiczne i ekologiczne (surowiec ten jest bardziej przyjazny dla środowiska naturalnego).

Według danych GUS z 2020 roku, odbiorcami gazu było 1 286 gospodarstw domowych, a liczba ludności korzystająca z sieci gazowej wyniosła 4 893 osób, tj. 67,85 % ogółu mieszkańców gminy. Wybrane dane dotyczące sieci gazowej na terenie gminy Zarzecze w roku 2016 i 2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19 Wybrane dane dotyczące sieci gazowej w gminie Zarzecze

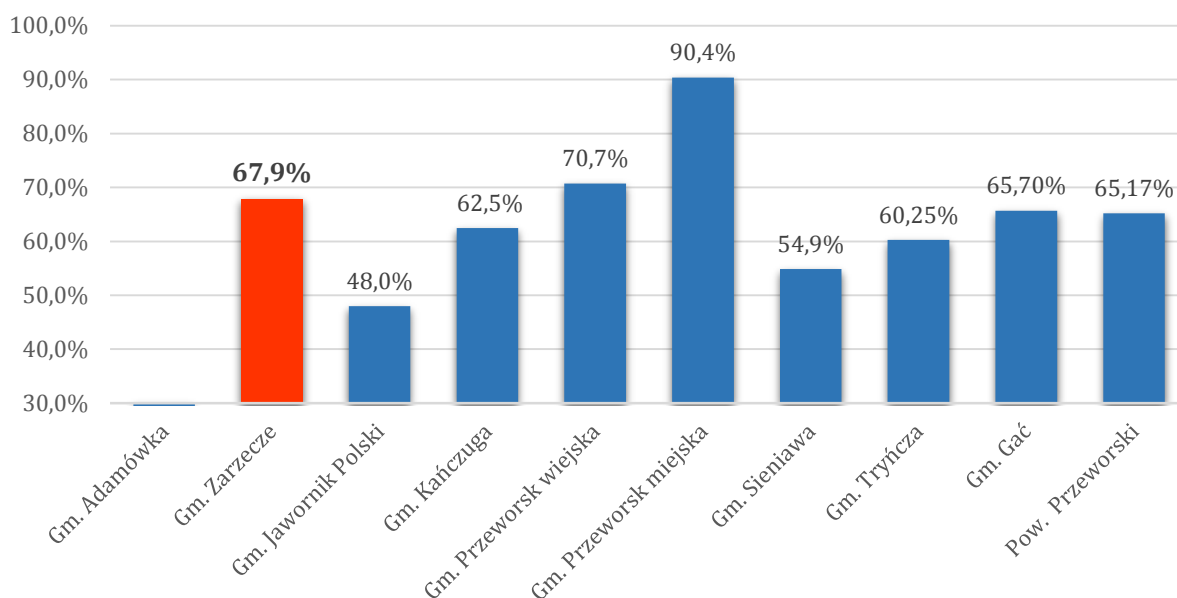
Wyszczególnienie	Jednostka miary	2016	2020
Długość czynnej sieci gazowej	m	87 888	84 818
Czynne przyłącza do budynków ogółem	szt.	1 476	1 488
- w tym do budynków mieszkalnych	szt.	1 436	1 438
Liczba odbiorców gazu	gosp.	1 383	1 286
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.	647	716
Ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	5416	4893
Zużycie gazu	MWh	6152,3	6809,5
Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	MWh	3 776,1	4 478,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Jak wynika z przedstawionych powyżej danych, na przestrzeni lat 2016-2020 zmniejszyła się liczba odbiorców gazu 0,97 natomiast wzrosła liczba odbiorców ogrzewających mieszkania gazem. Może to świadczyć o zwiększeniu świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie wyboru źródeł ciepła niemających negatywnego wpływu na środowisko. Taki stan rzeczy może mieć związek z coraz większą popularnością wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w gospodarstwach domowych. Wciąż jest to jednak mały odsetek mieszkańców i konieczne jest podjęcie działań w tej kwestii.

Poziom zgazyfikowania w Gminie Zarzecze wypada korzystnie wśród pozostałych gmin powiatu przeworskiego, kształtujący się według danych GUS z 2020 r. na poziomie 67,8 %. Dla porównania, poziom gazyfikacji w powiecie przeworskim jest na poziomie 65,17 %, natomiast całego województwa podkarpackiego – 72,7 %. Korzystających z sieci gazowej w % ogółu mieszkańców w podziale na poszczególne gminy powiatu przeworskiego na koniec 2020 roku, przedstawia poniższa tabela.

Wykres 10 Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności w gminach powiatu kolbuszowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Gospodarka odpadami

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2021 poz. 888 z póź. zm.), utrzymanie czystości i porządku, a w tym kwestie związane z gospodarką odpadami komunalnymi na terenie gminy, należą do zadań własnych gminy. Gmina jest zobowiązana do zorganizowania, odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych zebranych w nieruchomościach położonych na jej terenie.

W 2020 roku odbiorem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych zajmowało się Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Jarosławiu zgodnie z zawartą umową przetargową. Z kolei nieruchomości niezamieszkałe, na których powstają odpady wskutek prowadzenia działalności gospodarczej, zobowiązani są do zawarcia indywidualnej umowy z firmą wpisaną do rejestru działalności regulowanej. Na terenie gminy powstaje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Zarzeczcu, w 2022 roku planowane jest oddanie go do użytku..

W 2021 roku z terenu gminy Zarzecze odebrano 774,52 Mg odpadów zmieszanych (71,93 % odpadów ogółem) oraz 302,32 Mg odpadów selektywnych (28,07 %). W porównaniu do roku 2020 ilość odpadów zmieszanych zwiększyła się o 97,7 Mg, natomiast ilość odpadów zebranych selektywnie o 29,51 Mg. Wskazane dane zostały przedstawione w poniższej tabeli oraz wykresie.

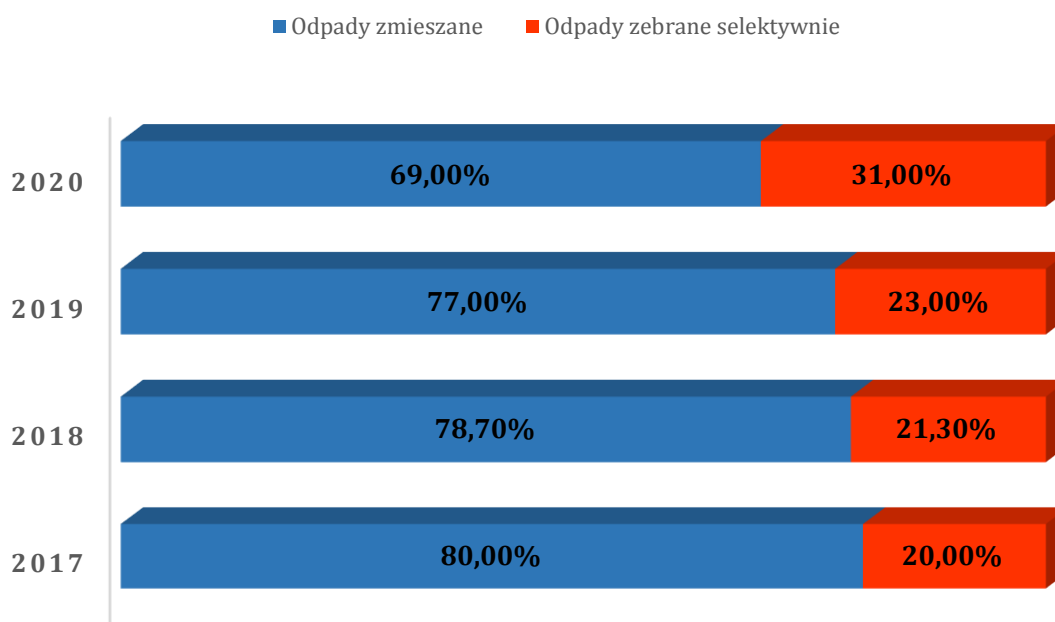
Tabela 20 Masa odebranych odpadów komunalnych z terenu gminy Zarzecze w latach 2017-2020

Rodzaj odpadów	Masa odebranych odpadów (w Mg)			
	2017	2018	2019	2020
Zmieszane odpady komunalne	327,46	359,98	428,20	457,64
Opakowania z tworzyw sztucznych	15,94	20,48	68,51	9,20
Zmieszane odpady opakowaniowe	51,18	40,94	11,88	69,50
Opakowania z papieru i tektury	6,50	1,30	14,70	5,19
Opakowania ze szkła	61,40	129,69	72,52	83,06
Opady wielogabarytowe	0,00	0,00	6,32	51,10
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	0,00	4,80	4,56	8,02
Baterie i akumulatory niebezpieczne	0,01	0,04	0,00	0,00
Odpady ulegające biodegradacji	0,00	0,00	1,28	0,00
Razem	462,49	557,23	607,97	683,71

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Relację odpadów zmieszanych oraz odpadów zebranych w sposób selektywny w latach 2017-2020 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 11 Odebrane zmieszane odpady komunalne oraz odpady zebrane w sposób selektywny z terenu gminy Zarzecze w latach 2017-2020 w %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Jak wynika z przedstawionych danych, w gminie Zarzecze stosunek odpadów zebranych selektywnie do odpadów zmieszanych niesegregowanych nie wypada korzystnie. Problemem jest występowanie wciąż sporych ilości odpadów zmieszanych w zebranych odpadach ogółem oraz ryzyko nieosiągnięcia wymaganych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia niektórych frakcji odpadów.

Na terenie gminy Zarzecze występują również odpady w postaci wyrobów zawierających azbest. Zgodnie z danymi zawartymi w Bazie Azbestowej, na obszarze gminy zinwentaryzowano 1 607,17 Mg tych wyrobów. Gmina na bieżąco, w miarę posiadanych środków finansowych podejmuje działania w celu usunięcia wyrobów zawierających azbest, korzystając ze wsparcia Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W latach 2019-2020 wskutek podjętych działań usunięto 85,83 Mg wyrobów.

3.15. Rynek pracy i bezrobocie

Rynek pracy

Analizując ekonomiczną strukturę wiekową mieszkańców gminy Zarzecze, można zauważyć niewielki przyrost na koniec 2020 roku w odniesieniu do 2016 roku liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym – grupa mieszkańców w wieku do lat 17 zwiększyła się o 30 osób. Najliczniejszą grupę w dalszym ciągu stanowią mieszkańcy w wieku produkcyjnym (62 % populacji), jednak ich ilość zmniejszyła się w ciągu pięciu lat o 145 osób, natomiast liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym wzrosła o 89 osób, Struktura wiekowa mieszkańców gminy nieco odbiega od ogólnej sytuacji występującej na terenie powiatu przeworskiego -

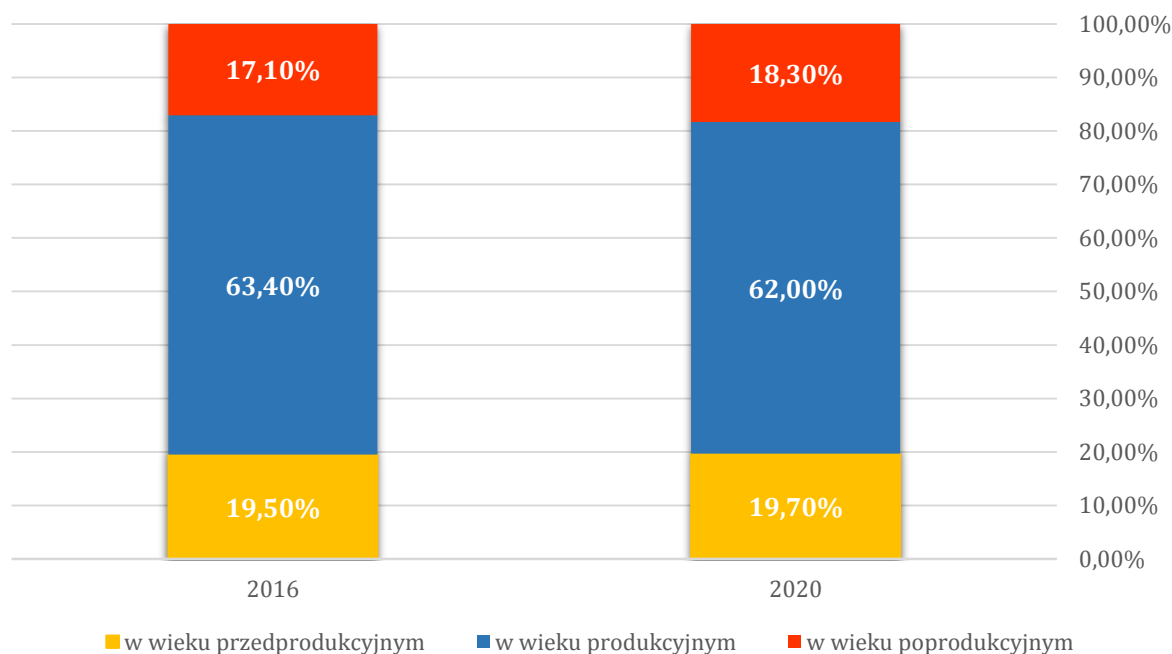
postępuje spadek ilości osób w wieku przedprodukcyjnym i wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym. W gminie Zarzeczce można zauważyć niewielki przyrost osób w wieku przedprodukcyjnym co jest pozytywnym trendem, pod warunkiem utrzymania go w kolejnych latach. Widoczny jest jednak ogólny trend dotyczący przyrostu osób w wieku poprodukcyjnym, co prowadzi do starzenia się społeczeństwa. Dane dotyczące struktury ludności pod względem ekonomicznych grup wiekowych przedstawiają poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 21 Struktura ludności gminy Zarzeczce wg ekonomicznych grup wiekowych w roku 2016 oraz 2020

Grupa ludności	w wieku przedprodukcyjnym		w wieku produkcyjnym		w wieku poprodukcyjnym	
	2016	2020	2016	2020	2016	2020
Rok	2016	2020	2016	2020	2016	2020
Ilość osób	1 148	1 178	4 855	4 710	1 234	1 323
Udział % w ludności ogółem	19,5	19,7	63,4	62,00	17,1	18,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 12 Struktura ludności gminy Zarzeczce według ekonomicznych grup wiekowych w roku 2016 i 2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Ze względu na to, że gmina Zarzeczce jest gminą typowo wiejską, część mieszkańców ukierunkowana jest na działalność rolniczą z wykorzystaniem miejscowych zasobów. Jednak znaczna liczba mieszkańców pozostaje w zatrudnieniu poza rolnictwem, w tym w miejscowych zakładach pracy. Największym pracodawcą na terenie gminy jest Urząd Gminy Zarzeczce wraz z gminnymi jednostkami organizacyjnymi, takimi jak m. in. placówki oświatowe, Centrum

Kultury, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Innymi zakładami pracy dającymi możliwość zatrudnienia są m. In GPR Guma Plastik Recykling sp. Zo.o. w Zarzeczcu, Replast sp. Zo.o. w Roźniatowie, BaMal w Pełnatyczach, Płotex w Zarzeczcu. Ponadto część mieszkańców znajduje zatrudnienie w handlu i drobnych usługach

Analizując dane dotyczące liczby osób pracujących na terenie gminy Zarzeczce, można zauważyć wzrost liczby osób pracujących (o 25) w 2020 roku w stosunku do roku 2016. Tendencja wzrostowa w tej kwestii miała miejsce w latach 2016-2019, natomiast w 2020 roku nastąpił spadek liczby osób pracujących w stosunku do roku poprzedniego. Dane w tej kwestii zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 22 Pracujący na terenie Zarzeczce w latach 2016 - 2020

Lata	Ogółem	w tym kobiety	w tym mężczyźni	Pracujący na 1000 ludności
2016	287	210	77	44
2017	295	209	86	45
2018	304	218	86	47
2019	346	250	96	53
2020	312	235	77	48

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Bezrobocie

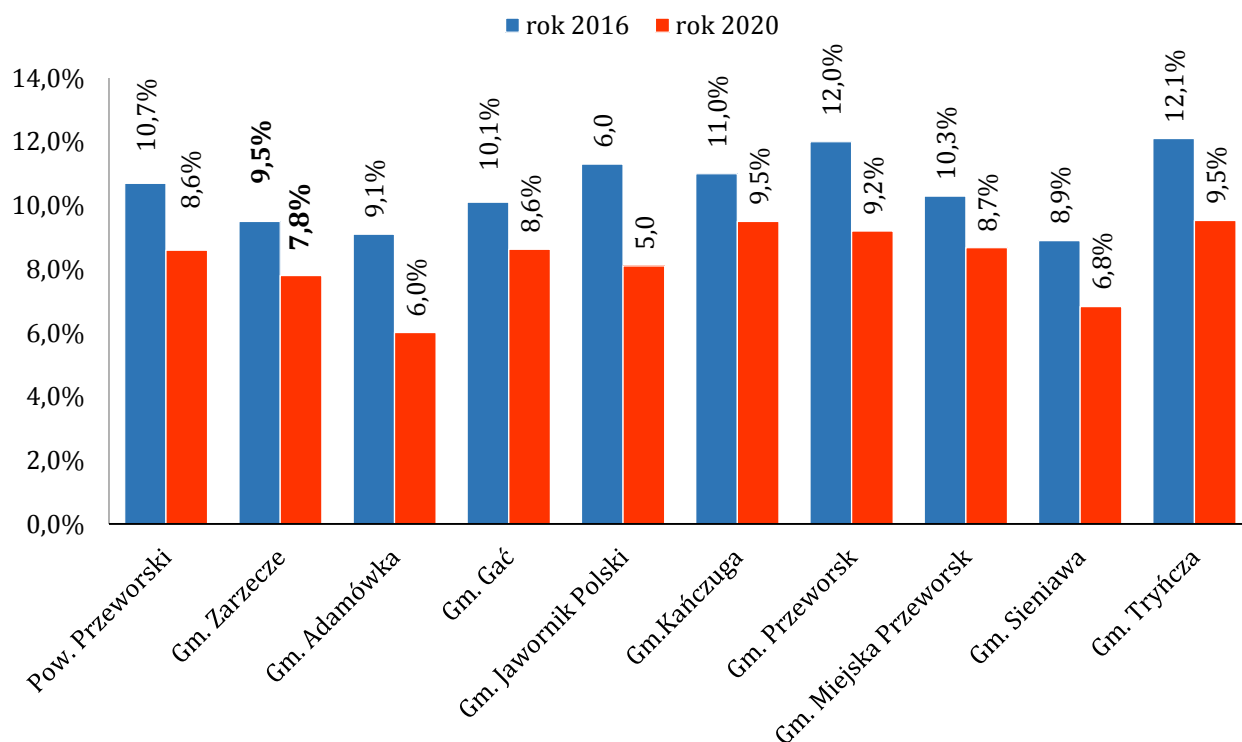
Duży wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą na terenie gminy Zarzeczce ma zjawisko bezrobocia. Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na koniec 2020 roku według danych GUS wyniósł 7,4 %, notując spadek w porównaniu z 2016 rokiem o 1,62 %. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Zarzeczce na tle powiatu przeworskiego przedstawiają poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 23 Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Zarzeczce w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle powiatu przeworskiego według płci

Jednostka terytorialna	ogółem		kobiety		Mężczyźni	
	2016	2020	2016	2020	2016	2020
Gmina Zarzeczce	9,5	7,8	11,0	9,6	8,3	6,3
Powiat przeworski	10,7	8,6	12,4	10,4	9,2	7,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 13 Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Zarzecze w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle gmin i powiatu przeworskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Powyższe dane pokazują, że na tle powiatu przeworskiego, gmina Zarzecze zajmuje trzecie miejsce w powiecie jeżeli chodzi o odsetek osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Może to świadczyć o dobrej sytuacji gospodarczej na terenie gminy i braku problemu w kwestii zapewnienia możliwości zatrudnienia. Biorąc jednak pod uwagę dane dotyczące liczby osób pracujących na terenie gminy Zarzecze, można wysunąć wniosek, że większość osób znajduje zatrudnienie w sąsiednich gminach oraz przede wszystkim w miastach Przeworsk i Jarosław. Niemniej ważnym zagadnieniem jest zjawisko bezrobocia ukrytego, tj. pozostawanie bez pracy i nierejestrowanie się jako osoba bezrobotna, a także zjawisko „szarej strefy”, tj. nielegalne zatrudnienie, bez opłacania składek oraz podatku dochodowego.

Według danych GUS, na koniec 2020 roku zarejestrowanych było 349 bezrobotnych mieszkańców gminy Zarzecze, w tym 198 kobiet (56,7 % ogółu bezrobotnych). Wśród zarejestrowanych bezrobotnych 204 mieszkańców (58,4 %) to osoby długotrwale bezrobotne. Liczbę osób bezrobotnych na przestrzeni lat 2016-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24 Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Zarzecze w latach 2016 - 2020

Lata	Bezrobotni ogółem	W tym kobiety	W tym do 30 roku życia	W tym powyżej 50 roku życia	Osoby długotrwale bezrobotne

2016	438	233	172	68	277
2017	429	242	168	73	237
2018	364	205	125	67	205
2019	373	199	140	65	202
2020	349	198	124	53	204

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Według stanu na koniec 2020 na terenie gminy najwięcej bezrobotnych było w wieku od 31 do 50 lat - 172 osób, tj. 49,28 % ogółu bezrobotnych, natomiast bezrobotni w wieku do 30 lat, stanowili 35,53 % ogółu.

3.16. Gospodarka i rolnictwo

Gospodarka

W ostatnich latach zarówno w gminie Zarzecze, jak i w innych gminach powiatu przeworskiego, obserwuje się pozytywne zjawisko rozwoju przedsiębiorczości, a co za tym idzie wzrost liczby podmiotów gospodarczych. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na terenie gminy na koniec 2020 roku działało 408 podmioty gospodarki narodowej, co klasuje ją na szóstym miejscu w powiecie przeworskim. Od 2016 roku liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 40, tj. o 9,80 %.

Dane dotyczące liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w poszczególnych gminach powiatu przeworskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane na terenie gmin powiatu przeworskiego

Jednostka terytorialna	Ogółem*			Sektor publiczny		Sektor prywatny	
	2016	2020	Wzrost/ spadek w %	2016	2020	2016	2020
Gmina Adamówka	213	250	14,8	8	7	204	240
Gmina Gać	203	231	12,12	19	13	183	217
Gmina Jawornik Polski	253	283	10,60	16	13	236	266
Gmina Kańczuga	619	690	10,28	38	25	581	662
Gmina Miejska Przeworsk	1518	1589	4,46	58	56	1450	1504
Gmina Wiejska	730	822	11,19	29	11	699	807

Przeworsk							
Gmina Sieniawa	370	444	16,67	20	16	350	424
Gmina Tryńcza	433	521	16,89	21	16	408	498
Gmina Zarzecze	368	408	9,80	24	21	344	386
Powiat kolbuszowski	3 722	4 319	16,04	147	129	3 563	4 174

* W związku z wprowadzonymi od 1 grudnia 2014 r. zmianami przepisów prawnych regulujących sposób zasilania rejestru REGON informacjami o podmiotach podlegających wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego, od danych według stanu na 31 grudnia 2014 r. istnieje możliwość wystąpienia w rejestrze REGON niewypełnionych pozycji dotyczących przewidywanej liczby pracujących, adresu siedziby, rodzaju przeważającej działalności oraz formy własności. W związku z powyższym dane naliczone z rejestru REGON według ww. informacji moga nie sumować się na liczbę ogółem.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy dotyczy wyłącznie sektora prywatnego, w którym liczba podmiotów w latach 2016 – 2020 wzrosła o 42. Jak wynika z przedstawionych danych, zjawisko zwiększającej się liczby podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym dotyczy całego powiatu przeworskiego, a największe wzrosty, jeśli chodzi o tą liczbę odnotowały gmina wiejska Przeworsk (wzrost o 108 podmiotów) oraz gmina Tryńcza (wzrost o 11).

Tabela 26 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane na terenie gminy Zarzecze

Rodzaje podmiotów		2016	2020
Sektor publiczny	Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	0	0
	Pozostałe formy prawne	4	4
Sektor prywatny	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	35	33
	Spółki handlowe	0	0
	Spółdzielnie	0	0
	Fundacje	0	0
	Stowarzyszenia i organizacje społeczne	2	1
	Pozostałe formy prawne	16	19

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Analiza struktury działających podmiotów w okresie od 2016 do 2020 roku pokazuje, że największy wzrost ilości działających firm wystąpił w sekcji F (na koniec 2020 roku funkcjonowały 72 podmiotów, podczas gdy w 2016 roku ich liczba wynosiła 44 oraz w sekcji S,T (na koniec 2020 roku funkcjonowały 44 podmioty, podczas gdy w roku 2016 ich liczba wynosiła 33).

Tabela 27 Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji PKD oraz sektorów własnościowych zarejestrowane na terenie gminy Zarzecze

Sekcja PKD	Wyszczególnienie	Ogółem*		Sektor publiczny*		Sektor prywatny*	
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3	3	0	0	3	3
B	Górnictwo i wydobywanie	0	0	0	0	0	0
C	Przetwórstwo przemysłowe	33	38	0	0	33	38
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	2	0	0	2	2
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	1	1	0	0	1
F	Budownictwo	44	72	0	0	44	72
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	110	101	0	0	110	101
H	Transport i gospodarka magazynowa	20	25	0	0	20	25
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	7	10	1	0	6	10
J	Informacja i komunikacja	5	5	0	0	5	5
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	10	8	0	0	10	8
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	3	4	1	1	3	4
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	19	26	1	1	18	25
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	8	7	0	0	8	7
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	12	12	3	3	9	9
P	Edukacja	23	11	13	10	10	1
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	18	21	2	3	16	18
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	17	17	3	3	14	14

S, T	Pozostała działalność usługowa; Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	33	44	0	0	33	44
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0	0	0
Razem		368	407	25	21	343	386

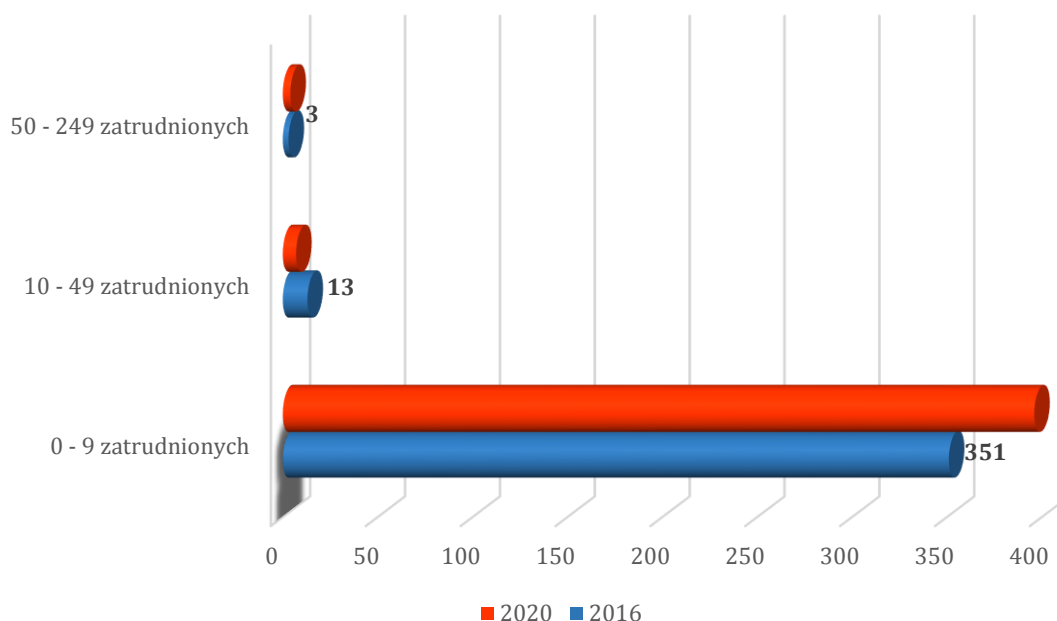
* W związku z wprowadzonymi od 1 grudnia 2014 r. zmianami przepisów prawnych regulujących sposób zasilania rejestru REGON informacjami o podmiotach podlegających wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego, od danych według stanu na 31 grudnia 2014 r. istnieje możliwość wystąpienia w rejestrze REGON niewypełnionych pozycji dotyczących przewidywanej liczby pracujących, adresu siedziby, rodzaju przeważającej działalności oraz formy własności. W związku z powyższym dane naliczone z rejestru REGON według ww. informacji mogą nie sumować się na liczbę ogółem.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL.

Na terenie gminy Zarzecze na koniec 2020 roku największa liczba podmiotów zajmowała się handlem hurtowym lub detalicznym lub naprawą samochodów (26,17 %), a także budownictwem (18,65 %).

Najwięcej działających podmiotów gospodarczych to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób, których ilość zwiększyła się w porównaniu do danych z 2016 roku o 45. Natomiast wśród małych przedsiębiorstw zatrudniających od 10 do 49 osób w analizowanym okresie liczba firmy zmniejszyła się o 6. Na terenie gminy działają 4 przedsiębiorstwa zatrudniające ponad 50 osób, ich ilość wzrosła o 1 w stosunku do roku 2016

Wykres 14 Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

W okresie ostatnich pięciu lat w gminie Zarzecze zwiększyła się ilość podmiotów gospodarki narodowej przypadająca na 10 tysięcy mieszkańców, jednak spadła ilość nowo zarejestrowanych jednostek w rejestrze REGON na 10 tysięcy ludności. Korzystną wartość posiada również wskaźnik dotyczący jednostek wykreślonych z rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców - ich ilość w 2020 roku była mniejsza o 2 w porównaniu do 2016 roku.

Tabela 28 Wskaźniki w zakresie podmiotów gospodarki narodowej dla obszaru gminy Zarzecze za lata 2016 i 2020

Wskaźnik	2016	2020
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	508	556
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	55	51
Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	37	35
Podmioty wpisane do rejestru na 1 tys. ludności	51	57
Podmioty na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	80,2	91,3
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 tys. ludności	39	44
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	6,10	7,16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Rolnictwo

W strukturze użytkowania ziemi w gminie Zarzecze przeważają grunty orne oraz łąki i pastwiska, które stanowią ok. 84 % powierzchni. Lasy oraz tereny zadrzewione stanowią 8,84% powierzchni gminy.

W dniach od 1 września do 30 listopada 2020 roku na terenie RP został przeprowadzony Powszechny Spis Rolny według stanu na dzień 1 czerwca 2020 roku. Według ramowego harmonogramu udostępniania informacji wyników dostępnego na stronie www.spisrolny.gov.pl, dane wstępne będą udostępnione w systemie bazodanowym GUS w dwóch turach w miesiącach wrzesień i grudzień 2021 roku, natomiast dane ostateczne w kwietniu i sierpniu 2022 roku. W związku z powyższym brak jest aktualnych danych, które mogłyby pozwolić na ocenę obecnej sytuacji w tej kwestii.

Tabela 29 Rodzaje użytków rolnych i gruntów leśnych na terenie gminy Zarzecze (2020 rok)

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]
Grunty orne	3225
Łąki i pastwiska	910
Lasy	435

Pozostałe użytki rolne	348
RAZEM	4918

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Zarzecze

Na terenie gminy funkcjonują 1249 gospodarstwa rolne o powierzchni pow. 1 ha oraz 437 gospodarstw o pow. do 1 ha (nieruchomości rolne). Świadczy to o dużym rozdrobieniu gospodarstw rolnych – w gminie dominują gospodarstwa małe (do 5 ha), które stanowią 67% wszystkich gospodarstw na terenie gminy. Natomiast średnia wielkość gospodarstwa w gminie kształtuje się na poziomie ok. 3 ha. Na terenie gminy Zarzecze zlokalizowanych jest zaledwie 29 gospodarstw, których powierzchnia wynosi ponad 15 ha.

Tabela 30 Rodzaje gospodarstw na terenie gminy Zarzecze (2020 rok)

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw rolnych
Poniżej 1 ha	437
1-2 ha	796
2 – 5 ha	332
5 – 7 ha	43
7 -10 ha	27
10-15 ha	22
Powyżej 15 ha	29
Razem	1249

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Zarzecze

3.17. Gospodarka finansowa

Polityka finansowa gminy Zarzecze, realizowana jest w oparciu o uchwałę budżetową, uchwalaną corocznie przez Radę Gminy Zarzecze. Dochody i wydatki gminy na przestrzeni lat 2016-2020 przedstawione są w poniższej tabeli

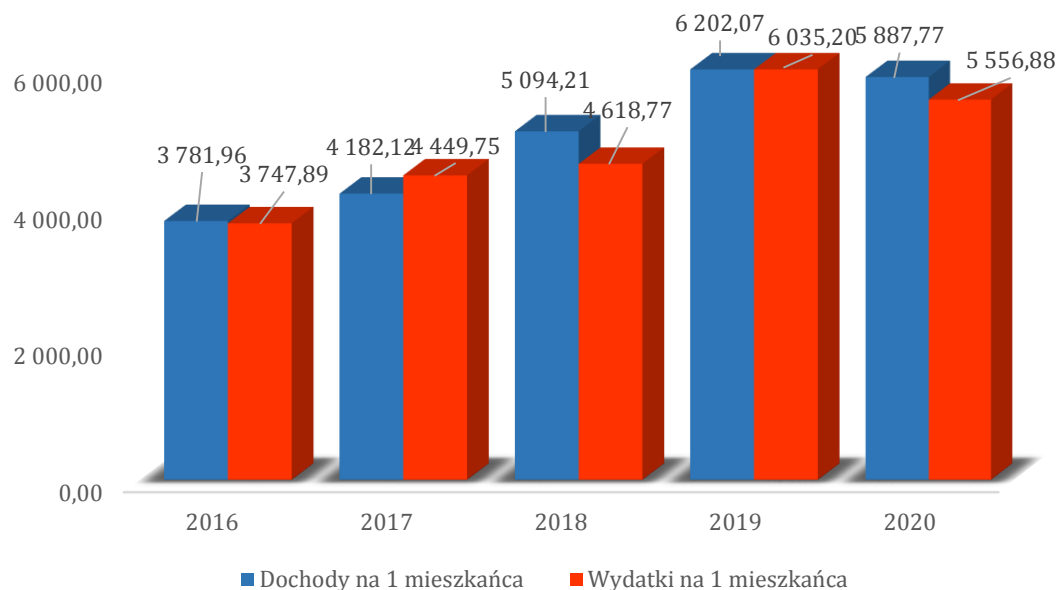
Tabela 31 Realizacja budżetu gminy Zarzecze na przestrzeni lat 2016-2020 w zł

Rodzaj	2016	2017	2018	2019	2020
Dochody	27 332 208,30	30 182 392,94	36 714 002,04	44 661 104,15	42 615 709,99
Wydatki	27 085 993,54	32 113 853,58	33 287 442,76	43 459 451,20	40 220 725,32
Nadwyżka/ deficyt	+246 214,76	- 1 930 460,64	+3 426 559,28	+1 201 652,95	+2 394 984,67

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Dochody na 1 mieszkańca w 2020 roku wynosiły 5 887,77 zł i były o 2 105,96 zł wyższe niż w 2016 roku. Z kolei wydatki w 2020 roku wyniosły na 1 mieszkańca 5 556,88 zł i były wyższe o 1 808,99 zł niż w 2016 r. Dane dotyczące dochodów oraz wydatków na 1 mieszkańca w latach 2016-2020 przedstawiają poniższy wykres.

Wykres 15 Dochody oraz wydatki na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2016-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Znaczną część dochodów gminy stanowią dochody bieżące, jednak ważnym ich elementem są również dochody majątkowe. Pochodzą one w głównej mierze z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje, ale też ze sprzedaży składników majątkowych. W latach 2016-2019 udział dochodów majątkowych w dochodach ogółem wykazywał tendencję wzrostową, następnie, z wyjątkiem roku 2017, gdzie dochody uległy obniżeniu w stosunku do roku poprzedniego znaczny spadek widoczny jest w 2020 roku. Główną przyczynę tego można upatrywać w środkach otrzymanych w 2019 roku w ramach Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych. Kształtowanie się dochodów majątkowych na przestrzeni lat 2016-2020 przedstawiają poniższa tabela oraz wykres.

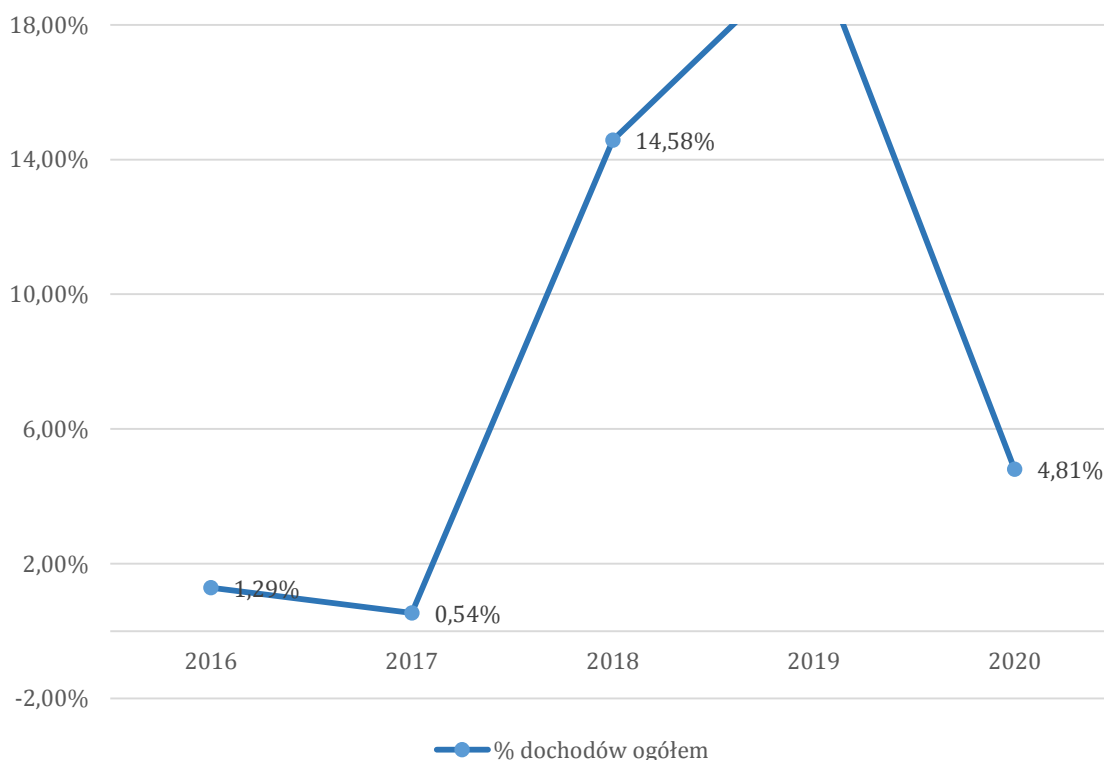
Tabela 32 Kształtowanie się dochodów majątkowych na przestrzeni lat 2016-2020

Rodzaj	2016	2017	2018	2019	2020
Dotacje oraz środki przeznaczone na inwestycje w zł	75 807,31	31 083,27	344 677,96	361 053,00	34 340,04
Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych w zł	1000,00	4250,00	Brak danych	1000,00	450,00

Dochody majątkowe ogółem w zł	276 619,01	128 035,27	5 009 007,93	8 703 826,31	2 015 434,37
% dochodów ogółem	1,01 %	0,42 %	13,64 %	19,49 %	4,73 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 16 Kształtowanie się dochodów majątkowych na przestrzeni lat 2016-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Podobnie rzecz przedstawia się w przypadku wydatków. Obok wydatków bieżących ważną rolę w kształtowaniu budżetu pełnią wydatki majątkowe, które obejmują wydatki na inwestycje i zakupy inwestycyjne. Realizacja inwestycji przez gminę stanowi główny element jej rozwoju, wyrażany przede wszystkim poprzez wzrost konkurencyjności i zaspokajanie potrzeb społeczeństwa. Wydatki inwestycyjne w tym kontekście mają zasadnicze znaczenie, wpływają one w istotny sposób zarówno na skalę, jak i rodzaj podejmowanych działań inwestycyjnych, zalicza się je do najbardziej efektywnych narzędzi wpływania na rozwój regionalny. W swej istocie wydatki inwestycyjne umożliwiają oddziaływanie na skuteczność wypełniania zadań publicznych przez jednostki samorządu terytorialnego. Wnioskować można, że niezbędność realizacji inwestycji przez gminę w kluczowy sposób wpływa na strukturę ponoszonych przez nią wydatków.

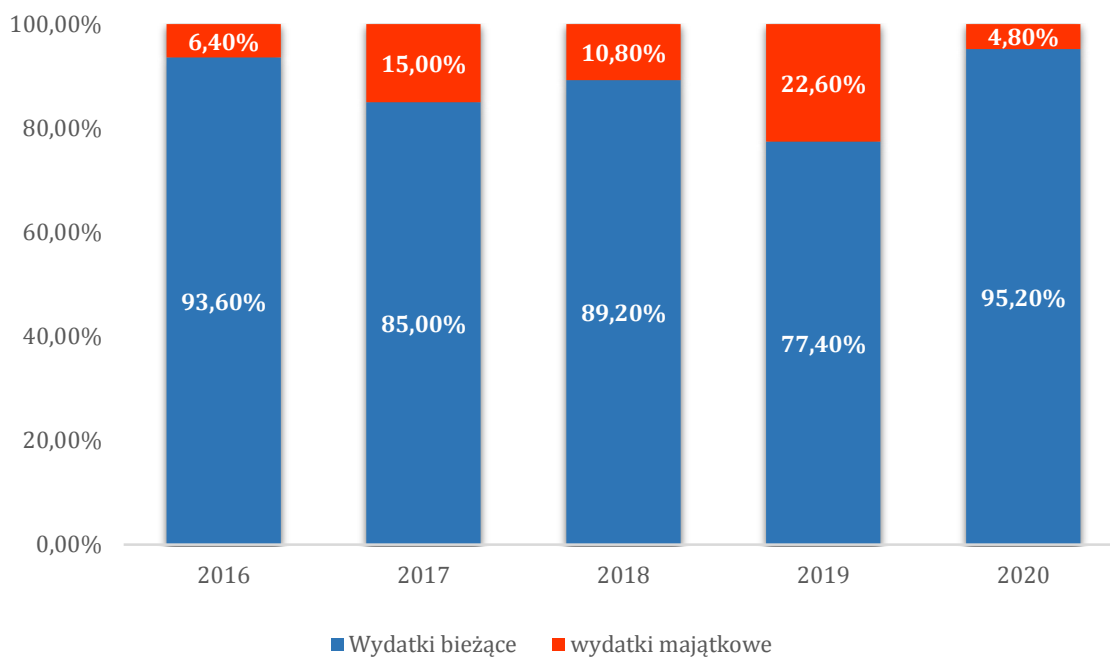
Poziom wydatków majątkowych (inwestycyjnych) i ich udział w całkowitych wydatkach budżetowych w latach 2016-2020 ulegał wahaniom, najwyższy poziom osiągnął w 2019 roku. W 2020 poziom wydatków majątkowych – inwestycyjnych był najniższy w całym pięcioletnim okresie. Dane dotyczące poziomu wydatków majątkowych (inwestycyjnych) w latach 2016-2020, przedstawiają poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 33 Udział wydatków majątkowych (inwestycyjnych) w wydatkach budżetowych na przestrzeni lat 2016-2020

Rok	Wydatki ogółem (w zł)	Wydatki majątkowe (w zł)	Udział inwestycji w wydatkach ogółem (w %)
2016	27 085 993,54	1 737 995,18	6,40 %
2017	32 113 853,18	4 825 807,70	15,00 %
2018	33 287 442,76	3 596 816,86	10,80 %
2019	43 459 451,20	9 807 784,54	22,60 %
2020	40 220 752,32	1 930 856,88	4,80 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 17 Udział wydatków bieżących oraz majątkowych (inwestycyjnych) w wydatkach ogółem na przestrzeni lat 2016-2020

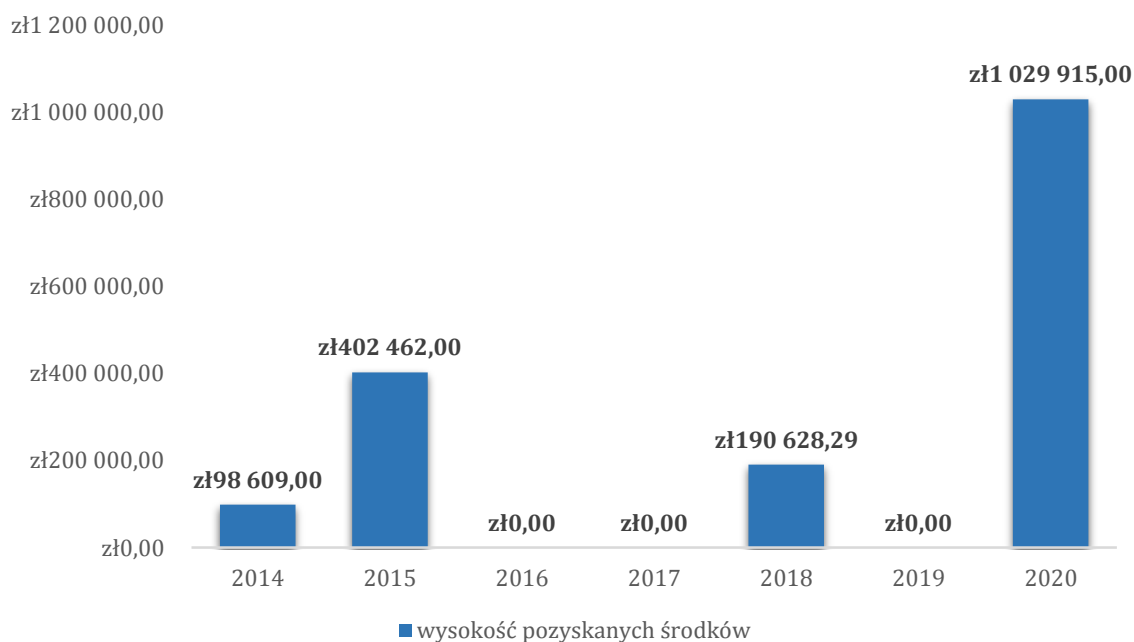
Źródło: Opracowanie własne

Zadłużenie gminy Zarzecze na dzień 31.12.2020 r. stanowiło kwotę 4 831 729,28 zł, nie posiadała gmina jednak żadnych zobowiązań wymagalnych. Analizując roczne sprawozdania finansowe z wykonania budżetu gminy Zarzecze, można stwierdzić, że sytuacja finansowa gminy jest stabilna.

Gmina Zarzecze ma również duże doświadczenie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na finansowanie zadań inwestycyjnych. Środki te pozyskiwano zarówno z Budżetu Państwa (Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Budżetu Województwa Podkarpackiego, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie, Wojewody Podkarpackiego, a także z funduszy unijnych (RPO WP, PROW).

Środki zewnętrzne pozyskiwane z funduszy europejskich są ważnym elementem budżetu gminy. Gmina Zarzecze podejmuje działania w celu pozyskiwania tych środków, realizując różnego rodzaju programy oraz projekty, które są finansowane lub współfinansowane z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej. W 2021 roku Gmina Zarzecze pozyskała 1 140 021,00 zł z Rządowego Funduszu Inicjatyw Lokalnych na inwestycje w budynki użyteczności publicznej oraz rozwój infrastruktury technicznej. Ponadto ze środków unijnych pozyskano 2 943 694,00 zł na adaptację budynku starej szkoły na Gminną Bibliotekę Publiczną w Zarzeczu. Na przestrzeni lat 2014-2020 na realizację programów oraz projektów unijnych pozyskano łącznie 1 721 614,30 zł, co zostało przedstawione w poniższym wykresie.

Wykres 18 Wysokość pozyskanych środków w ramach programów i projektów unijnych w latach 2014-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL i danych Urzędu Gminy

ROZDZIAŁ 4

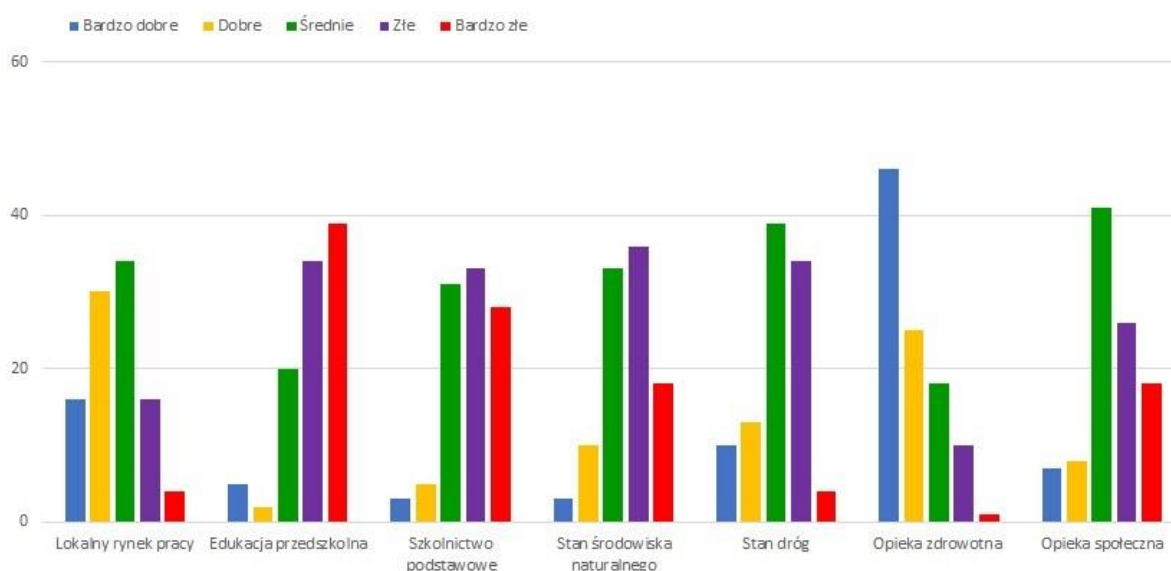
GMINA W OCZACH MIESZKAŃCÓW

W przeprowadzonej wśród mieszkańców gminy Zarzecze ankiecie udział wzięło 61 osób, które dokonały oceny poszczególnych sfer życia w gminie, wskazały auty i działania priorytetowe na obszarze gminy, a także która branża gospodarki ma największy potencjał rozwojowy oraz co powinno być wizytówką gminy w 2030 r.

W ocenie poszczególnych sfer życia na terenie gminy, mieszkańcy najlepiej ocenili opiekę zdrowotną (71 % odpowiedzi „bardzo dobre”, „dobre”) oraz lokalny rynek pracy (46 % odpowiedzi „bardzo dobre” i „dobre”). Z kolei najwięcej ocen negatywnych pojawiło się przy ocenie edukacji przedszkolnej (73 % odpowiedzi „złe” i „bardzo złe”), szkolnictwa podstawowego (61 % odpowiedzi „złe” i „bardzo złe”), stanu środowiska naturalnego (54 % odpowiedzi „złe” i „bardzo złe”), a także opieki społecznej (44 % odpowiedzi „złe” i „bardzo złe”) i stanu dróg (38 % odpowiedzi „złe” i „bardzo złe”).

Podsumowując, oceniając poszczególne sfery życia na terenie gminy, mieszkańcy w przeważającej części oceniali je negatywnie, co świadczy o konieczności podjęcia działań w tym zakresie.

Wykres 19 Ocena poszczególnych sfer życia na terenie gminy (w % udzielonych odpowiedzi)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Biorąc pod uwagę największe auty gminy Zarzecze, ankietowani wskazują najczęściej dogodny położenie komunikacyjne – 42,6 %, a także korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa, w tym rolnictwa ekologicznego oraz aktywnie działające instytucje kultury – obie odpowiedzi po 32,8 %.

Najmniej osób wskazało z kolei odpowiedzi: brak atutów oraz sklepy i apteki – obie odpowiedzi po 1,6 %. Niewiele wskazań miały również: prężnie działające organizacje pozarządowe działające na rzecz mieszkańców, a także duży udział sektora prywatnego w gospodarce – po 6,6 %.

Wykres 20 Atuty gminy – pytanie wielokrotnego wyboru (w % udzielonych odpowiedzi)

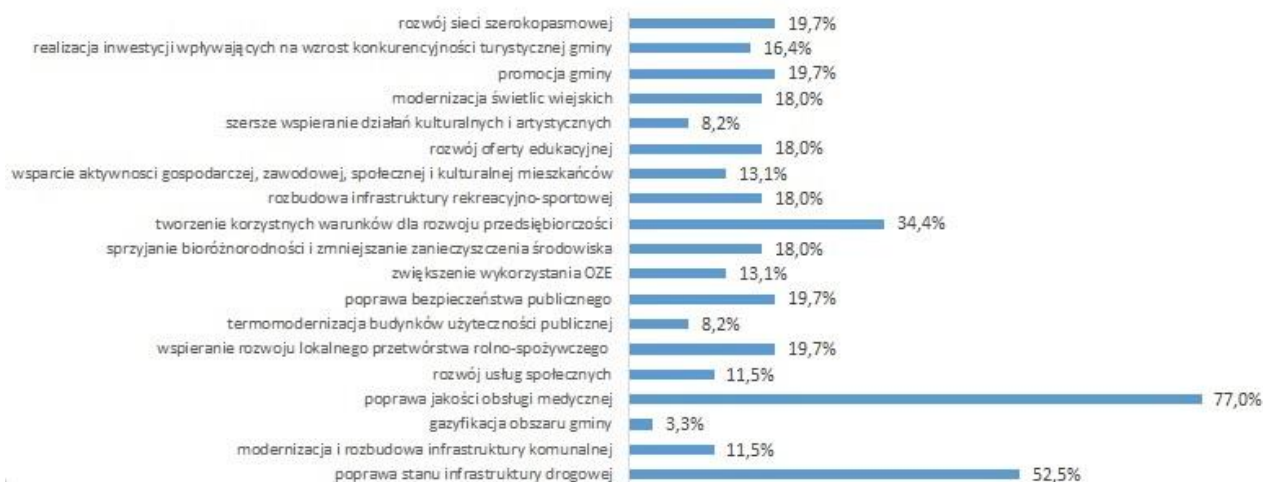
Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Poniższy wykres ilustruje, jakie według ankietowanych są priorytetowe działania do wykonania na terenie gminy, które mają kluczowe znaczenie dla rozwoju i dobrego funkcjonowania gminy i jej mieszkańców.

Analizując udzielone odpowiedzi, zauważyć można, że najczęściej osób (77 % ankietowanych) wskazało poprawę jakości obsługi medycznej, co w kontekście wcześniej wskazywanej oceny poszczególnych sfer życia na terenie gminy, gdzie najczęściej pozytywnych ocen (71% odpowiedzi) uzyskała opieka zdrowotna, świadczy o większych potrzebach mieszkańców w tym zakresie. Mimo, że opieka zdrowotna jest bardzo dobrze oceniana przez ankietowanych, to brak jest na terenie gminy podmiotów świadczących specjalistyczne usługi medyczne, co powoduje konieczność udania się przez mieszkańców do większych ośrodków miejskich w celu wykonania badań.

Duża ilość ankietowanych wskazała również poprawę stanu infrastruktury drogowej (52,5 % udzielonych odpowiedzi) jako priorytetowe działanie do wykonania. Najmniej odpowiedzi z kolei dotyczyło: gazyfikacji obszaru gminy (3,3 % odpowiedzi) oraz termomodernizacji budynków użyteczności publicznej i szerszego wspierania działań kulturalnych i artystycznych (po 8,2 % odpowiedzi).

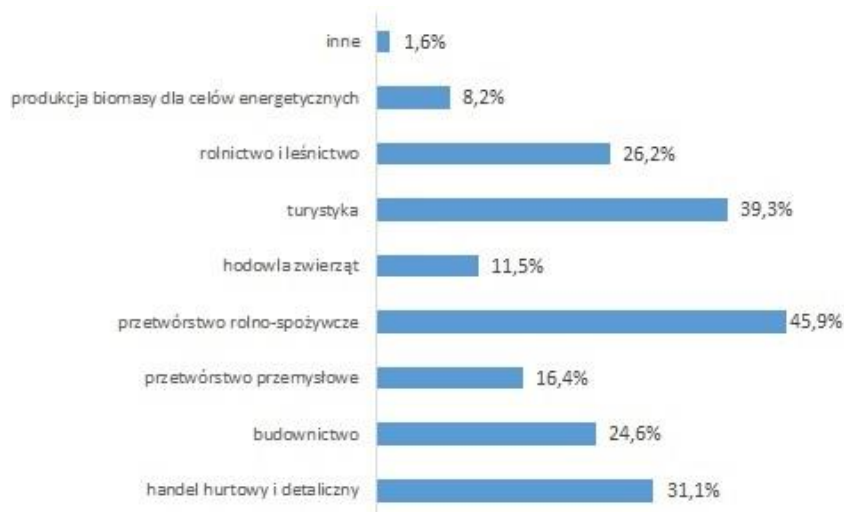
Wykres 21 Priorytetowe działania do wykonania na terenie gminy – pytanie wielokrotnego wyboru (w % udzielonych odpowiedzi)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Na pytanie o branżę gospodarczą, która posiada na terenie gminy największy potencjał rozwojowy, ankietowani najczęściej wskazywali przetwórstwo rolno spożywcze – 45,9 % udzielonych odpowiedzi. Na dalszych miejscach uplasowała się turystyka 39,3 % oddanych głosów, oraz handel hurtowy i detaliczny – 31,1 % głosów..

Wykres 22 Branża gospodarki posiadająca największy potencjał rozwojowy – pytanie wielokrotnego wyboru (w % udzielonych odpowiedzi)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Ankietowani wskazywali również co powinno być wizytówką gminy w 2030 r. Najwięcej wskazań w tej kwestii, znacznie przeważając nad innymi odpowiedziami, uzyskało – udzielanie wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz rolników – 57,4 % udzielonych odpowiedzi. Na kolejnych miejscach znalazły się odpowiedzi: szeroki wachlarz ofert kulturalnych,

rekreacyjnych, integracyjnych i sportowych – 39,3 % odpowiedzi, a także wysoka jakość usług publicznych – 37,7 % odpowiedzi.

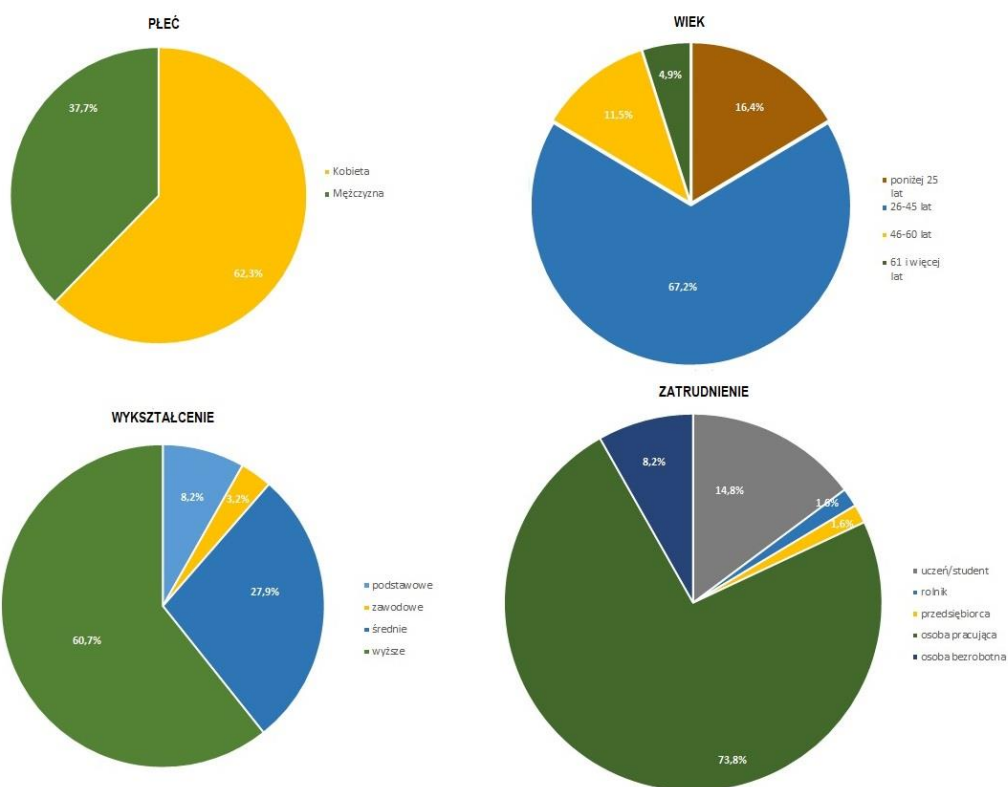
Wykres 23 Wizytówka gminy w 2030 r. według jej mieszkańców – pytanie wielokrotnego wyboru (% udzielonych odpowiedzi)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Informację dotyczącą ankietowanych mieszkańców gminy Zarzecze przedstawia poniższy wykres.

Wykres 24 Informacje dot. ankietowanych mieszkańców gminy Zarzecze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

ROZDZIAŁ 5

WNIOSKI Z DIAGNOZY - ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej, jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ono porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Analizy dokonano w oparciu o:

- 1) wnioski z opisu charakterystyki gminy;**
- 2) dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z gminy oraz ze źródeł zewnętrznych;**
- 3) wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w na przełomie miesiąca stycznia oraz lutego 2022 r.**
- 4) spotkań strategicznych.**

Wykres 25 Analiza SWOT

Wymiar społeczny	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • stosunkowo niewielka liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej, • poprawiająca się sytuacja społeczna i życiowa mieszkańców, • sprawnie działające organizacje pozarządowe w obszarze sportu oraz kultury, • bogata oferta kulturalna, • dostępność szkół podstawowych, placówek wychowania przedszkolnego oraz szkół ponadpodstawowych, 	<ul style="list-style-type: none"> • spadająca liczba ludności na terenie gminy, • migracje ludzi młodych i wykształconych, • ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej, • rosnąca z roku na rok liczba osób starszych (wzrastający współczynnik obciążenia demograficznego), • niski poziom dostosowania budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych, • niewystarczający system aktywizacji osób starszych, • brak infrastruktury umożliwiającej rozwój kapitału ludzkiego.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • korzystna struktura wiekowa mieszkańców gminy – najliczniej reprezentowaną grupą wiekową są osoby w wieku do 19 roku życia, • zmniejszająca się liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej, • rozwój polityki senioralnej, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, • poprawa warunków życia mieszkańców, • dostosowanie infrastruktury budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, • wzrost aktywności i integracji mieszkańców, dzieci i osób starszych, • dostępność do pomocy osób doświadczających przemocy w rodzinie, problemów uzależnień, • spadek zjawiska wykluczenia społecznego, • pozyskiwanie środków zewnętrznych na wspieranie działań rozwoju kapitału ludzkiego, • wzrost integracji międzypokoleniowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • pogłębiający się problem ujemnego przyrostu naturalnego oraz ujemnego salda migracji, • rosnące koszty modernizacji, remontów i utrzymania placówek oświatowych, • migracje mieszkańców do większych miast, • bierna postawa mieszkańców, ograniczone potrzeby integracji społecznej, • nasilające się problemy przemocy w rodzinie oraz zjawisko uzależnienia, • pojawienie się sytuacji zewnętrznej powodującej wzrost liczby mieszkańców potrzebujących wsparcia i pomocy społecznej, • zagrożenie izolacją i wykluczeniem społecznym osób starszych, • wzrost problemów opiekuńczo wychowawczych.

Wymiar gospodarczy	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • niski poziom bezrobocia na terenie gminy – niski udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, • efektywna realizacja aktywnych programów rynku pracy, • działające na terenie gminy duże zakłady pracy, • systematycznie wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy, • wzrost dochodów budżetowych samorządu oraz niski stopień zadłużenia gminy, • doświadczenie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na inwestycje. • 	<ul style="list-style-type: none"> • postępujący wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, • mała liczba osób pracujących na terenie gminy – niewystarczająca liczba zakładów pracy, • Mała liczba przedsiębiorstw na lokalnym rynku, zatrudniających powyżej 50 pracowników, • migracje zarobkowe mieszkańców, • brak terenów inwestycyjnych w gminie.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby osób pracujących na terenie gminy – powstanie nowych zakładów pracy zapewniających zatrudnienie, • dalszy spadek poziomu bezrobocia na terenie gminy, • efektywniejsze wykorzystanie walorów przyrodniczych do rozwoju przedsiębiorczości i turystyki, • efektywniejsza promocja produktów regionalnych, • rozwój rolnictwa ekologicznego, • rozwój społeczeństwa informacyjnego, • wzrastający poziom udziału dochodów majątkowych gminy w dochodach budżetowych ogółem, • skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczający poziom wiedzy i informacji mieszkańców na temat możliwości pozyskania środków zewnętrznych na własny rozwój, • ograniczenie możliwości pozyskania środków zewnętrznych na rozwój gminy, • nasilenie barier ograniczających aktywność zawodową osób ze szczególnymi potrzebami, • brak środków na rozwój gospodarczy i turystyczny, • brak większych inwestorów.
Wymiar przestrzenno-środowiskowy	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • korzystna lokalizacja gminy pod kątem walorów przyrodniczych 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak infrastruktury turystycznej (hotele, pensjonaty)

<p>i kulturowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • duży potencjał rozwojowy gminy w oparciu o turystykę • bogate walory krajobrazowe, • dobry stan czystości środowiska naturalnego, • dobra dostępność komunikacyjna gminy, • bogactwo infrastruktury zabytkowej, • dobra jakość powietrza, • realizacja polityki usuwania azbestu, • poprawiający się stan nawierzchni dróg gminnych, • odpowiednia realizacja programów na rzecz ochrony środowiska, • rozwinięta sieć wodociągowa i kanalizacyjna na terenie gminy. 	<p>i gastronomicznej (restauracje, bary),</p> <ul style="list-style-type: none"> • niewielka powierzchnia obszaru gminy pokryta planami zagospodarowania przestrzennego, • brak podziału przestrzeni drogowej dla uczestników jej ruchu – niewystarczająca ilość ścieżek rowerowych i ciągów pieszych na terenie gminy, • niewłaściwy system ogrzewania gospodarstw domowych, • niewystarczający odsetek inwestowania w odnawialne źródła energii w gosp. prywatnych, • wzrost liczby odpadów komunalnych, w tym niski poziom odpadów komunalnych zebranych w sposób selektywny, w stosunku do ogółu zebranych odpadów.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • odrestaurowany pałac wraz z otaczającym go parkiem w Zarzeczcu • rewitalizacja obiektów zabytkowych, • wzrost zainteresowania turystyką rowerową, • wykorzystanie możliwości dalszego rozwoju infrastruktury drogowej, • rozwój infrastruktury mieszkaniowej, • rozbudowa infrastruktury technicznej, • rozwój elektromobilności na terenie gminy oraz odnawialnych źródeł energii, • wzrost zaangażowania mieszkańców w rozwój gospodarczy gminy, • aktywna postawa gminy w procesie gospodarki niskoemisyjnej, • wzrastająca świadomość mieszkańców na temat ochrony środowiska. 	<ul style="list-style-type: none"> • niewykorzystanie potencjału rozwojowego gminy, wskutek ograniczeń finansowych lub organizacyjnych, • niedostateczne działania gminy w zakresie rozwoju infrastruktury turystycznej i gastronomicznej, a także infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, • brak środków finansowych na realizację polityki rozwoju, • wzrastająca liczba awarii w sieciach wodociągowych i kanalizacyjnych, • niewystarczający poziom wiedzy i informacji mieszkańców na temat możliwości pozyskania środków OZE, wymianę pieców itp.

Źródło: Opracowanie własne

ROZDZIAŁ 6

**GŁÓWNE PROBLEMY
W OBSZARACH
STRATEGII**

Przeprowadzona diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej jak również analiza SWOT pozwoliły na zebranie najważniejszych problemów/ barier rozwojowych gminy Zarzecze. Celem ich uporządkowania i usystematyzowania zebrano je w formie tabelarycznej oraz podzielono na obszary: społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny oraz środowiskowy.

Obszar	Problemy
Społeczny	<ul style="list-style-type: none"> • Niska jakość świadczonych usług zdrowotnych w podstawowej opiece zdrowotnej, brak specjalistycznej opieki medycznej, • niekorzystne zmiany demograficzne, wynikające z niskiego przyrostu naturalnego, niekorzystnej struktury wiekowej (wg. ekonomicznych grup wieku), oraz ujemnego salda migracji, • wyludnianie się obszaru gminy.
Gospodarczy	<ul style="list-style-type: none"> • niski poziom przedsiębiorczości na terenie gminy, • niewystarczająca liczba zakładów pracy na terenie gminy, • niestabilny rynek produktów rolnych oraz słaba opłacalność produkcji rolniczej, • brak rozwiniętego przemysłu rolno-spożywczego i przetwórstwa, • niewystarczający stan infrastruktury drogowej, zły stan dróg dojazdowych do pól
Przestrzenno – funkcjonalny	<ul style="list-style-type: none"> • braki w infrastrukturze technicznej, turystycznej i rekreacyjnej, • niewystarczająca ilość ścieżek rowerowych oraz ciągów pieszych na terenie gminy, • niewielki stopień pokrycia obszaru gminy planami zagospodarowania przestrzennego.
Środowiskowy	<ul style="list-style-type: none"> • braki w zakresie infrastruktury kanalizacyjnej, • niski poziom ilości odpadów komunalnych zebranych w sposób selektywny w stosunku do ogółu odpadów, • niska świadomość ekologiczna mieszkańców gminy.

ROZDZIAŁ 7

PLAN OPERACYJNY STRATEGII ROZWOJU GMINY ZARZECZE NA LATA 2022 - 2030 ORAZ KIERUNKI INTERWENCJI ROZWOJU GMINY

Formułując część strategiczną przyjęto architekturę celów i kierunków działań opartą na metodologii wykorzystanej w Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030. Cele strategiczne wskazują poziom wykształcenia oczekiwanego profilu społeczno-gospodarczego i określenia stanu rozwoju przestrzennego gminy. Cele operacyjne odnoszą się do stanu rozwoju wybranych płaszczyzn rozwoju społeczno-gospodarczego oraz rozwoju funkcjonalnego określonych struktur przestrzennych. Kierunki działań określają zakres niezbędnych działań sprzyjających osiągnięciu celów Strategii.

Zaproponowane cele rozwoju gminy są konsekwencją i wynikają ze zidentyfikowanych w poprzednich rozdziałach priorytetowych celów rozwoju. Tworzą one spójny i wzajemnie uzupełniający się system, w którym efekty jednych celów generują i wzmacniają efekty realizacji innych. Nadrzędną ideą jest wykorzystanie potencjałów rozwojowych, modernizacja gospodarki, innowacyjność oraz poprawa jakości życia mieszkańców gminy.

Priorytety wyszczególnione w Strategii Rozwoju wynikają z przyjętej wizji rozwoju Gminy Zarzecze na lata 2021-2030 i zdefiniowanych wyzwań rozwojowych. Wyodrębniono 3 obszary priorytetowe, które są względem siebie równoważne i uzupełniające się ze względu na stwarzanie w perspektywie długo okresowej największych możliwości wzrostu:

- **Cel strategiczny nr 1. Gmina Zarzecze dobrym miejscem do zamieszkania.**
- **Cel strategiczny nr 2. Rozwój gospodarczy Gminy Zarzecze**
- **Cel strategiczny nr 3. Aktywne społeczeństwo obywatelskie motorem rozwoju Gminy Zarzecze**

Wyznaczone cele strategiczne Gminy Zarzecze odwzorowują zdefiniowane obszary rozwojowe w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej, które są współzależne i wzajemnie na siebie oddziałują. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ładu przestrzennego. Zadania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej będą podstawą do realizacji zadań w sferze gospodarczej, rozwoju usług społecznych, turystyki, a także pozytywnie wpłyną na poprawę jakości środowiska przyrodniczego. Cele osiągnięte w ramach sfery społecznej i gospodarczej wpłyną również na poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni.

Wskazane obszary priorytetowe i określone w nich cele strategiczne, a także cele operacyjne powiązane są ze zidentyfikowanymi obszarami strategicznej interwencji (OSI), określając kierunki działań, mających na celu zniwelowanie występującego problemu, bądź też wykorzystanie zidentyfikowanego potencjału. Zostało to wykazane w modelu przestrzenno-funkcjonalnym gminy.

Cel strategiczny nr 1. Gmina Zarzecze dobrym miejscem do zamieszkania	Cel strategiczny nr 2. Rozwój gospodarczy Gminy Zarzecze	Cel strategiczny nr 3. Aktywne społeczeństwo obywatelskie motorem rozwoju Gminy Zarzecze
Cel nadrzędny: Równowaga, wysoka, jakość i stabilizacja życia oraz satysfakcja mieszkańców		
CELE OPERACYJNE		
1.1 Poprawa systemu komunikacji w Gminie Zarzecze	1.1 Rozwój gospodarczy oparty na nowoczesnych i ekologicznych technologiach	1.1 Oferta edukacyjna zaspokajająca potrzeby środowiska lokalnego
1.2 Rozbudowa infrastruktury technicznej na obszarze Gminy Zarzecze	1.2 Rozwój turystyki oraz sportu	1.2 Poprawa funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej na obszarze Gminy Zarzecze
1.3 Poprawa jakości komponentów środowiska	1.3 Promocja Gminy Zarzecze	1.3 Aktywna integracja lokalnej społeczności
1.4 Optymalizacja polityki przestrzennej w Gminie Zarzecze		1.4 Podniesienia poziomu świadczonych usług kulturalnych
OSI 1 Gmina Zarzecze dobrym miejscem do zamieszkania	OSI 2 Rozwój gospodarczy Gminy Zarzecze	OSI 3 Aktywne społeczeństwo obywatelskie motorem rozwoju Gminy Zarzecze

Cel strategiczny nr 1. Gmina Zarzecze dobrym miejscem do zamieszkania

- 1.1 Poprawa systemu komunikacji w Gminie Zarzecze
- 1.2 Rozbudowa infrastruktury technicznej na obszarze Gminy Zarzecze
- 1.3 Poprawa jakości komponentów środowiska
- 1.4 Optymalizacja polityki przestrzennej w Gminie Zarzecze

Głównym elementem zapewniającym odpowiednio wysoki poziom życia mieszkańców i napędzającym rozwój w każdej Gminie jest jakość skomunikowania z innymi ośrodkami oraz stan podstawowej infrastruktury technicznej. Rozwój regionalnej sieci komunikacyjnej oraz poprawa stanu i dostępności regionalnej infrastruktury technicznej są jednymi z najważniejszych celów wyznaczonych w Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030. Sieć drogowa na terenie Gminy Zarzecze będzie sukcesywnie modernizowana i rozbudowywana, co znaczący sposób wpłynie na jej dalszą poprawę oraz wzrost komfortu jej użytkowania. W szczególności dążyć się będzie do poprawy jakości dróg powiatowych, tworzenia nowych połączeń i modernizacja taboru autobusowego. Osiągnięciu tego celu służyć będzie współpraca

z Zarządami Dróg Powiatowych. Poprawie bezpieczeństwa użytkowników gminnych dróg służyć będzie uzupełnienie sieci oświetlenia drogowego opartej na inteligentnych systemach zarządzania i sterowania, głównie przy nowych drogach, budowa inteligentnych przejść dla pieszych i chodników. Ze względu na turystyczno-rekreacyjny charakter Gminy, ważnym elementem działań zmierzających do poprawy systemu komunikacji na jej obszarze będzie budowa siatki ścieżek i dróg rowerowych. Utworzenie wspólnej sieci transportu zbiorowego i zwiększenie ilości linii we współpracy z samorządami ościennymi pozwoli ograniczyć problemy związane z brakiem możliwości przemieszczania się osób nieposiadających własnych środków transportu indywidualnego lub z różnych względów niemogących z nich korzystać. Działania te przełożą się także na osiągnięcie wielu celów środowiskowych (np. ograniczenia emisji zanieczyszczeń i CO₂ do atmosfery) i społecznych (np. ograniczenia problemu wykluczenia społecznego i komunikacyjnego).

Aby zapewnić wysoką jakość życia mieszkańców, a także zredukować problem zanieczyszczenia środowiska naturalnego podjęte zostaną także działania mające na celu rozwój i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Ze względu na wiejski charakter gminy, znaczne odległości pomiędzy poszczególnymi miejscowościami oraz istnienie w ich części zabudowy charakteryzującej się znacznym rozproszeniem rozwój sieci kanalizacyjnej uwzględniać będzie możliwość budowy lokalnych kontenerowych oczyszczalni ścieków. Rozwój technologii oraz wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców wskazują na konieczność zapewnienie im szerszego dostępu zarówno do sieci gazowej, jak i energetycznej (zwłaszcza w zakresie energii elektrycznej pochodzącej z OZE). Dzięki stworzeniu odpowiednich warunków do rozwoju szerokopasmowej sieci Internetowej ograniczony zostanie problem wykluczenia cyfrowego wśród mieszkańców Gminy.

Jednym z najważniejszych wyzwań stojących przed lokalnymi samorządami jest zapewnienie odpowiedniego poziomu ochrony środowiska naturalnego. Jego, jakość wpływa na postrzeganie Gminy wśród obecnych i potencjalnych mieszkańców, odwiedzających i turystów. W Strategii Rozwoju Gminy Zarzecze na lata 2021-2030 zawarty został szereg działań zmierzających do poprawy komponentów środowiska naturalnego. Wszystkie te zadania muszą być jednak realizowane w połączeniu ze stałym wzrostem świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez przeprowadzanie kampanii informacyjnych, ich poszanowania natury i solidarnej odpowiedzialności za przestrzeń, w której żyją i pracują. Gmina zwiększy także działania mające na celu adaptację do zmian klimatu, przeciwdziałanie skutkom suszy, ochrony terenów leśnych, zwiększenia retencji wodnej oraz rozwoju zielonej i błękitnej infrastruktury.

Jednocześnie zrównoważony rozwój gminy w przyszłości musi być spójny z założeniami prowadzonej polityki przestrzennej oraz nie powodować negatywnych skutków w gminnej przestrzeni. Gospodarowanie przestrzenią oparte będzie w przyszłości o nowe Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a także tworzone i aktualizowane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Realizacja wszystkich działań będzie poprzedzona przeprowadzeniem odpowiedniej procedury administracyjnej, w tym pozyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (poza przedsięwzięciami zwolnionymi z obowiązku uzyskania takiej decyzji). Poprawa estetyki przestrzeni odbywać się będzie także dzięki położeniu szczególnego nacisku na dbanie o miejsca i obiekty stanowiące lokalne dziedzictwo kulturowe.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w tabeli poniżej.

Cel strategiczny nr 1. Gmina Zarzecze dobrym miejscem do zamieszkania.

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ	Wartość bazowa	Oczekiwany rezultat do roku 2030
1.1. Poprawa systemu komunikacji w Gminie Zarzecze	<ul style="list-style-type: none"> Budowa, rozbudowa i modernizacja dróg gminnych oraz pozostałej infrastruktury przydrożnej, Budowa, przebudowa mostów i przepustów na terenie Gminy Zarzecze Współpraca z Zarządem Dróg Powiatowych i Wojewódzkich w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji dróg powiatowych i wojewódzkich, Rozbudowa systemu ścieżek i dróg 	<ul style="list-style-type: none"> rozbudowa i poprawa stanu siatki drogowej na obszarze Gminy (drogi gminne, powiatowe, wojewódzkie), zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego na obszarze Gminy – zachęcenie mieszkańców do korzystania z transportu rowerowego, integracja mieszkańców z różnych części Gminy dzięki usprawnieniu komunikacji, ograniczenie ruchu samochodowego (głównie samochodów 	<ul style="list-style-type: none"> długość wybudowanych dróg gminnych (km), 	36	36 <
			<ul style="list-style-type: none"> długość zmodernizowanych dróg gminnych (km), 	18	18 <
			<ul style="list-style-type: none"> długość zmodernizowanych dróg we współpracy z Powiatowym (km), 	0	0 <
			<ul style="list-style-type: none"> długość wybudowanych dróg i ścieżek rowerowych (km), 	0	0 <
			<ul style="list-style-type: none"> długość ciągów pieszo-rowerowych na terenie Gminy (km), 	0	0 <
			<ul style="list-style-type: none"> liczba nowych elementów infrastruktury towarzyszącej ścieżkom rowerowym np. wiat, przystanków, tablic informacyjnych (szt.), 	0	0 <
			<ul style="list-style-type: none"> liczba utworzonych linii komunikacji zbiorowej (szt.). 	0	0 <

	<p>rowerowych na obszarze Gminy,</p> <ul style="list-style-type: none"> Współpraca z gminami ościennymi i powiatem przeworskim mająca na celu utworzenie wspólnej sieci transportu zbiorowego, Budowa kanałów technologicznych i chodników przy drogach gminnych. 	<p>osobowych) na obszarze Gminy,</p> <ul style="list-style-type: none"> zmniejszenie emisji zanieczyszczeń i CO2 do atmosfery związanej z tzw. emisją liniową. 			
<p>1.2. Rozbudowa infrastruktury technicznej na obszarze Gminy Zarzecze</p>	<ul style="list-style-type: none"> Modernizacja i rozbudowa istniejącej sieci wodociągowej oraz modernizacja stacji uzdatniania wody na terenie Gminy Zarzecze, Modernizacja i rozbudowa istniejącej i budowa nowej sieci kanalizacyjnej wraz z oczyszczalnią ścieków i przepompowni ścieków położonych na terenie Gminy Zarzecze, Modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego 	<ul style="list-style-type: none"> zwiększenie atrakcyjności Gminy pod względem nowych mieszkańców i przedsiębiorców, polepszenie jakości środowiska wodnego dzięki zmniejszeniu niekontrolowanego odpływu ścieków, polepszenie jakości istniejącej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, przyciągnięcie nowych mieszkańców dzięki dostępnym uzbrojonym 	<ul style="list-style-type: none"> długość rozbudowanej/zmodernizowanej sieci wodociągowej (km), 	76,2	76,2<
			<ul style="list-style-type: none"> długość rozbudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej (km), 	87,4	87,4<
			<ul style="list-style-type: none"> procent mieszkańców mających dostęp do sieci wodociągowej (%), 	94,7	94,7<
			<ul style="list-style-type: none"> procent mieszkańców mających dostęp do sieci kanalizacyjnej (%), 	85,6	85,6<
			<ul style="list-style-type: none"> procent mieszkańców mających dostęp do sieci gazowej (%), 	67,9	67,9 <
			<ul style="list-style-type: none"> liczba kontenerowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy (szt.), 	1	1<

	<p>(wymiana i montaż nowych lamp) na obszarze Gminy Zarzecze,</p> <ul style="list-style-type: none"> Niwelacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych, w szczególności w budynkach użyteczności publicznej, Współpraca z operatorami w zakresie rozbudowy sieci gazociągowej i energetycznej na obszarze Gminy, Tworzenie warunków do rozbudowy szerokopasmowej sieci internetowej Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Zarzecze. 	<p>terenom dostosowanym pod mieszkalnictwo,</p> <ul style="list-style-type: none"> polepszenie jakości powietrza dzięki rozwojowi sieci gazowej ograniczenie problemu wykluczenia cyfrowego wśród mieszkańców Gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> liczba mieszkańców korzystających z dostępu do szerokopasmowego Internetu (os.). 	1221	1221<
1.3. Poprawa jakości	<ul style="list-style-type: none"> Wsparcie wymiany wysokoemisyjnych źródeł ciepła na 	<ul style="list-style-type: none"> zwiększenie atrakcyjności Gminy pod względem nowych 	<ul style="list-style-type: none"> liczba usuniętych wysokoemisyjnych źródeł ciepła (szt.), 	104	104<

komponentów środowiska	<ul style="list-style-type: none"> obszarze Gminy, • Utworzenie stacji ładowania samochodów elektrycznych na terenie Gminy Zarzecze • Tworzenie warunków do rozbudowy instalacji OZE na obszarze Gminy • Utworzenie sieci punktów pomiarowych monitorujących jakość powietrza na obszarze Gminy, • Wsparcie i egzekwowanie działań mających na celu likwidację nielegalnych wysypisk śmieci, • Utrzymanie drożności i przepustowości sieci melioracyjnej na obszarze Gminy, • Wsparcie działań w zakresie utworzenia systemu małej i dużej retencji, • Wsparcie działań przeciwpowodziowych zwiększających bezpieczeństwo 	<p>mieszkańców i przedsiębiorców,</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie ochrony środowiska oraz postępowania z odpadami, • zwiększenie liczby gospodarstw domowych ogrzewanych niskoemisyjnymi źródłami ciepła – zwiększenie udziału energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych, • poprawa ekologicznego wizerunku Gminy, • zabezpieczenie Gminy przed negatywnymi skutkami zmian klimatycznych, • stworzenie systemu zielonej i błękitnej infrastruktury, • poprawa stanu gospodarowania wodami na obszarze 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeprowadzonych kampanii społecznych w zakresie edukacji ekologicznej (szt.), 	1	1<
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba nowych instalacji odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy (szt.), 	485	485<
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba mieszkańców korzystających ze wsparcia w zakresie inicjatyw proekologicznych (os.), 	582	582<
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba zlikwidowanych dzikich wysypisk śmieci (szt.), 	1	1>
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba działań w obszarze edukacji środowiskowej zorganizowanych we współpracy z nadleśnictwem (szt.), 	1	1<
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba zanotowanych przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczenia środowiska w oparciu o monitoring (szt.), 	1	1>
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba zbiorników retencyjnych oraz punktów małej retencji wodnej (szt.), 	0	0<
			<ul style="list-style-type: none"> • powierzchnia terenów zieleni na obszarze Gminy (ha). 	2455	2455 <

	<p>mieszkańców</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie wymiany azbestowych pokryć dachowych oraz innych elementów konstrukcyjnych zawierających azbest, • Wprowadzanie elementów zielonej i błękitnej infrastruktury w przestrzeni gminnej, • Zwiększenie obszarów zieleni w miejscach zamieszkania, • Zachowanie, ochrona i zrównoważone wykorzystanie systemu przyrodniczego na obszarze gminy • Przeciwdziałanie degradacji środowiska leśnego, • Wykorzystanie obszarów leśnych oraz ich najbliższego sąsiedztwa dla realizacji programów z zakresu rekreacji, wypoczynku, ochrony zdrowia i edukacji, 	<p>Gminy,</p> <ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie wpływu działalności człowieka na środowisko przyrodnicze Gminy, • rozwój obszarów zielonych • wzrost atrakcyjności turystycznej Gminy. 			
--	--	---	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie tworzenia i utrzymania zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi, • Wyznaczenie stref wejścia do lasu i tworzenie przy nich miejsc parkingowych, • Zwiększenie świadomości mieszkańców poprzez edukację ekologiczną wszystkich grup wiekowych. 				
1.4. Optymalizacja polityki przestrzennej w Gminie Zarzecze	<ul style="list-style-type: none"> • Zachowanie ładu przestrzennego poprzez opracowywanie nowych i aktualizację istniejących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, • Poprawa estetyki przestrzeni i krajobrazu Gminy, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej z zachowaniem ładu przestrzennego, • przeciwdziałanie chaotycznemu rozwojowi zabudowy mieszkaniowej i przemysłowej 	<ul style="list-style-type: none"> • stopień pokrycia Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (%), 	0,60	0,60 <
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (szt.) 	1	1<
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba zaktualizowanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (szt.), 	0	0<

	<ul style="list-style-type: none"> • Rewitalizacja Centrum Zarzecza oraz miejscowości Gminy Zarzecze, • Budowa nowych alejek w parkach, miejscach zalesionych, centrach miejscowości z obszaru Gminy Zarzecze, • Remont i modernizacja zabytkowych budynków, parków na obszarze Gminy Zarzecze, • Dbłość o miejsca kultu religijnego, miejsca o znaczącej wartości historycznej i kulturowej, • Aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków, 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie funkcjonalności przestrzeni, • usystematyzowanie polityki przestrzennej, • podniesienie estetyki miejsc cennych ze względu na walory kulturowe Gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba obiektów i miejsc o znaczeniu kulturowym poddanych renowacji (szt.). 	2	2<
--	---	---	---	---	----

Cel strategiczny nr 2. Rozwój gospodarczy Gminy Zarzecze

2.1 Rozwój gospodarczy oparty na nowoczesnych i ekologicznych technologiach,

2.2 Rozwój turystyki oraz sportu,

2.3 Promocja Gminy Zarzecze

Wzrost zamożności lokalnej społeczności powinien zostać osiągnięty na drodze stabilnego, trwałego i zrównoważonego rozwoju gospodarczego gminy.

Drugi cel strategiczny uwzględni działania mające służyć rozwojowi przedsiębiorczości i stworzeniu atrakcyjnego rynku pracy zarówno dla pracodawców jak i pracowników. Osiągnięciu ww. efektów służyć ma przede wszystkim oparcie rozwoju gospodarczego na nowoczesnych i ekologicznych technologiach. Uzbrojenie w niezbędną infrastrukturę techniczną obecnych i tworzenie nowych terenów inwestycyjnych ma służyć przyciągnięciu do gminy nowych inwestorów. Stworzenie komercyjnego inkubatora przedsiębiorczości oraz wsparcie lokalnych producentów i ich produktów powinno otworzyć możliwość uzyskania trwałego wzrostu gospodarczego, opartego na wewnętrznym potencjale gminy. Istotnym elementem będzie także dalsze wsparcie działań ukierunkowanych na produkcję „zielonej” energii, celem będzie zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców i możliwość ich rozwoju w długim horyzoncie czasowym. Stopniowa dywersyfikacja działalności gospodarczej uczyni z gminy atrakcyjne miejsce do zamieszkania i prowadzenia interesów.

Jedną z najważniejszych gałęzi gospodarki gminy Zarzecze będzie w przyszłości turystyka. Dziedzictwo kulturowe gminy Zarzecze jest uznawane i rozpoznawane przez mieszkańców gminy, ale niestety pozostaje poza szerszym odbiorem, co powoduje kłopoty w prawidłowym utrzymaniu i promocji. Zasoby kulturowe gminy Zarzecze wymagają pomocy i ochrony ze strony władz rządowych, niezależnie od kontekstu politycznego. Trudno jest mówić o rozwoju gminy bez opierania się na jej zasobach i walorach krajobrazu kulturowego, w związku z powyższym wykorzystanie ich stanowić musi jeden z priorytetów polityki gminy Zarzecze.

Aby jednak mieszkańcy i turyści mogli czerpać wymierne korzyści z działalności turystycznej konieczny jest dalszy rozwój bazy noclegowej oraz dywersyfikacja oferty rekreacyjnej oraz zwiększenie możliwości spędzania wolnego czasu. Podejmowane działania powinny uwzględniać oczekiwania osób ze szczególnymi potrzebami, możliwość zabawy i wypoczynku połączonego z edukacją ekologiczną oraz odbywać we współpracy z obecnymi i przyszłymi partnerami gminy. Rozwijać powinna się także agroturystyka, infrastruktura rekreacyjna i oferta spędzania wolnego czasu ukierunkowana na potrzeby mieszkańców jednostki.

Podejmowane działania w zakresie rozwoju lokalnej gospodarki oraz oferty turystycznej, aby przynosić wymierne efekty, muszą zostać odpowiednio wypromowane. Dlatego w przyszłości podjęcie szeregu nowych działań mających na celu zapoznanie odpowiednich grup interesariuszy z przygotowaną dla nich ofertą i możliwościami rozwoju wykorzystują m.in. możliwości portali społecznościowych i Internetu. Konieczne będzie również stworzenie aplikacji, która przedstawi możliwości turystyczne i rekreacyjne Gminy. Jednocześnie musi być ona spersonalizowana i trafiać do ściśle określonych grup, zainteresowanych danym rodzajem działalności.

Powyższe cele operacyjne stanowią będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w tabeli poniżej.

Cel strategiczny nr 2. Rozwój gospodarczy Gminy Zarzecze

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ	Wartość bazowa	Oczekiwany rezultat do roku 2030
2.1. Rozwój gospodarczy oparty na nowoczesnych i ekologicznych technologiach	<ul style="list-style-type: none"> • Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w niezbędną infrastrukturę techniczną, • Skomunikowanie terenów inwestycyjnych z głównymi drogami dojazdowymi, • Zwiększenie liczby miejsc przeznaczonych pod inwestycje w zakresie przemysłu, usług i turystyki, • Stworzenie komercyjnego inkubatora przedsiębiorczości we współpracy z sąsiednimi jednostkami samorządowymi, jednostkami naukowymi i badawczymi, organizacjami 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy, • zwiększenie liczby ofert inwestycyjnych na obszarze Gminy, • zwiększenie liczby nowych przedsięwzięć inwestycyjnych (napływ nowego kapitału inwestycyjnego) na terenie Gminy, • aktywizacja gospodarcza mieszkańców Gminy (np. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba nowych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy (szt.), 	228	228<
			<ul style="list-style-type: none"> • powierzchnia terenów przygotowanych na cele inwestycyjne (ha), 	500	500<
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba mieszkańców korzystająca ze wsparcia doradczego w zakresie zakładania i rozwoju działalności (os.), 	80	80<

	<p>przedsiębiorców i pracodawców z terenu Polski (i zza granicy),</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie rozwoju lokalnych producentów i produktów, • Wsparcie działań związanych z produkcją tzw. zielonej energii, • Umożliwienie przekształcania gruntów rolnych w tereny o innym przeznaczeniu (lasy, tereny turystyczne, rekreacyjne, sportowe), • Dostosowanie zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego do potrzeb rozwoju przedsiębiorczości, 	<p>poprzez zakładanie przez nich nowych działalności gospodarczych),</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie atrakcyjności lokalnego rynku pracy, • transformacja energetyczna lokalnych przedsiębiorstw, • promocja lokalnych producentów i ich wyrobów, • zmniejszenie bezrobocia, 	<ul style="list-style-type: none"> • udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (%). 	11	11>
2.2. Rozwój turystyki oraz sportu,	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie inicjatyw związanych z budową bazy noclegowej, biwakowej i kempingowej • Wspieranie rozwoju agroturystyki 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój bazy noclegowej i oferty turystycznej na obszarze Gminy – współpraca i 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba powstałych obiektów turystycznych (szt.), 	0	0<

<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie schroniska młodzieżowego • Połączenie oferty turystyczno rekreacyjnej z edukacją ekologiczną (np. zagrody edukacyjne), • Modernizacja obiektów sportowo – rekreacyjnych na obszarze Gminy Zarzecze, • Budowa zaplecza sportowo-rekreacyjnej na terenie gminy Zarzecze (m.in. place zabaw, siłownie napowietrzne, boiska wielofunkcyjne, ławki itp.), • Tworzenie miejsc wypoczynku i rekreacji dla rodzin z dziećmi, • Rozwój systemu ścieżek i traktów rowerowych połączonych z miejscami odpoczynku, • Wsparcie rozwoju turystycznej bazy postojowej przy drogach wojewódzkich i krajowych, • Opracowanie oferty turystycznej dla osób ze 	<p>wzajemna promocja podmiotów działających turystycznie na obszarze Gminy,</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie możliwości rekreacyjnego wykorzystania potencjału wynikającego z położenia i walorów Gminy, • promocja turystycznej i rekreacyjnej oferty Gminy, • zwiększenie zainteresowania ofertą turystyczną Gminy – zapewnienie oferty spełniającej oczekiwania nowoczesnego modelu podróżowania i wypoczynku, • poszerzenie 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba powstałych obiektów rekreacyjnych (szt.), 	1	1<
		<ul style="list-style-type: none"> • liczba powstałych miejsc noclegowych (szt.), 	150	150<
		<ul style="list-style-type: none"> • długość powstałych ścieżek i dróg rowerowych (km), 	80	80<
		<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób korzystających z bazy noclegowej (os.), 	952	952<
		<ul style="list-style-type: none"> • liczba powstałych miejsc parkingowych przy obiektach turystycznych 	0	0<

	<p>szczególnymi potrzebami,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podejmowanie inicjatyw i działań zmierzających do zachowania dziedzictwa historycznego, • Współpraca z organizacjami samorządowymi i biurami turystycznymi w celu poprawy i rozszerzenia bazy turystycznej Gminy, • Wyznaczenie stref turystycznych z preferencyjnymi warunkami funkcjonowania ze szczególnym uwzględnieniem oferty dla dzieci i młodzieży, • Modernizacja istniejących i stworzenie nowych miejsc parkingowych przy kluczowych obiektach turystycznych i rekreacyjnych, • Tworzenie w sołectwach stref rekreacyjno-wypoczynkowych i obszarów o funkcjach turystycznych. 	<p>oferty rekreacyjnej oraz oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców,</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój współpracy transgranicznej w zakresie turystyki. 			
--	--	---	--	--	--

2.3. Promocja Gminy Zarzecze	<ul style="list-style-type: none"> Stworzenie systemu informacji o dostępnych terenach inwestycyjnych, Promocja istniejących terenów inwestycyjnych, Stworzenie interaktywnego punktu informacji turystycznej, Utrzymanie funkcjonowania biuletynu informacyjnego, Udział w targach turystycznych promujących bazę gminną, Opracowanie gminnego folderu turystycznego, Systematyczne aktualizowanie gminnych map turystycznych ze szczególnym wskazaniem i opisem atrakcji turystycznej, Sprzyjanie rozwojowi nowoczesnych technologii, w tym technologii komunikacyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> zwiększenie liczby ofert inwestycyjnych na obszarze Gminy, zwiększenie liczby nowych przedsięwzięć inwestycyjnych (napływ nowego kapitału inwestycyjnego) na terenie Gminy, wzmacnianie tożsamości społecznej i kulturowej mieszkańców Gminy, zwiększenie stopnia świadomości walorów turystycznych i kulturowych wśród mieszkańców Gminy, odwiedzających i turystów, 	<ul style="list-style-type: none"> liczba odsłon interaktywnego punktu informacji turystycznej (szt.) 	0	0<
			<ul style="list-style-type: none"> liczba turystów odwiedzających Gminę (os.) 	959	959<
			<ul style="list-style-type: none"> liczba targów turystycznych, na których promowano Gminę (szt.), 	1	1<
			<ul style="list-style-type: none"> liczba wydań gminnego folderu turystycznego (szt.), 	0	0<
			<ul style="list-style-type: none"> liczba aktualizacji map turystycznych (szt.), 	1	1<

		<ul style="list-style-type: none"> • poszerzenie wiedzy o istniejącej ofercie rekreacyjnej i ofercie spędzania czasu wolnego wśród mieszkańców i turystów. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba wdrożonych rozwiązań w zakresie nowych technologii komunikacyjnych (szt.). 	0	0<
--	--	---	---	---	----

Cel strategiczny nr 3. Aktywne społeczeństwo obywatelskie motorem rozwoju Gminy Zarzecze

- 3.1. Oferta edukacyjna zaspokajająca potrzeby środowiska lokalnego
- 3.2. Poprawa funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej na obszarze Gminy Zarzecze
- 3.3. Aktywna integracja lokalnej społeczności
- 3.4. Podniesienie poziomu świadczonych usług kulturalnych

Czynnikami poprawiającymi jakość życia mieszkańców są także rozwój oferty edukacyjnej, zdrowotnej, społecznej oraz kulturalnej. Jednocześnie planowane przyszłe działania muszą być odpowiedzią na zidentyfikowane problemy i potrzeby lokalnej społeczności. Gmina Zarzecze może obecnie szczycić się o dobrym stanem technicznym infrastruktury w jej placówkach edukacyjnych oraz wyposażeniem sal lekcyjnych. Jednocześnie jednak zauważa się zjawisko odpływu najzdolniejszych dzieci i młodzieży do szkół zlokalizowanych w jednostkach sąsiednich (głównie w miastach Przeworsk i Rzeszów, co jest związane z podejmowaną tam pracą i działalnością zarobkową rodziców). Dlatego pierwszy cel operacyjny zakłada wdrożenie szeregu działań mających na celu dalsze wzbogacenie oferty edukacyjnej gminnych placówek, a w konsekwencji przyciągnięcie do nich dzieci, które obecnie i w przyszłości mogłyby pobierać naukę w innych placówkach. Działania te obejmować będą zarówno informatyzację procesów dydaktycznych, kursy specjalizowane, dalsze doposażanie jednostek w najnowsze pomoce naukowe, jak i rozwój oferty edukacyjnej (gry edukacyjne) i zajęć pozalekcyjnych dla uczniów.

W gminie Zarzecze, podobnie jak w całym kraju, można zaobserwować proces starzenia się społeczeństwa.

Kolejnym elementem jest rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjnej, zwiększenie możliwości spędzania czasu wolnego oraz oferty rekreacyjnej. W pierwszym z wymienionych aspektów podejmowane działania służyć będą rozwojowi oferty społecznej ukierunkowanej na osoby ze szczególnymi potrzebami (osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, osoby wykluczone). Wspierać będzie się osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i materialnej. Gmina będzie także prowadzić działania zmierzające do likwidacji występujących na jej terenie barier architektonicznych, cyfrowych i informacyjno-komunikacyjnych. Promować się będzie działalność lokalnych stowarzyszeń, inicjatyw i kół gospodyń wiejskich. Wspierać będzie się także aktywności zmierzające do rozwoju zainteresowań mieszkańców w różnych grupach wiekowych oraz aktywną integrację lokalnej społeczności. Rozwijać się będzie oferta gminnych bibliotek oraz innych placówek kulturalnych. Dalszemu wzbogaceniu ulegnie oferta wydarzeń i imprez kulturalnych integrujących mieszkańców. Podejmowane inicjatywy będą także dotyczyły usprawnienia pracy gminnych placówek poprzez informatyzację i digitalizację procesów zarządzania i obsługi mieszkańców.

Podejmowane działania będą miały na celu ukształtowanie postaw i zachowania międzyludzkich opartych o wzajemną odpowiedzialność. Stworzony kapitał społeczny obejmujący wszystkie więzi międzyludzkie, gospodarcze, a także umiejętność i chęć współdziałania stanie się podstawą do stworzenia aktywnego społeczeństwa obywatelskiego, czynnie uczestniczącego w życiu Gminy.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w tabeli poniżej.

Cel strategiczny nr 3. Aktywne społeczeństwo obywatelskie motorem rozwoju Gminy Zarzecze

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ	Wartość bazowa	Oczekiwany rezultat do roku 2030
3.1.Oferta edukacyjna zaspokajająca potrzeby środowiska lokalnego	<ul style="list-style-type: none"> Doposażenie gminnych placówek edukacyjnych w nowoczesne pomoce dydaktyczne, Informatyzacja procesów dydaktycznych, Opracowanie grantów i aplikacji rozszerzających ofertę edukacyjną, Wzbogacenie i modyfikacja oferty zajęć pozalekcyjnych, Rozszerzenie oferty nauki języków obcych w szkołach podstawowych, Promocja oferty placówek oświatowych, Zapewnienie szerokiej oferty pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów, 	<ul style="list-style-type: none"> poprawa jakości kształcenia w gminnych placówkach edukacyjnych, ograniczenie problemów w nauce dotyczących uczniów gminnych placówek edukacyjnych, poprawa atrakcyjności oferty edukacyjnej na obszarze Gminy, wzrost liczby uczniów w gminnych placówkach edukacyjnych, poprawa wyników kształcenia uczniów, zwiększenie atrakcyjności oferty 	<ul style="list-style-type: none"> liczba doposażonych placówek edukacyjnych (szt.), 	2	2<
			<ul style="list-style-type: none"> liczba zakupionych pomocy edukacyjnych (szt.), 	40	40<
			<ul style="list-style-type: none"> liczba wdrożonych informatycznych procesów dydaktycznych (szt.), 	3	3<
			<ul style="list-style-type: none"> liczba zrealizowanych projektów grantowych rozszerzających ofertę edukacyjną (szt.), 	2	2<
			<ul style="list-style-type: none"> Liczba zmodyfikowanych/wdrożonych zajęć pozalekcyjnych (szt.), 	32	32<
			<ul style="list-style-type: none"> liczba dodatkowych zajęć w zakresie nauki języków obcych (szt.), 	20	20<
			<ul style="list-style-type: none"> liczba uczniów, którzy skorzystali z pomocy psychologiczno-pedagogicznej (os.), 	13	13>

	<ul style="list-style-type: none"> Organizacja i dofinansowanie różnych form wypoczynku dla uczniów szkół podstawowych, Realizacja programów społecznych obejmujących możliwość zdobycia nowych uprawnień zawodowych i przekwalifikowania zawodowego. 	<p>zajęć pozalekcyjnych,</p> <ul style="list-style-type: none"> zwiększenie atrakcyjności oferty spędzania wolnego czasu dla uczniów, stworzenie możliwości przekwalifikowania się dla osób mających trudności ze znalezieniem zatrudnienia, ograniczenie poziomu bezrobocia, wzrost kwalifikacji zawodowych mieszkańców, lepsze dopasowanie strony podażowej i popytowej lokalnego 	<ul style="list-style-type: none"> liczba zorganizowanych i dofinansowanych form wypoczynku dla uczniów (szt.), 	0	0<
			<ul style="list-style-type: none"> kwota dofinansowania różnych form wypoczynku dla uczniów (zł.), 	0	0<
			<ul style="list-style-type: none"> liczba zrealizowanych programów społecznych obejmujących możliwość zdobycia nowych uprawnień zawodowych i przekwalifikowania zawodowego, 	0	0<
			<ul style="list-style-type: none"> liczba osób, które skorzystały z programów społecznych obejmujących możliwość zdobycia nowych uprawnień zawodowych i przekwalifikowania zawodowego (os.). 	0	0<

		<p>ryнку pracy,</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyciągnięcie nowych mieszkańców do gminy. 			
3.2. Poprawa funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej na obszarze Gminy Zarzecze	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie dostępności opieki pielęgniarskiej na terenie szkół, • Prowadzenie edukacji prozdrowotnej ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki stomatologicznej na terenie placówek edukacyjnych • Wspieranie działań mających na celu zwiększenie dostępności do lekarzy specjalistów, w tym do opieki psychologicznej, 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa stanu zdrowia uczniów gminnych placówek edukacyjnych, • zwiększenie dostępności do lekarzy specjalistów, • stworzenie dogodnych warunków do życia i zamieszkania dla rodzin wielopokoleniowych, • zwiększenie aktywności fizycznej mieszkańców, a także zmniejszenie 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba uczniów, którzy skorzystali z opieki pielęgniarskiej (os.), 	85	85<
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba uczniów, którzy skorzystali z opieki dentystycznej (os.), 	0	0<
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba udzielonych porad w zakresie ochrony zdrowia (szt.), 	8	8<
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba zorganizowanych prelekcji, szkoleń z zakresu edukacji zdrowotnej (szt.), 	1	1<
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba podjętych działań zwiększających dostęp do lekarzy specjalistów (szt.), 	1	1<
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba spotkań ze specjalistami w zakresie zdrowego trybu życia (szt.), 	1	1<

	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie akcji profilaktycznych wśród mieszkańców (np. białe niedziele). 	<p>narażenia na występowanie chorób cywilizacyjnych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost świadomości zdrowotnej mieszkańców, • promocja zdrowego trybu życia. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeprowadzonych akcji profilaktycznych (szt.). 	2	2<
3.3. Aktywna integracja lokalnej społeczności	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój form opieki skierowanej do osób ze szczególnymi potrzebami (seniorów, osób z niepełnosprawnościami, osób wykluczonych społecznie), • Rozwój oferty spędzania czasu wolnego skierowanej do osób ze szczególnymi potrzebami, • Promocja działalności lokalnych stowarzyszeń, kół gospodyń wiejskich i zespołów artystycznych, • Tworzenie i wspieranie inicjatyw na rzecz rozwoju zainteresowań mieszkańców, 	<ul style="list-style-type: none"> • dopasowanie oferty usług do zmieniającej się struktury demograficznej, • poszerzenie usług ogólnodostępnego wsparcia dla osób ze szczególnymi potrzebami, • zwiększenie i polepszenie dostępu wsparcia form usług opiekuńczych, • zmniejszenie liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – integracja mieszkańców, • przyciągnięcie nowych 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba placówek i form opieki skierowanej do osób ze szczególnymi potrzebami (szt.), 	0	0<
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba nowych form spędzania wolnego czasu dla osób ze szczególnymi potrzebami (szt.), 	2	2<
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób korzystających z pomocy i opieki (os.), 	139	139>
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba działających na obszarze Gminy stowarzyszeń, kół gospodyń wiejskich, zespołów artystycznych (szt.), 	20	20<
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba inicjatyw rozwijających zainteresowania mieszkańców (szt.), 	23	23<
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba budynków bez przeszkód architektonicznych (szt.), 	8	8<
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba wdrożonych rozwiązań w zakresie dostępności cyfrowej i informacyjno komunikacyjnej (szt.), 	2	2<

	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej dla osób ze szczególnymi potrzebami, • Podejmowanie działań wspierających rodziny w trudnej sytuacji życiowej i materialnej, • Wsparcie instytucji asystenta rodziny, • Organizacja akcji i wydarzeń skierowanych przeciwko występującym patologiom życia społecznego. 	<p>mieszkańców do Gminy,</p> <ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie barier w zakresie dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej dla osób ze szczególnymi potrzebami, • poprawa funkcjonowania rodzin w trudnej sytuacji życiowej i materialnej, • ograniczenie skali problemów społecznych występujących na obszarze Gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba wspartych rodzin (szt.), 	156	156>
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób we wspartych rodzinach (os.), 	435	435>
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba asystentów rodziny (os.), 	12	12<
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba działań podjętych przez asystentów rodziny (szt.), 	32	32<
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba zorganizowanych akcji i wydarzeń skierowanych przeciwko patologiom życia społecznego (szt.). 	5	5<
3.4.Podniesienie poziomu świadczonych usług kulturalnych	<ul style="list-style-type: none"> • Informatyzacja i digitalizacja procesów bibliotecznych. • Rozszerzenie oferty usług bibliotecznych skierowanej do różnych grup jej użytkowników. • Organizacja spektakli teatralnych i innych imprez kulturalnych na 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój oferty biblioteki gminnej • wdrożenie nowoczesnych form i technologii funkcjonowania gminnych bibliotek • usprawnienie funkcjonowania gminnych jednostek 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba wdrożonych procesów informatycznych w gminnych bibliotekach (szt.), 	4	4<
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba użytkowników gminnych bibliotek (os.), 	564	564<
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba wypożyczonych woluminów (szt.), 	615	615<
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba zorganizowanych spektakli teatralnych i innych imprez kulturalnych (szt.), 	11	11<

	<p>obszarze Gminy,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Popularyzacja czytelnictwa • Organizacja lekcji bibliotecznych w gminnych bibliotekach, • Dofinansowanie działalności przedszkolnych i szkolnych kół i zespołów artystycznych, • Organizacja przeglądów talentów, • Współpraca z instytucjami kultury i organizacjami pozarządowymi mająca na celu rozszerzenie oferty kulturalnej dla mieszkańców Gminy, • Rozwój oferty świetlic wiejskich, • Informatyzacja świetlic wiejskich. 	<p>kulturalnych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój czytelnictwa, • zwiększenie atrakcyjności i różnorodności gminnej oferty kulturalnej, • zwiększenie dostępności do oferty kulturalnej dla mieszkańców Gminy, • rozwój oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zorganizowanych lekcji bibliotecznych (szt.), 	21	21<
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba zorganizowanych przeglądów talentów (szt.), 	1	1<
			<ul style="list-style-type: none"> • kwota dofinansowania działalności przedszkolnych i szkolnych kół i zespołów artystycznych (zł), 	0	0<
			<ul style="list-style-type: none"> • liczba wdrożonych procesów informatycznych w wiejskich świetlicach (szt.). 	0	0<

ROZDZIAŁ 8

WIELOLETNI PLAN INWESTYCYJNY

Istotnym elementem Strategii Rozwoju jest Wieloletni Plan Inwestycyjny, który zawiera kluczowe i strategiczne inwestycje planowane do wykonania w celu realizacji założeń i priorytetów wskazanych w dokumencie strategicznym. Poniżej zamieszczono tabelę z kartami zadań, zawierającymi wybrane inwestycje kluczowe dla mieszkańców i władz gminy, których realizacja w szczególny sposób pozytywnie wpłynie na zmianę standardu życia mieszkańców.

Wybrane zadania inwestycyjne, przedstawione w tabeli poniżej nie wyczerpują katalogu przedsięwzięć możliwych do realizacji w ramach niniejszej strategii, lecz będą bezpośrednio wpisywać się w realizację zadań wskazanych w rozdziale **7 Plan operacyjny**.

Tabela 34 Kluczowe przedsięwzięcia planowane do realizacji w latach 2021-2030

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia i zakres	Okres realizacji	Szacunkowa wartość inwestycji w zł	Źródła finansowania	Cel operacyjny (oznaczenie)
Karta zadania nr 1	Inwestycje w Infrastrukturę wod-kan: - Budowa oraz modernizacja sieci wodociągowej oraz sieci kanalizacyjnej. - Budowa oraz modernizacja stacji uzdatniania wody na terenie Gminy Zarzecze. - Budowa oraz modernizacja oczyszczalni ścieków i przepompowni ścieków położonych na terenie Gminy Zarzecze	2021-2030	24 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	1.2
Karta zadania nr 2	Budowa, sieci dróg rowerowych na obszarze Gminy Zarzecze	2021-2030	8 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	1.1
Karta zadania nr 3	Budowa, przebudowa modernizacja, sieci dróg na obszarze Gminy Zarzecze	2021-2030	9 500 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	1.1
Karta zadania nr 4	Budowa, przebudowa mostów przepustów na obszarze Gminy Zarzecze	2021-2030	5 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	1.1

Karta zadania nr 5	Pozyskiwanie terenów pod inwestycje oraz ich uzbrojenie	2021-2030	1 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	2.1
Karta zadania nr 6	Modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego (wymiana i montaż nowych lamp) na obszarze Gminy Zarzecze	2021-2030	4 200 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	1.2
Karta zadania nr 7	Utworzenie stacji ładowania samochodów, rowerów oraz hulajnóg elektrycznych na terenie Gminy Zarzecze	2021-2030	1 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	1.3
Karta zadania nr 8	Zagospodarowanie terenów rekreacyjnych nad zbiornikami wody na terenie Gminy Zarzecze	2021-2030	5 500 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	2.2
Karta zadania nr 9	Modernizacja obiektów sportowo – rekreacyjnych na obszarze Gminy Zarzecze	2021-2030	4 500 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	2.2

Karta zadania nr 10	Rewitalizacja Centrum Zarzecza oraz miejscowości Gminy Zarzecze	2021-2030	10 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	1.4
Karta zadania nr 11	Montaż Odnawialnych źródeł Energii na terenie Gminy Zarzecze	2021-2030	7 500 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	1.3
Karta zadania nr 12	Modernizacja istniejących świetlic wiejskich położonych na terenie gminy	2021-2030	3 400 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	3.4
Karta zadania nr 13	Remont i modernizacja zabytkowych budynków, parków, cmentarzy z obszaru Gminy Zarzecze	2021-2030	1 100 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	1.4
Karta zadania nr 14	Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez wyeliminowanie pokryć dachowych i innych odpadów zawierających azbest z obszaru Gminy Zarzecze	2021-2030	1 200 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	1.3

Karta zadania nr 15	Montaż koszy na śmieci, ławek w ogólnodostępnych miejscach	2021-2030	80 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	1.4
Karta zadania nr 16	Budowa zaplecza sportowo-rekreacyjnej na terenie Gminy Zarzecze (m.in. place zabaw, siłownie napowietrzne, boiska wielofunkcyjne, ławki, punkty widokowe, ścieżki ekologiczne, smart ławek, wyznaczenie miejsc na terenie Gminy na latanie dronami, budowę multi-dyscyplinarnych, modułowych, całorocznych obiektów sportowych przewidzianych w sezonie zimowym np. w formie lodowisk oraz w sezonie letnim przekształconych np. w formę: torów rolkowych/wrotkarskich, rolkowisk, pumtracków bądź skateparków itp.)	2021-2030	35 300 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	2.2
Karta zadania nr 17	Budowa nowych alejek w parkach, miejscach zalesionych, centrach miejscowości z obszaru Gminy Zarzecze	2021-2030	900 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	1.4
Karta zadania nr 18	Niwelacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych, w szczególności budynkach użyteczności publicznych	2021-2030	7 500 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	1.2
Karta zadania	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Zarzecze	2021-2030	3 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy	1.3

nr 20				Plan Odbudowy, Polski Ład	
-------	--	--	--	------------------------------	--

Źródło: Opracowanie własne

ROZDZIAŁ 9

CZĘŚĆ PLANISTYCZNA

9.1 Struktura strategii

Opracowana Strategia jest dokumentem o wyrazistej, spójnej strukturze.

Podstawowym elementem jest wizja Gminy, która pokazuje jakie jest wyobrażenie mieszkańców dotyczące jej wizerunku w perspektywie najbliższych kilkunastu lat, czyli jest swoistym obrazem Gminy z przyszłości.

Kolejnym elementem jest misja rozwoju Gminy, która określa, jaki powinien być kierunek rozwoju Gminy w perspektywie następnych kilkunastu lat i jakie są priorytetowe zadania samorządu których realizacji oczekują mieszkańcy, czyli osiągnięcia stanu, określonego w wizji. Misja jest ścieżką, która pokazuje kierunki działania samorządu, jednocześnie wskazuje priorytety jego działalności w najbliższych latach, ale przede wszystkim jest najlepszym podsumowaniem całego opracowywanego planu strategicznego.

Następnym, po misji poziomem, planowania są **cele strategiczne**, których realizacja znacząco wpływa na rozwój Gminy, jednocześnie pozwalają na zachowanie jasnego podziału Strategii, grupując poszczególne programy i projekty. Ich realizacja w przyjętej perspektywie czasowej powinna doprowadzić do osiągnięcia pożądanego stanu Gminy, określonego w jej wizji. Z kolei programy strategiczne są „tematami” działań, których wykonanie powoduje osiągnięcie określonych celów. Programy strategiczne grupują projekty do realizacji, związane tematycznie z poszczególnymi dziedzinami życia, czy działania samorządu. Projekty realizacyjne to już konkretne przedsięwzięcia, najłatwiej mierzalne przy wdrażaniu Strategii. Projekty te zostały w niniejszym dokumencie szczegółowo rozpisane. Każdy projekt opatrzone opisem, w którym przedstawiono uzasadnienie jego wyboru oraz inne, ważne dla jego realizacji, informacje. Dodatkowo dla projektów opracowano zestaw niezbędnych danych, obejmujących przede wszystkim zadania, czyli czynności do wykonania w ramach każdego projektu. Zostały tutaj również określone inne informacje – opis beneficjentów i celu, dla jakiego projekt jest realizowany, informacje o jednostce odpowiedzialnej za jego wykonanie oraz jednostkach współpracujących, a także daty realizacji poszczególnych zadań.

W pracy nad wszystkimi powyższymi elementami Strategii uwzględniono wymagania pryncypiów zarządzania strategicznego, które składa się z czterech zasadniczych faz działania:

Kluczowym elementem w przygotowaniu Strategii rozwoju jest planowanie, ale o sukcesie realizacji planu decyduje sposób jego wdrożenia. Ponieważ większość problemów, związanych z realizacją Strategii, wynika najczęściej z niezbyt precyzyjnego zdefiniowania celów i zadań, jakie mają zostać wykonane, dlatego w przedstawionym dokumencie starano się stworzyć jak najbardziej przejrzysty schemat programów i projektów realizacyjnych, ułatwiający zrozumienie ich zasadności.

Należy podkreślić, że Strategia jest tzw. planem maksymalnym, to znaczy obejmuje ona zdecydowaną większość przedsięwzięć, jakie mieszkańcy chcieliby, aby były zrealizowane do 2030 roku – aby tak się stało, muszą być w pełni spełnione wszystkie warunki, związane z pozyskaniem środków własnych, środków zewnętrznych oraz z wykorzystaniem zdolności technicznych i organizacyjnych.

W rzeczywistości cele, zapisane w Strategii, nigdy nie są osiągnięte dokładnie w takim zakresie, w jakim są za pierwszym razem zaplanowane, bowiem w ciągu wielu lat realizacji przedsięwzięć strategicznych zmienia się zarówno samorząd, jak i jego otoczenie – pojawiają się nowe koncepcje, wyzwania, oczekiwania i możliwości, których konsekwencją jest zmiana lub nawet zaniechanie części pierwotnych planów, a w ich miejsce wprowadzane są inne.

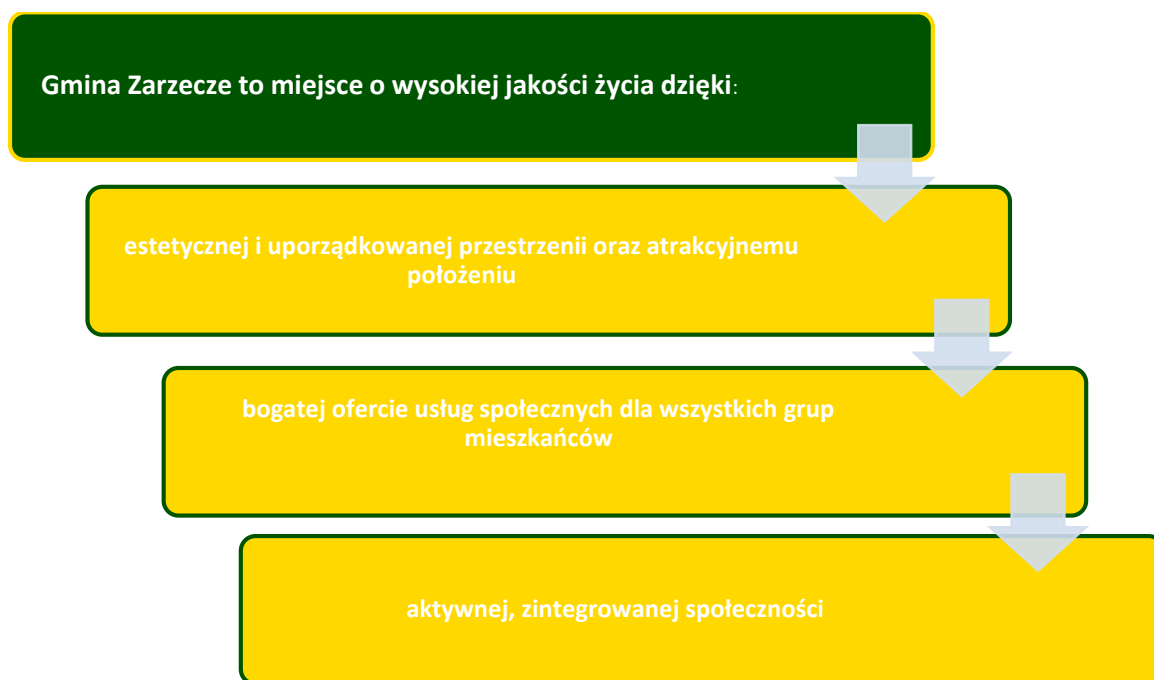
Cel nadrzędny wyznacza podstawowe kryteria oceny wdrażanych procesów rozwojowych. Istotne jest, aby wskazywał na te efekty procesu rozwojowego, które są absolutnie najważniejsze dla lokalnej społeczności. Jednocześnie ważne jest, by były to wyniki mierzalne, które umożliwią późniejszą ocenę osiągniętych rezultatów.

Cel nadrzędny brzmi następująco: Równowaga, wysoka jakość i stabilizacja życia oraz satysfakcja mieszkańców.

9.3 Wizja Gminy

Wizja gminy określa pożądany przez mieszkańców obraz (wizerunek gminy) w perspektywie najbliższych kilkunastu lat, czyli jest swoistym „zdjęciem” gminy, pokazującym, jak powinna ona docelowo wyglądać, jakie funkcje spełniać.

Wypracowana podczas spotkań z przedstawicielami różnych środowisk, wizja gminy Zarzecze brzmi następująco:

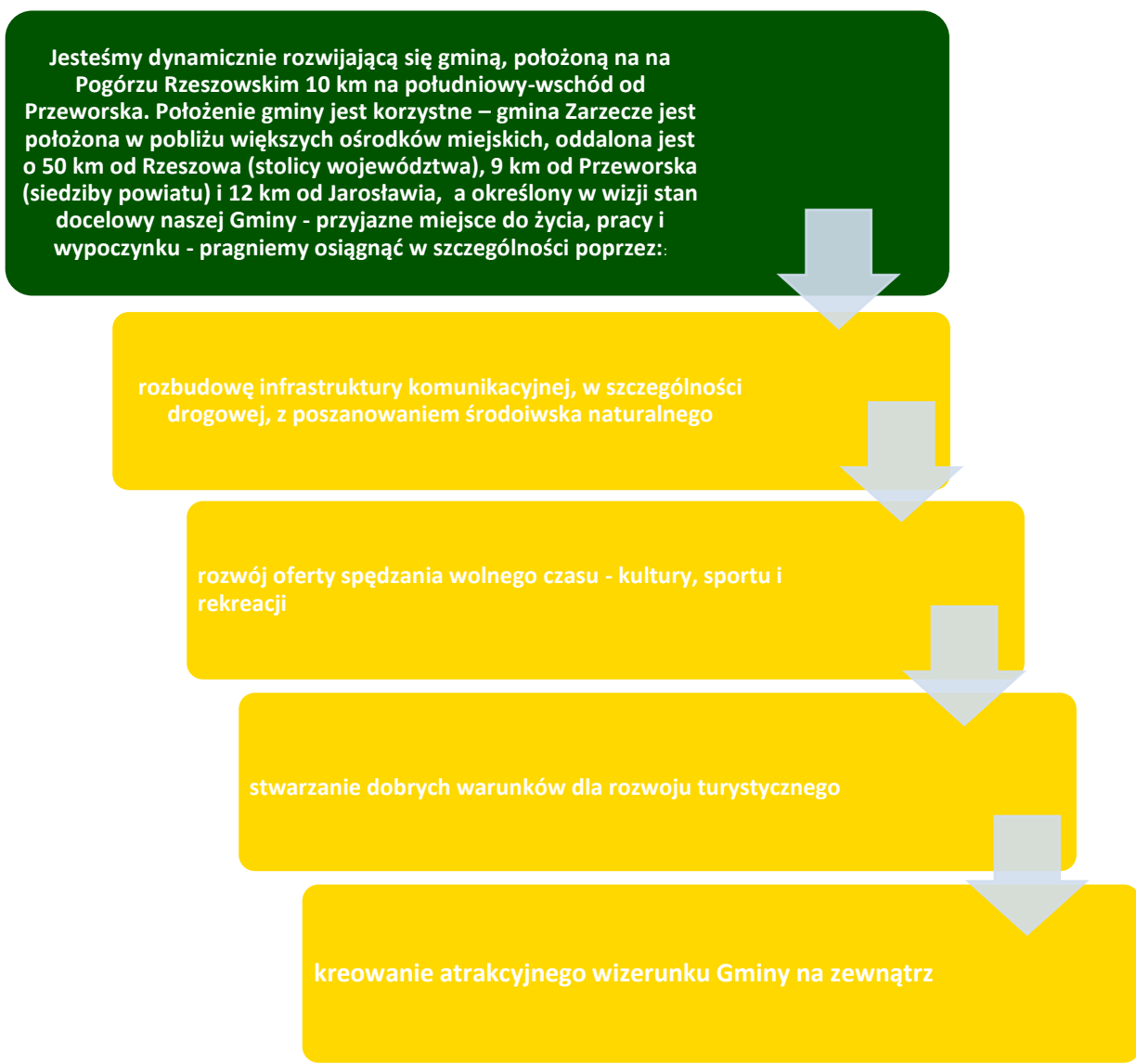

Powyższa wizja wskazuje na to, że gmina Zarzecze ma być przede wszystkim dogodnym miejscem do życia, pracy i wypoczynku dla obecnych i przyszłych mieszkańców, mającą wiele do zaoferowania lokalnej społeczności i turystom. Jednocześnie Zarzecze pragnie być gminą silną turystycznie i otwartą komunikacyjnie.

9.4 Priorytetowe obszary rozwoju

Misja określa, jaki powinien być kierunek rozwoju Gminy w perspektywie następnych kilkunastu lat i jakie są priorytetowe zadania samorządu których realizacji oczekują mieszkańcy, czyli osiągnięcia stanu, określonego w wizji, jest także najlepszym podsumowaniem całego opracowywanego planu strategicznego.

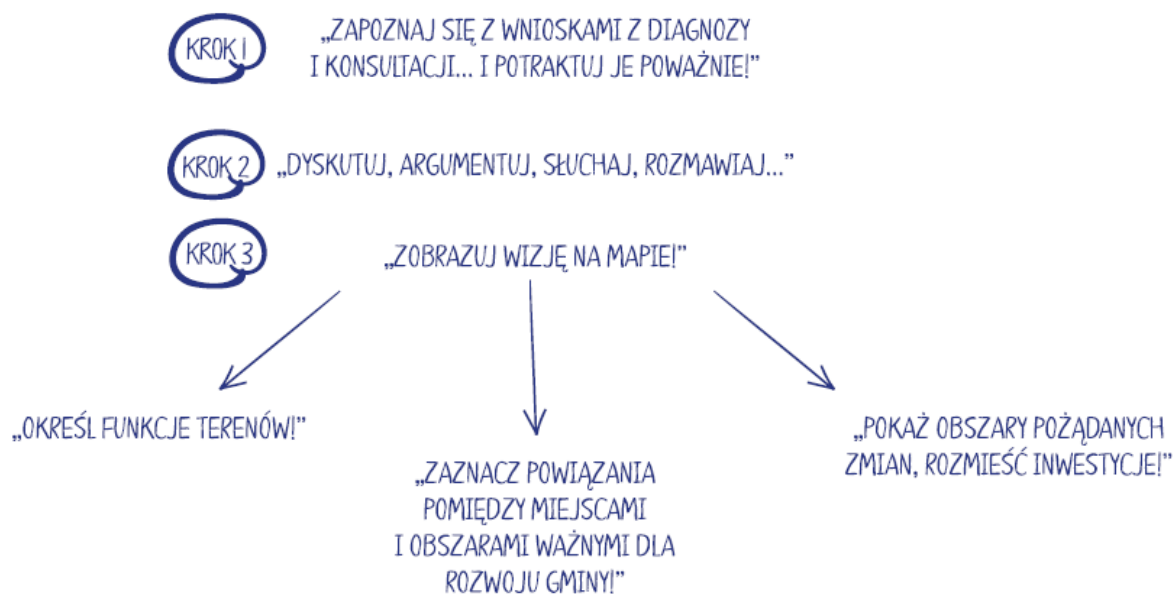
Uzgodniona podczas konsultacji misja gminy Zarzecze brzmi następująco:

W tak sformułowanej misji można wyróżnić kilka ważnych zagadnień. Pierwsze zdanie wskazuje lokalizację Gminy na mapie kraju.

Drugie zdanie precyzuje zapisy wizji Gminy – wskazuje na główne sposoby osiągnięcia pożądanego, docelowego stanu, poprzez dbałość o rozwój osobisty mieszkańców (oświata, pomoc społeczna, aktywność społeczna), rozwój wielu form wypoczynku, otwartość na inwestorów. Bardzo ważny jest ostatni element misji – tworzenie atrakcyjnego wizerunku Zarzecza – gminy nowoczesnej, dobrze zarządzanej, mającej wiele do zaoferowania zarówno inwestorom, lokalnej społeczności i przyjeźdnym.

9.5 Model strukturalny funkcjonalno – przestrzennej gminy

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obrazuje strategiczne pomysły na rozwój gminy zorientowane terytorialnie i jest efektem zintegrowanego procesu planistycznego. W swym założeniu ma stanowić porządkujący składnik strategii, źródło i rodzaj najważniejszych ustaleń rozwojowych osadzonych przestrzennie. Bazą modelu jest przestrzeń, która jest dobrem i zasobem o strategicznym znaczeniu dla społeczności lokalnych. Przestrzeń ma określoną powierzchnię, posiada konkretną wartość, a jednocześnie zmienia się pod wpływem trendów globalnych (np. zmiany klimatyczne) oraz lokalnych (np. podlega silnej presji rozwojowej i zawłaszczaniu przez indywidualnych właścicieli).

Model rozumiany jest jako przedstawienie długookresowej strategicznej wizji rozwoju gminy wynikającej z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb rozwojowych i posiadanego potencjału, z uwzględnieniem jego specyfiki i zróżnicowania wewnętrznego. Model wskazuje obszary, które strategia rozwoju uznaje za istotne dla osiągnięcia celów rozwoju, obszary wymagające ochrony oraz rodzaje powiązań funkcjonalnych występujących pomiędzy poszczególnymi obszarami.

Główne zadania modelu to:

- obrazować kierunki rozwoju przestrzennego,
- opisywać spodziewane efekty przekształceń przestrzeni wynikające z realizacji celów strategii oraz wyjaśniać spójność interwencji dedykowanych danym obszarom,
- określać i hierarchizować obszary o różnych charakterystykach oraz powiązaniach między nimi, formułować ogólne zalecenia (rekomendacje) i zasady dotyczące gospodarowania przestrzenią (ze szczególnym uwzględnieniem obszarów istotnych z punktu widzenia rozwoju gminy),
- ustalać ramy współpracy z interesariuszami na obszarach realizacji wyznaczonych celów rozwoju (np. właścicielami nieruchomości, instytucjami rządowymi i JST, inwestorami, przedsiębiorcami),

- tłumaczyć wartości ważne w długiej perspektywie czasowej, wyrażane w wizji rozwoju decydujące o prowadzonej polityce rozwoju,
- definiować interes publiczny poprzez ustalenie ram działania dla strategii, polityk i użytkowania przestrzeni, a w konsekwencji pełnić funkcje prewencyjne przed ewentualnymi konfliktami – społecznymi, przestrzennymi, środowiskowymi (np. dotyczącymi lokalizowania kontrowersyjnych inwestycji).

W ramach najważniejszych zadań inwestycyjnych można wymienić:

1. Infrastruktura komunikacyjna:

- Budowa, sieci dróg rowerowych (ścieżek rowerowych) na obszarze gminy Zarzecze,
- Modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego (wymiana i montaż nowych lamp) na obszarze gminy Zarzecze,
- Budowa, przebudowa modernizacja, sieci dróg, mostów, przepustów oraz parkingów na obszarze Gminy Zarzecze,
- Modernizacja i budowa dróg lokalnych i chodników na obszarze gminy Zarzecze,

2. Infrastruktura rekreacyjno-sportowa:

- Rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej,
- Modernizacja obiektów sportowo – rekreacyjnych na obszarze gminy Zarzecze,
- Budowa zaplecza sportowo-rekreacyjnej na terenie Gminy Zarzecze (m.in. place zabaw, siłownie napowietrzne, boiska wielofunkcyjne, ławki, punkty widokowe, ścieżki ekologiczne, smart ławek, wyznaczenie miejsc na terenie Gminy na latanie dronami, budowę multi-dyscyplinarnych, modułowych, całorocznych obiektów sportowych przewidzianych w sezonie zimowym np. w formie lodowisk oraz w sezonie letnim przekształconych np. w formę: torów rolkowych/wrotkarskich, rolkowisk, pumtracków bądź skateparków itp.)

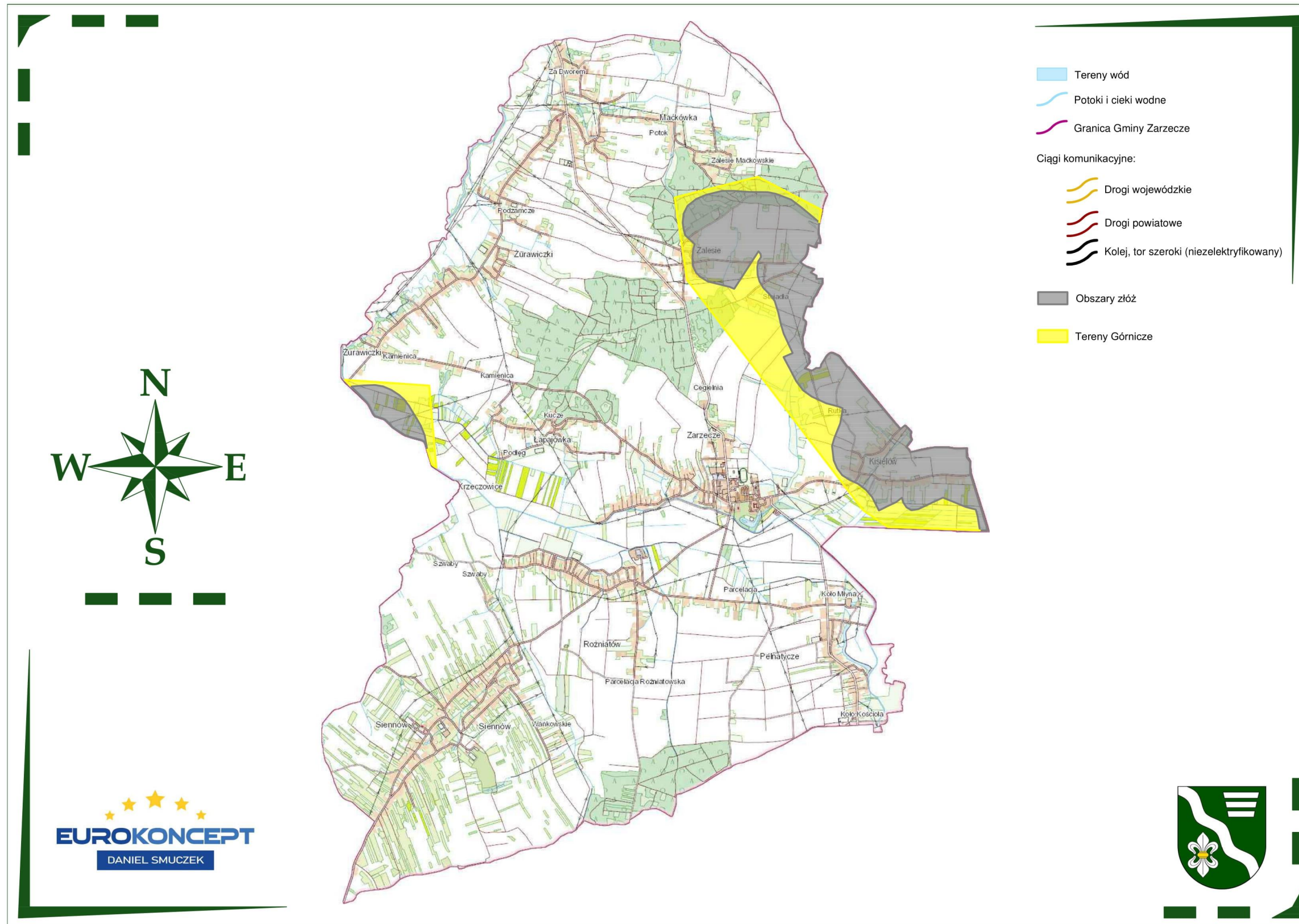
3. Infrastruktura techniczna:

- Inwestycje w infrastrukturę wod-kan:
 - budowa i rozbudowa kanalizacji i sieci wodociągowej oraz modernizacja sieci istniejących,
 - modernizacja oczyszczalni ścieków i przepompowni ścieków położonych na terenie Gminy Zarzecze,
- Rewitalizacja centrum miejscowości Zarzecze oraz innych miejscowości gminy,
- Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Zarzecze,
- Termomodernizacja oraz modernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Zarzecze,

4. Infrastruktura społeczna:

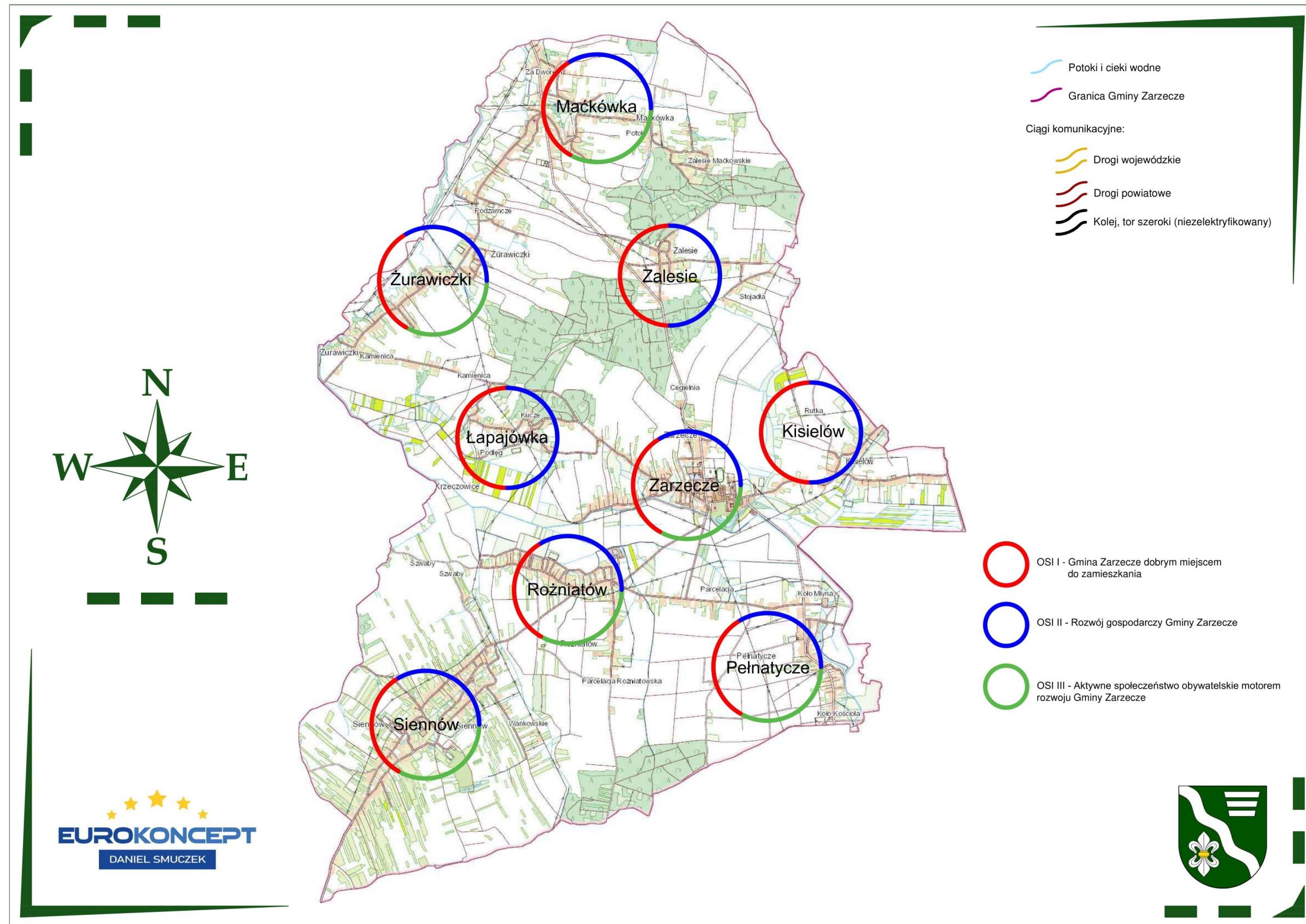
- Utworzenie stacji ładowania samochodów elektrycznych a także rowerów oraz hulajnóg na terenie Gminy Zarzecze,
- Niwelacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych, w szczególności budynkach użyteczności publicznych.

Mapa 5 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Zarzecze - Uwarunkowania przyrodnicze – Geologia, Gazociągi

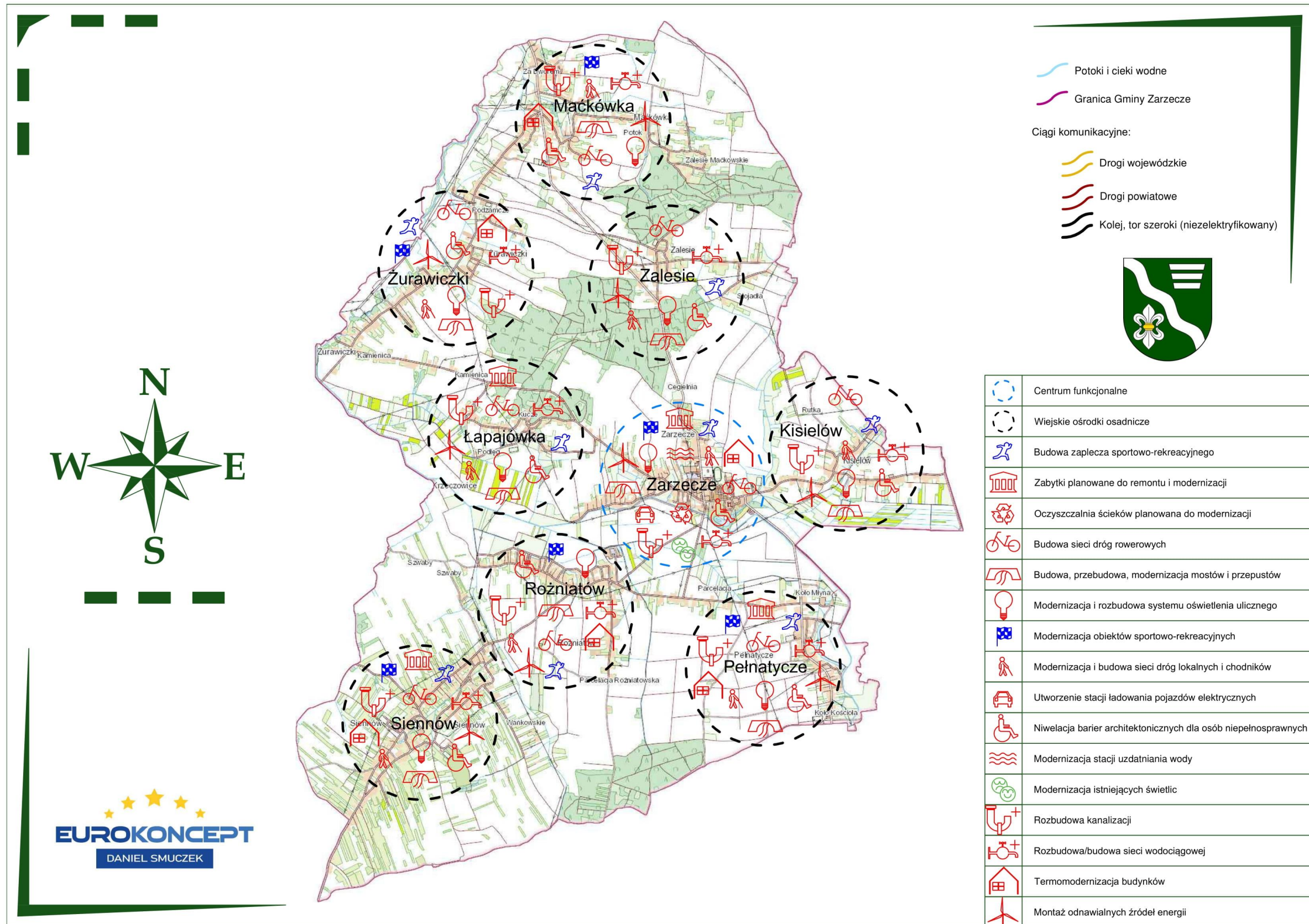
Źródło: Opracowanie własne

Mapa 6 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Zarzecze – Obszary strategicznej interwencji

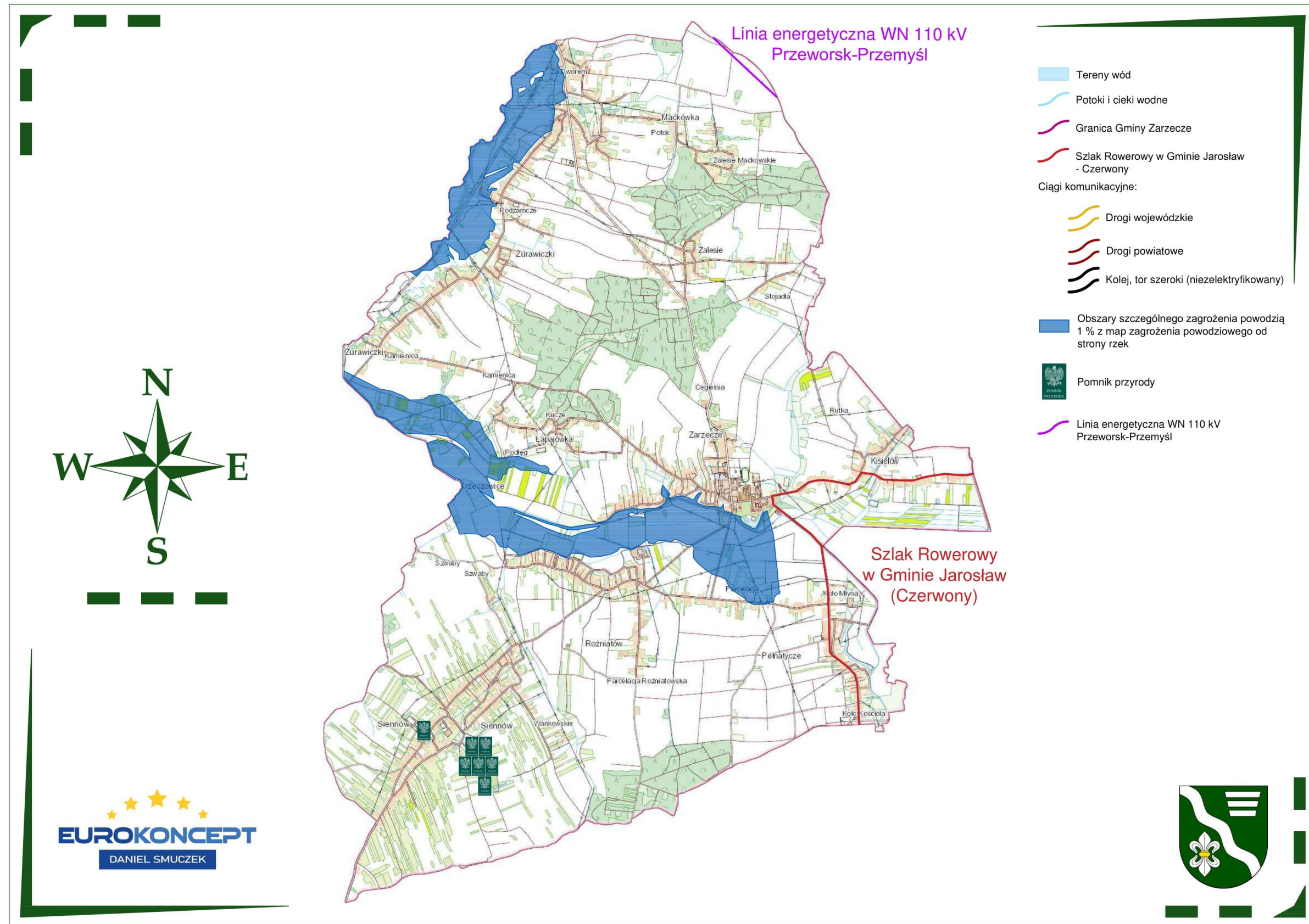
Źródło: Opracowanie własne

Mapa 7 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Zarzecze – Wieloletni plan inwestycyjny

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 8 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Zarzecze - Uwarunkowania przyrodnicze – Rezerваты, Zagrożenie powodziowe

Źródło: Opracowanie własne

9.6 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Polityka przestrzenna gminy skupia się na kilku zasadniczych aspektach związanych z rozwojem turystyki, komunikacji, eliminacją potencjalnych konfliktów przestrzennych, kontrolą rozwoju zabudowy oraz zapewnieniem ładu przestrzennego. Rekomendacje dla polityki przestrzennej opracowano z zachowaniem spójności z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Podkarpackie 2030 i brzmią następująco:

- **Priorytetyzacja działań w zakresie opracowania kompleksowych dokumentów planistycznych** w postaci studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym w zakresie zapewnienia spójności z dokumentami na szczeblu regionalnym.
- **Kontrolowany proces rozwoju zabudowy** – opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego począwszy od obszarów cechujących się najintensywniejszymi zmianami użytkowania.
- **Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią** – w szczególności w zakresie przeznaczania terenów pod zabudowę mieszkaniową poprzez zapobieganie antropopresji na terenach cennych przyrodniczo.
- **Wielowymiarowy rozwój społeczno-gospodarczy** – oparty na procesach rozwojowych funkcji obszarów o wysokim potencjale.
- **Sprawne planowanie w przestrzeni związane z rozwojem funkcji turystyczno-rekreacyjnych** – logiczne i oparte na konsultacjach społecznych i potrzebach mieszkańców lokalizowanie różnego rodzaju kompleksów usługowych, uwzględnianie potencjalnych konfliktów przestrzennych w procesach planowania.
- **Kierowanie się zasadami ładu przestrzennego w planowaniu przestrzeni** w aspekcie estetycznym, społecznym, gospodarczym, środowiskowym i funkcjonalnym – w szczególności na obszarach o wysokim potencjale rozwoju turystyki, w tym na obszarach o wysokich walorach krajobrazowych.
- **Zapewnienie spójności w planowaniu przestrzennym w układzie wertykalnym:** na poziomie lokalnym ze szczeblem krajowym i regionalnym – uwzględnienie w planowaniu rozwoju przestrzennego inwestycji krajowych i wojewódzkich.
- **Zapewnienie spójności w planowaniu przestrzennym w układzie horyzontalnym:** uwzględnienie i konsultowanie dokumentów planistycznych sąsiednich gmin w celu zapewnienia ciągłości struktur przestrzennych.
- **Budowanie poparcia społecznego w gospodarowaniu przestrzenią** – prowadzenie jawnych i dostępnych dla mieszkańców konsultacji społecznych w zakresie planowania inwestycji, opracowywania dokumentów planistycznych.
- **Uspójnienie zasad dotyczących walorów estetycznych nowych inwestycji**, w tym mieszkaniowych i związana z tym konieczność opracowania planów miejscowych dla obszarów przeznaczanych pod zabudowę.
- **Ukierunkowanie celów polityki przestrzennej na rozwój obszarów atrakcyjnych turystycznie.**

- **Ochrona obszarów o stosunkowo mało zmienionych walorach przyrodniczych i krajobrazowych**, oraz uwzględnianie pozostałych działań ochronnych w zakresie ochrony krajobrazu, sformułowanych w obowiązujących planach ochrony parków krajobrazowych.
- **Na obszarach otulin parków krajobrazowych działalność związana z usługami turystycznymi i sportowymi powinna zostać dostosowana skalą i intensywnością do charakteru obszaru chronionego** i jego otoczenia poprzez obligatoryjne wskazanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy szczegółowych parametrów zabudowy dla projektowanej działalności.
- **Obejmowanie ochroną w formie parku kulturowego obszarów o wysokich walorach historycznych, artystycznych i krajobrazowych.**
- **Integracja szlaków wodnych ze szlakami pieszymi, rowerowymi** w ich otoczeniu (wzdłuż rzeki o sezonowej zmienności poziomu wód).
- **Uwzględnienie w planowaniu przestrzennym informacji o obszarach perspektywicznych**, na których stwierdzono przesłanki występowania złóż oraz obszarów prognostycznych – rozpoznanych wstępnie i wskazanych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030).
- **Wspieranie rozwoju sieci teleinformatycznych na obszarach problemowych**, w których nie występuje infrastruktura telekomunikacyjna umożliwiająca świadczenie usług dostępu do Internetu o wymaganej przepustowości.
- **Uwzględnienie rezerw terenowych z uwagi na możliwość ujednoczenia parametrów użytkowych dróg.**
- **Wykorzystanie korzyści dostępności transportowej** – racjonalne gospodarowanie przestrzenią w celu zapewnienia odpowiedniej przepustowości dróg i wyznaczenia przestrzeni dla działalności gospodarczej.
- **Zachowanie różnorodności biologicznej i rozwój systemu obszarów chronionych** oraz jego integracja z systemami pozaregionalnymi.

9.7 Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

W ramach niniejszej części wskazano oczekiwane rezultaty związane z wdrożeniem działań zaplanowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych. Ocena stopnia wdrażania zaplanowanych rezultatów będzie następowała przy wykorzystaniu dwóch rodzajów wskaźników:

- Wskaźniki cząstkowe - odpowiadające bezpośrednim i bezzwłocznym efektom wynikającym z realizacji Strategii,
- Wskaźniki oddziaływania - obrazujące konsekwencje realizacji Strategii Rozwoju Gminy, wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich odbiorców.

Wszystkie wskaźniki będą mierzone cyklicznie. Częstotliwość pomiaru uzależniona jest od kategorii wskaźników. Okresem bazowym, w stosunku, do którego porównywane są zmiany wskaźników jest rok, w którym szczegółowej diagnozie poddano sytuację w gminie, tj. rok 2020.

Monitoring będzie prowadzony na dwóch płaszczyznach: strategicznej (dotyczy całej Strategii Rozwoju Gminy) oraz operacyjnej (dotyczy poszczególnych przedsięwzięć).

W poniższych tabelach przedstawiono w sposób szczegółowy rezultaty planowanych działań wraz z zestawieniami wskaźników, pozwalającymi ocenić poziom wdrażania celów Strategii.

Tabela 35 Efekty wdrożenia celu strategicznego nr 1 Gmina Zarzecze dobrym miejscem do zamieszkania

Cel strategiczny nr 1. Gmina Zarzecze dobrym miejscem do zamieszkania.	
OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa, rozbudowa i modernizacja dróg gminnych oraz pozostałej infrastruktury przydrożnej, • Budowa, przebudowa mostów i przepustów na terenie Gminy Zarzecze, • Współpraca z Zarządem Dróg Powiatowych w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji dróg powiatowych i wojewódzkich, • Rozbudowa systemu ścieżek i dróg rowerowych na obszarze Gminy, • Współpraca z gminami ościennymi, powiatem przeworskim i jarosławskim mająca na celu utworzenie wspólnej sieci transportu zbiorowego, • Budowa kanałów technologicznych i chodników przy drogach gminnych, • Modernizacja i rozbudowa istniejącej sieci wodociągowej oraz modernizacja stacji uzdatniania wody na terenie Gminy Zarzecze, • Modernizacja i rozbudowa istniejącej oraz budowa nowej sieci kanalizacyjnej wraz z oczyszczalnią ścieków i przepompowni ścieków, położonych na terenie gminy Zarzecze, • Modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego (wymiana i montaż nowych lamp) na obszarze gminy Zarzecze, • Budowa lokalnych kontenerowych oczyszczalni ścieków, • Niwelacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych, w szczególności budynkach użyteczności publicznych, • Tworzenie warunków do rozbudowy sieci ciepłowniczej na obszarze gminy Zarzecze, • Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Zarzecze, • Współpraca z operatorami w zakresie rozbudowy sieci gazociągowej i energetycznej na obszarze gminy, • Tworzenie warunków do rozbudowy szerokopasmowej sieci internetowej, • Wsparcie wymiany wysokoemisyjnych źródeł ciepła na obszarze gminy, • Utworzenie stacji ładowania samochodów, rowerów oraz hulajnóg elektrycznych na terenie Gminy Zarzecze,

	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie warunków do rozbudowy instalacji OZE na obszarze gminy, • Utworzenie sieci punktów pomiarowych monitorujących, jakość powietrza na obszarze gminy, • Wsparcie i egzekwowanie działań mających na celu likwidację nielegalnych wysypisk śmieci, • Utrzymanie drożności i przepustowości sieci melioracyjnej na obszarze gminy, • Wsparcie działań w zakresie utworzenia systemu małej i dużej retencji, • Wsparcie działań przeciwpowodziowych zwiększających bezpieczeństwo mieszkańców, • Wsparcie wymiany azbestowych pokryć dachowych oraz innych elementów konstrukcyjnych zawierających azbest, • Wprowadzanie elementów zielonej i błękitnej infrastruktury w przestrzeni gminnej, • Zachowanie, ochrona i zrównoważone wykorzystanie systemu przyrodniczego na obszarze gminy, • Przeciwdziałanie degradacji środowiska leśnego, • Wykorzystanie obszarów leśnych oraz ich najbliższego sąsiedztwa dla realizacji programów z zakresu rekreacji, wypoczynku, ochrony zdrowia i edukacji, • Wsparcie tworzenia i utrzymania zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi, • Wyznaczenie stref wejścia do lasu i tworzenie przy nich miejsc parkingowych, • Zwiększenie świadomości mieszkańców poprzez edukację ekologiczną wszystkich grup wiekowych, • Zachowanie ładu przestrzennego poprzez opracowywanie nowych i aktualizację istniejących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, • Poprawa estetyki przestrzeni i krajobrazu Gminy, • Rewitalizacja centrum Zarzecza oraz miejscowości gminy Zarzecze • Budowa nowych alejek w parkach, miejscach zalesionych, centrach miejscowości z obszaru gminy Zarzecze, • Remont i modernizacja zabytkowych budynków, parków, cmentarzy z obszaru gminy Zarzecze • Dbłość o miejsca kultu religijnego, miejsca o znaczącej wartości historycznej i kulturowej, • Aktualizacja gminnej ewidencji zabytków.
--	--

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 36 Efekty wdrożenia celu strategicznego nr 2 Rozwój Gospodarczy Gminy Zarzecze

Cel strategiczny nr 2. Rozwój gospodarczy Gminy Zarzecze	
OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	<ul style="list-style-type: none"> • Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w niezbędną infrastrukturę techniczną, • Skomunikowanie terenów inwestycyjnych z głównymi drogami dojazdowymi, • Zwiększenie liczby miejsc przeznaczonych pod inwestycje w zakresie przemysłu, usług i turystyki, • Stworzenie komercyjnego inkubatora przedsiębiorczości we współpracy z sąsiednimi jednostkami samorządowymi, jednostkami naukowymi i badawczymi, organizacjami przedsiębiorców i pracodawców z terenu Polski (i zza granicy), • Wsparcie rozwoju lokalnych producentów i produktów, • Wsparcie działań związanych z produkcją tzw. zielonej energii, • Umożliwienie przekształcania gruntów rolnych w tereny o innym przeznaczeniu (lasy, tereny turystyczne, rekreacyjne, sportowe), • Dostosowanie zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego do potrzeb rozwoju przedsiębiorczości, • Wspieranie inicjatyw związanych z budową bazy noclegowej, biwakowej i kempingowej, • Wspieranie rozwoju agroturystyki, • Stworzenie schroniska młodzieżowego, • Połączenie oferty turystyczno rekreacyjnej z edukacją ekologiczną (np. zagrody edukacyjne), • Modernizacja obiektów sportowo – rekreacyjnych na obszarze gminy Zarzecze, • Budowa zaplecza sportowo-rekreacyjnego na terenie gminy Zarzecze (m.in. place zabaw, siłownie napowietrzne, boiska wielofunkcyjne, ławki itp.), • Tworzenie miejsc wypoczynku i rekreacji dla rodzin z dziećmi • Rozwój systemu ścieżek i traktów rowerowych połączonych z miejscami odpoczynku, • Opracowanie oferty turystycznej dla osób ze szczególnymi potrzebami, • Podejmowanie inicjatyw i działań zmierzających do zachowania dziedzictwa historycznego, • Współpraca z organizacjami samorządowymi i biurami turystycznymi w celu poprawy i rozszerzenia bazy turystycznej Gminy, • Wyznaczenie stref turystycznych z preferencyjnymi warunkami funkcjonowania ze szczególnym uwzględnieniem oferty dla dzieci i

	<p>młodzieży,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja istniejących i stworzenie nowych miejsc parkingowych przy kluczowych obiektach turystycznych i rekreacyjnych, • Tworzenie w sołectwach stref rekreacyjno-wypoczynkowych i obszarów o funkcjach turystycznych, • Stworzenie systemu informacji o dostępnych terenach inwestycyjnych, • Promocja istniejących terenów inwestycyjnych, • Stworzenie interaktywnego punktu informacji turystycznej, • Utrzymanie funkcjonowania biuletynu informacyjnego, • Udział w targach turystycznych promujących bazę gminną, • Opracowanie gminnego folderu turystycznego, • Systematyczne aktualizowanie gminnych map turystycznych ze szczególnym wskazaniem i opisem atrakcji turystycznej, • Sprzyjanie rozwojowi nowoczesnych technologii, w tym technologii komunikacyjnych.
--	---

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 37 Efekty wdrożenia strategicznego nr 3 Aktywne społeczeństwo motorem Gminy Zarzecze

Cel startegiczny nr 3.	
Aktywne społeczeństwo obywatelskie motorem rozwoju Gminy Zarzecze	
<p>OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Doposażenie gminnych placówek edukacyjnych w nowoczesne pomoce dydaktyczne, • Informatyzacja procesów dydaktycznych, • Opracowanie grantów i aplikacji rozszerzających ofertę edukacyjną, • Wzbogacenie i modyfikacja oferty zajęć pozalekcyjnych, • Rozszerzenie oferty nauki języków obcych w szkołach podstawowych, • Promocja oferty placówek oświatowych, • Zapewnienie szerokiej oferty pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów, • Organizacja i dofinansowanie różnych form wypoczynku dla uczniów szkół podstawowych, • Realizacja programów społecznych obejmujących możliwość zdobycia nowych uprawnień zawodowych i przekwalifikowania zawodowego, • Zwiększenie dostępności opieki pielęgniarskiej na terenie szkół, • Prowadzenie edukacji prozdrowotnej ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki stomatologicznej na terenie placówek edukacyjnych,

	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie działań mających na celu zwiększenie dostępności do lekarzy specjalistów, w tym do opieki psychologicznej, • Prowadzenie akcji profilaktycznych wśród mieszkańców (np. białe niedziele), • Rozwój form opieki skierowanej do osób ze szczególnymi potrzebami (seniorów, osób z niepełnosprawnościami, osób wykluczonych społecznie), • Rozwój oferty spędzania czasu wolnego skierowanej do osób ze szczególnymi potrzebami, • Promocja działalności lokalnych stowarzyszeń, kół gospodyń wiejskich i zespołów artystycznych, • Tworzenie i wspieranie inicjatyw na rzecz rozwoju zainteresowań mieszkańców, • Zapewnienie dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej dla osób ze szczególnymi potrzebami, • Podejmowanie działań wspierających rodziny w trudnej sytuacji życiowej i materialnej, • Wsparcie instytucji asystenta rodziny, • Organizacja akcji i wydarzeń skierowanych przeciwko występującym patologiom życia społecznego, • Informatyzacja i digitalizacja procesów bibliotecznych, • Rozszerzenie oferty usług bibliotecznych skierowanej do różnych grup jej użytkowników, • Organizacja spektakli teatralnych i innych imprez kulturalnych na obszarze Gminy, • Popularyzacja czytelnictwa, • Organizacja lekcji bibliotecznych w gminnych bibliotekach, • Dofinansowanie działalności przedszkolnych i szkolnych kół i zespołów artystycznych, • Organizacja przeglądów talentów, • Współpraca z instytucjami kultury i organizacjami pozarządowymi mająca na celu rozszerzenie oferty kulturalnej dla mieszkańców Gminy, • Rozwój oferty świetlic wiejskich, • Informatyzacja świetlic wiejskich.
--	--

Źródło: Opracowanie własne

9.8 Spójność kierunków rozwoju gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań.

Gmina Zarzecze położona jest w obrębie wydzielonych obszarów specjalnych, które zostały wyznaczone w strategicznych i planistycznych dokumentach krajowych i wojewódzkich. W celu ich identyfikacji przeanalizowane zostały następujące dokumenty:

- **Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030),**
- **Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2030,**
- **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030**

Przez obszary specjalne rozumie się:

- **OF (obszary funkcjonalne)** – obszar szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych, na którym występuje względnie wyodrębniający się, intensywny i otwarty system powiązań społecznych, gospodarczych lub przyrodniczych stanowiący zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi jednolitymi celami rozwoju. Szczególnym typem obszaru funkcjonalnego jest miejski obszar funkcjonalny
- **OSI (obszary strategicznej interwencji)** – określone w strategii rozwoju obszary o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł lub rozwiązania regulacyjne.

1. OSI Krajowe - Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030):

- **Wschodnia Polska,**

Wschodnia część kraju w największym stopniu skupia obszary zagrożone marginalizacją, a jej województwa - lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie - znajdują się w grupie regionów o zdecydowanie niższym poziomie konkurencyjności w porównaniu do średniej w Unii Europejskiej. **W zasięgu OSI Wschodnia Polska znajduje się Gmina Zarzecze.**

Mapa 9 Wschodnia Polska

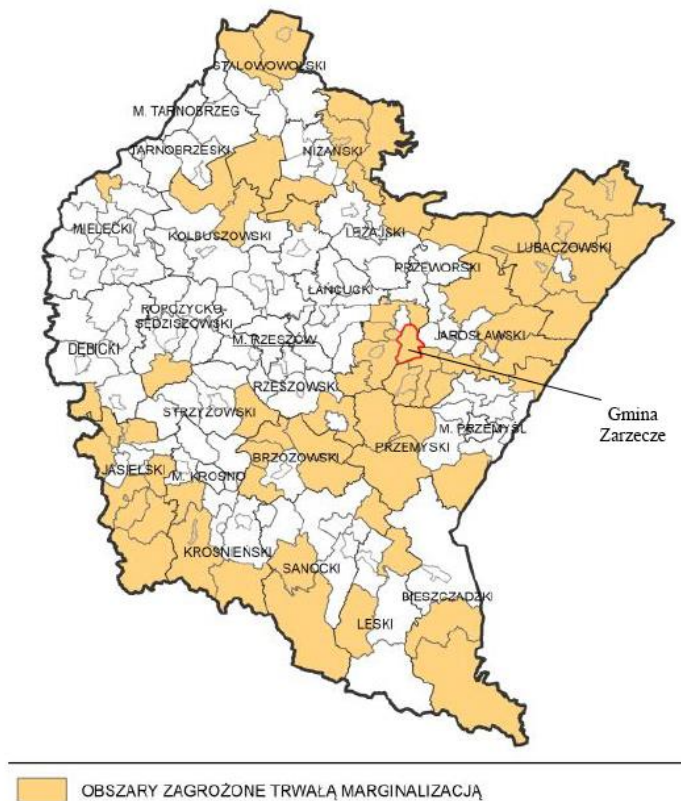

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackiego 2030

Zgodnie z załącznikiem 1. Lista gmin zagrożonych trwałą marginalizacją: programowanie 2021-2027 do KSRR 2030 Gmina Zarzecze znalazła się na 454 pozycji ww. listy. W związku z tym jest ona usytuowana w obszarze OSI: obszary zagrożone trwałą marginalizacją.

Mapa 10 Obszary zagrożone trwałą marginalizacją

Mapa 14. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją.

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackiego 2030

2. OSI Regionalne - Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2030:

Gmina Zarzecze wpisuje się w priorytety:

- **7.3. Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju**
- **7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku oraz w szczególności:**

7.3. Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju:

7.3.1. Wzmocnienie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją województwie

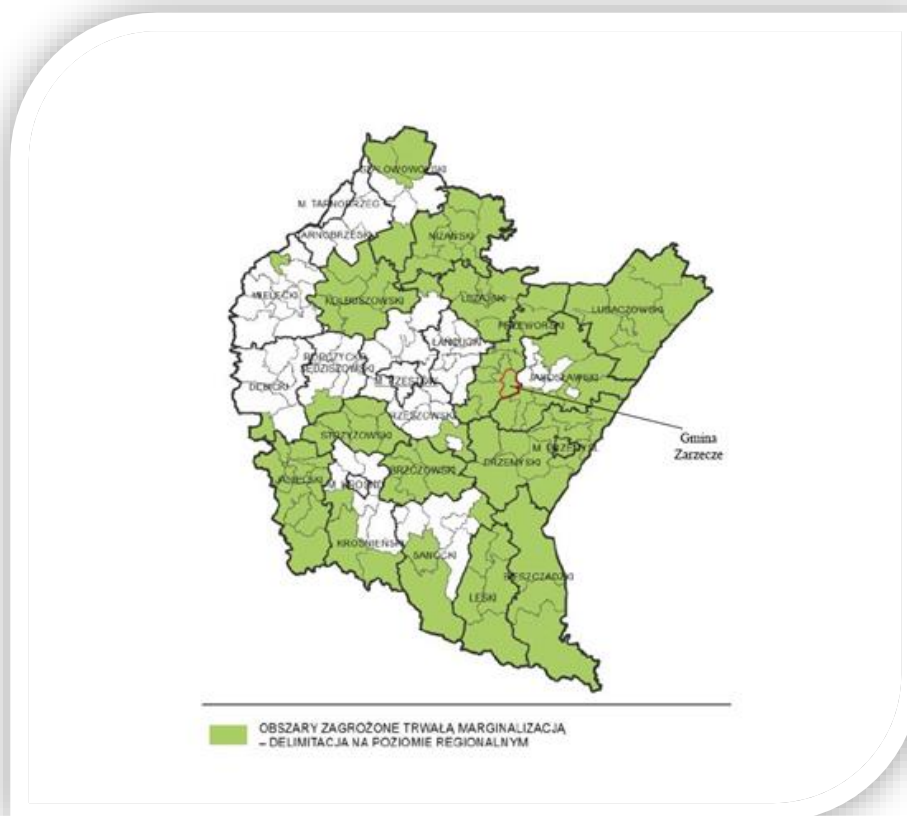
Zakładane działania

- rozwój sektora inwestycji prywatnych w oparciu o lokalne zasoby;
- aktywizacja lokalnych inicjatyw gospodarczych i społecznych, poprzez wykorzystanie potencjału podmiotów publicznych, prywatnych, organizacji pozarządowych i mieszkańców;

Strategia Rozwoju Gminy Zarzecze na lata 2022-2030

- poprawa atrakcyjności inwestycyjnej poprzez zapewnienie przygotowanych terenów inwestycyjnych;
- pobudzenie procesów rozwojowych poprzez zapewnienie lepszej dostępności komunikacyjnej na zewnątrz, w tym rozwój infrastruktury drogowej łączącej się z węzłami sieci dróg szybkiego ruchu oraz infrastruktury kolejowej;
- włączenie komunikacyjne obszarów o utrudnionej dostępności;
- dostosowanie infrastruktury technicznej (energetycznej, telekomunikacyjnej, wodnokanalizacyjnej) i społecznej, warunkującej rozwój gospodarczy i wyższą jakość życia mieszkańców;
- wzmocnienie roli instytucji publicznych, jako inicjatora nawiązywania partnerstw, współpracy z innymi instytucjami publicznymi, społeczeństwem i innymi interesariuszami na rzecz rozwoju regionu;
- ograniczenie skutków peryferyjnego położenia obszarów przygranicznych poprzez wielopłaszczyznowe wykorzystanie potencjału współpracy transgranicznej;
- intensyfikacja działań w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska przyrodniczego.

Mapa 11 Obszary zagrożone trwałą marginalizacją – poziom regionalny

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030

7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku:

7.4.1. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej

Zakładane działania:

- poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym, w tym w relacji do najbliższego regionalnego bieguna wzrostu;
- zwiększenie dostępności cyfrowej poprzez rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej;
- modernizacja i rozbudowa energetycznych linii przesyłowych, jako podniesienie komfortu życia i bezpieczeństwa;
- rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i ściekowej
- poprawa zarządzania sektorem gospodarki odpadami;
- tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości.

Mapa 12 Obszary wiejskie województwa podkarpackiego

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030

7.4.2. Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich

Zakładane działania:

- promowanie lokalnych zasobów (produktów tradycyjnych, regionalnych, ekologicznych) w celu powstawania alternatywnych źródeł dochodów;

- aktywizacja lokalnych społeczności ukierunkowana na rozwój przedsiębiorczości, jako element wzrostu dochodów ludności wiejskiej;
- kreowanie postaw przedsiębiorczych i lokalnych inicjatorów działalności gospodarczej;
- wspieranie i profilowanie specjalizacji regionalno-lokalnej oraz centrów produkcyjno-usługowych,
- rozwój funkcji turystycznych, kompleksowo wykorzystujących lokalne zasoby i specjalizacje.

7.4.3. Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym

Zakładane działania:

- wsparcie mieszkańców w realizacji działań wynikających z lokalnych dokumentów strategicznych mających na celu wzmocnienie tożsamości regionalnej;
- podejmowanie współpracy na rzecz integracji społeczności lokalnej w planowaniu wspólnych działań i podejmowaniu wyzwań rozwojowych;
- poszerzenie i wzbogacenie oferty kulturalnej i usług czasu wolnego opartych na lokalnych zasobach przyczyniające się do zwiększenia poczucia tożsamości mieszkańców obszarów wiejskich, integracji społecznej i aktywizacji, szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- promocja lokalnej twórczości kulturalnej, rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa, przyczyniającej się do wykreowania produktów charakterystycznych dla poszczególnych miejscowości w oparciu o istniejące zasoby;
- promocja regionalnych specjalizacji w rolnictwie, jego otoczeniu i rybactwie (winiarstwo, pszczelarstwo itp. oraz usługi socjalne i rzemiosło, handel, przetwórstwo produktów rolnych, rękodzieło itp.);
- upowszechnianie dobrych praktyk przez społeczność lokalną na płaszczyźnie międzyregionalnej i międzynarodowej; wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi.

7.4.4. Racjonalizacja przestrzeni wiejskiej

Zakładane działania:

- dostosowanie przestrzeni wiejskiej do potrzeb gospodarczych i społecznych mieszkańców;
- efektywne wykorzystanie przestrzeni poprzez rozwój funkcji rekreacyjnej, sportowej i społeczno-kulturalnej obejmującej budowę i adekwatne wyposażenie obiektów;
- wykorzystanie potencjału uzdrowiskowego w projektowaniu przestrzeni wiejskiej;
- poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni wiejskiej uzyskana poprzez wspieranie projektów mających na celu urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku;
- racjonalne wykorzystanie przestrzeni produkcyjnej i osadniczej dzięki wspieraniu działań scaleniowych i zagospodarowania poscaleniowego.

3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030:

- **Wiejski obszar funkcjonalny uczestniczący w procesach rozwojowych**

Wiodące kierunki zagospodarowania:

- 1) rozwój gospodarki rolnej, leśnej oraz działalności pozarolniczej;
- 2) rozwój kapitału ludzkiego oraz wzrost poziomu życia mieszkańców;
- 3) poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym;
- 4) wzmocnienie powiązań obszarów wiejskich z ośrodkami miejskimi – włączenie terenów wiejskich otaczających miasta w procesy rozwojowe;
- 5) ochrona terenów o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych;
- 6) racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego;
- 7) rozwój infrastruktury technicznej i transportowej.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- 1) zagospodarowanie terenów wiejskich umożliwiające wzrost towarowości w rolnictwie;
- 2) rozwój powiązań komunikacyjnych drogowych i kolejowych, poprawiający wewnętrzną i zewnętrzną dostępność obszaru;
- 3) zapobieganie procesom suburbanizacji i rozpraszania zabudowy powodującym degradację otwartych terenów wiejskich przydatnych dla rolnictwa przez intensyfikację użytkowania terenów zainwestowanych;
- 4) rozwój rolnictwa dostosowanego do lokalnych warunków, poprawa struktury agrarnej gospodarstw;
- 5) rozwój i modernizacja bazy usług publicznych,
- 6) poprawa wyposażenia obszaru w infrastrukturę techniczną i transportową.

• **OBSZAR FUNKCJONALNY GOSPODARKI ROLNO-SPOŻYWCZEJ**

Wiodące kierunki zagospodarowania:

- 1) utrzymanie i wzmocnienie zrównoważonej gospodarki rolnej, opartej na zdywersyfikowanym wykorzystaniu ziemi;
- 2) zachowanie funkcji przemysłowych ośrodków miejskich oraz rozwój „zielonego przemysłu” tj. przemysłu opartego o produkty i surowce regionalne, funkcjonującego zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju;
- 3) rozwój stref aktywności gospodarczej oraz instytucji otoczenia biznesu;
- 4) rozwój bazy przetwórstwa rolno-spożywczego oraz usług związanych z obsługą rolnictwa;
- 5) utrzymanie i rozbudowa infrastruktury transportowej oraz technicznej, w tym energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii;
- 6) rozwój

Zasady i warunki zagospodarowania:

- 1) utrzymanie dotychczasowego użytkowania terenów rolniczych, przy jednoczesnym tworzeniu warunków do rozwoju rolnictwa towarowego;
- 2) zachowanie walorów krajobrazu kulturowego, w tym tradycyjnego krajobrazu rolniczego;
- 3) rozwój rolnictwa ekologicznego, w szczególności na terenach o dobrym stanie środowiska;

- 4) uwzględnienie ochrony terenów o wysokim wskaźniku waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej przy lokalizacji inwestycji;
- 5) zapobieganie procesom suburbanizacji i rozpraszania zabudowy, powodującym degradację otwartych terenów wiejskich przydatnych dla rolnictwa, przez intensyfikację użytkowania terenów zainwestowanych;
- 6) utrzymanie istniejących urządzeń melioracyjnych oraz budowa zbiorników małej retencji dla celów gospodarczych;
- 7) przy zagospodarowaniu terenów uwzględnienie ograniczeń związanych z położeniem na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz narażonych na niebezpieczeństwo powodzi;
- 8) zachowanie i ochrona walorów dziedzictwa kulturowego, w tym rewaloryzacja historycznych układów urbanistycznych świadczących o unikatowej historii i kulturze obszaru;
- 9) rozwój infrastruktury turystycznej.

Mapa 13 Obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym – Obszar Funkcjonalny Gospodarki Rolno - Spożywczej

Rys. 19. Obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym

3. OSI – Lokalne - Strategia Rozwoju Gminy Zarzecze na lata 2021-2030

W ramach Strategii Rozwoju Wyodrębniono 3 obszary priorytetowe, które są względem siebie równoważne i uzupełniające się:

- Cel strategiczny nr 1. Gmina Zarzecze dobrym miejscem do zamieszkania.
- Cel strategiczny nr 2. Rozwój gospodarczy Gminy Zarzecze.
- Cel strategiczny nr 3. Aktywne społeczeństwo obywatelskie motorem rozwoju Gminy Zarzecze.

Cele te powiązane są z zidentyfikowanymi lokalnymi obszarami strategicznej interwencji, co zostało przedstawione w załączniku graficznym, stanowiącym mapę nr 29 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Zarzecze w rozdziale 9.5 Model strukturalny funkcjonalno – przestrzennej Gminy.

Tabela 38 Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Zarzecze na lata 2021 – 2030 ze Strategią Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030

Cele Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030	Cele Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030	Cele Strategii Rozwoju Gminy Zarzecze na lata 2021 – 2030
<p>1.Zwiększanie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym</p> <p>2.Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych</p>	<p>OBSZAR TEMATYCZNY 1. GOSPODARKA I NAUKA</p>	<p>Cel strategiczny nr 1. Gmina Zarzecze dobrym miejscem do zamieszkania</p> <p>Cel strategiczny nr 2. Rozwój gospodarczy Gminy Zarzecze</p>
<p>2.3 Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach</p>	<p>Cel szczegółowy priorytetu 1.3. Zapewnienie dobrych warunków i systemu wsparcia podmiotów gospodarczych i rolnictwa w dostosowaniu do wymagań i potrzeb współczesnej otwartej gospodarki</p>	<p>Cel operacyjny 2.1 Rozwój gospodarczy oparty na nowoczesnych i ekologicznych technologiach</p> <p>Cel operacyjny 2.2 Rozwój turystyki oraz sportu</p>
<p>1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów</p>	<p>Cel szczegółowy priorytetu 1.4. Dostosowanie procesów gospodarczych do warunków wynikających ze współczesnych standardów środowiskowych</p>	<p>Cel operacyjny 1.3 Poprawa jakości komponentów środowiska</p>
<p>1.Zwiększanie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym,</p>	<p>OBSZAR TEMATYCZNY 2. KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY</p>	<p>Cel strategiczny nr 1. Gmina Zarzecze dobrym miejscem do zamieszkania</p>

<p>środowiskowym i przestrzennym</p> <p>2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych</p>		<p>Cel strategiczny nr 2. Rozwój gospodarczy oparty na nowoczesnych i ekologicznych technologiach</p> <p>Cel strategiczny nr 3. Aktywne społeczeństwo obywatelskie motorem rozwoju gminy Zarzeczce</p>
<p>2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego</p>	<p>Cel szczegółowy priorytetu 2.1. Podniesienie jakości edukacji i jej dostosowanie do wyzwań społeczeństwa przyszłości</p>	<p>Cel operacyjny 3.1 Oferta edukacyjna zaspokajająca potrzeby środowiska lokalnego</p>
<p>2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego</p>	<p>Cel szczegółowy priorytetu 2.2 Zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa poprzez poprawę dostępności i jakości funkcjonowania systemu ochrony zdrowia</p>	<p>Cel operacyjny 3.2 Poprawa funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej na obszarze gminy Zarzeczce</p>
<p>1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją</p> <p>2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego</p>	<p>Cel szczegółowy priorytetu 2.3 Rozwój form i instytucji kultury z uwzględnieniem dziedzictwa oraz wymagań nowoczesności</p>	<p>Cel operacyjny 1.4 Optymalizacja polityki przestrzennej w gminie Zarzeczce</p> <p>Cel operacyjny 3.4 Podniesienie poziomu świadczonych usług kulturalnych</p>
<p>1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją</p>	<p>Cel szczegółowy priorytetu 2.4 Wsparcie rynku pracy w zakresie aktywizacji zawodowej oraz tworzenia dobrej jakości miejsc pracy</p>	<p>Cel operacyjny 2.1 Rozwój gospodarczy oparty na nowoczesnych i ekologicznych technologiach</p>

2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego		
2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	Cel szczegółowy priorytetu 2.5 Wzmocnienie podmiotowości obywateli, rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenie ich wpływu na życie publiczne	Cel operacyjny 3.3 Aktywna integracja lokalnej społeczności
2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	Cel szczegółowy priorytetu 2.6 Wzrost poziomu adaptacyjności zawodowej i integracji społecznej w regionie	Cel operacyjny 1.2 Rozbudowa infrastruktury technicznej na obszarze Gminy Zarzecze Cel operacyjny 3.3 Aktywna integracja lokalnej społeczności
2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	Cel szczegółowy priorytetu 2.7 Kształtowanie postaw prozdrowotnych, promocja aktywności fizycznej i wsparcie sportu kwalifikowanego	Cel operacyjny 2.2 Rozwój turystyki oraz sportu
1. Zwiększanie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	OBSZAR TEMATYCZNY 3. INFRASTRUKTURA DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU I ŚRODOWISKA	Cel strategiczny nr 1. Gmina Zarzecze dobrym miejscem do zamieszkania Cel strategiczny nr 2. Rozwój gospodarczy Gminy Zarzecze
1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją 1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej	Cel szczegółowy priorytetu 3.1 Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego regionu oraz optymalizacji wykorzystania energii i zwiększenie udziału OZE w bilansie energetycznym województwa	Cel operacyjny 1.3 Poprawa jakości komponentów środowiska Cel operacyjny 2.1 Rozwój gospodarczy oparty na nowoczesnych i ekologicznych

dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów		technologiach
1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów	Cel szczegółowy priorytetu nr 3.3 Poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej zapewniającej spójność przestrzenną regionu oraz integrację obszarów funkcjonalnych	Cel operacyjny 1.1 Poprawa systemu komunikacji w Gminie Zarzecze Cel operacyjny 1.3 Poprawa jakości komponentów środowiska
1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją 1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów	Cel szczegółowy priorytetu 3.4 Rozbudowa wysokiej jakości sieci informacyjno-komunikacyjnej dla zapewnienia możliwości rozwojowych województwa oraz dostępności do usług	Cel operacyjny 1.2 Rozbudowa infrastruktury technicznej na obszarze Gminy Zarzecze Cel operacyjny 2.3 Promocja Gminy Zarzecze
2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego 2.2 Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnymi i lokalnym	Cel szczegółowy priorytetu 3.5 Tworzenie miejsc umożliwiających prowadzenie działalności gospodarczej i rozwój usług turystycznych	Cel operacyjny 1.1 Poprawa systemu komunikacji w Gminie Zarzecze Cel operacyjny 2.1 Rozwój gospodarczy oparty na nowoczesnych i ekologicznych technologiach Cel operacyjny 2.2 Rozwój turystyki oraz sportu Cel operacyjny 2.3 Promocja Gminy Zarzecze
1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą	Cel szczegółowy priorytetu 3.7 Ograniczenie negatywnych skutków oddziaływania rozwoju cywilizacyjnego na stan środowiska	Cel operacyjny 1.2 Rozbudowa infrastruktury technicznej na obszarze Gminy Zarzecze Cel operacyjny 1.3 Poprawa jakości

marginalizacją		komponentów środowiska
1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją	Cel szczegółowy priorytetu 3.8 Ochrona środowiska oraz zachowanie różnorodności biologicznej w regionie	Cel operacyjny 1.3 Poprawa jakości komponentów środowiska Cel operacyjny 2.2 Rozwój turystyki oraz sportu
1. Zwiększanie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	OBSZAR TEMATYCZNY 4. DOSTĘPNOŚĆ USŁUG	Cel strategiczny nr 1. Gmina Zarzecze dobrym miejscem do zamieszkania Cel strategiczny nr 2. Rozwój gospodarczy Gminy Zarzecze
1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych 1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów	Cel szczegółowy priorytetu nr 4.2 Poprawa zarządzania przestrzenią oraz przeciwdziałanie występowaniu wykluczenia osób i obszarów ze względu na ograniczenia ekonomiczne czy infrastrukturalne	Cel operacyjny 1.4 Optymalizacja polityki przestrzennej w gminie Zarzecze Cel operacyjny 2.1 Rozwój gospodarczy oparty na nowoczesnych i ekologicznych technologiach

Źródło: Opracowanie własne

ROZDZIAŁ 10

SYSTEM REALIZACJI, STRATEGII W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

10.1 Odpowiedzialność za realizację strategii

Wspólny wysiłek wielu osób, które przyczyniły się najpierw do opracowania szczegółowej diagnozy stanu gminy, a następnie Strategii jej rozwoju na następnych 10 lat, pójdzie na marne, jeżeli zaproponowane w niniejszym dokumencie projekty i zadania nie będą realizowane. Często zdarza się, że niestety strategia po uchwaleniu staje się martwym dokumentem, do którego nigdy więcej już się nie sięga, co jest dużym błędem.

Strategia powinna być dokumentem żywym –powinna być podstawowym planem działania, wyznaczającym kluczowe kierunki przedsięwzięć samorządu lokalnego i wskazującym sposoby ich osiągnięcia.

Aby zaakceptowane przez Radę Gminy zapisy Strategii były realizowane, potrzebny jest organ, który będzie odpowiedzialny za rozdzielanie zadań, śledzenie postępów w ich wdrażaniu, okresową ocenę, nanoszenie korekt i uzupełnień oraz wprowadzanie do dokumentu nowych propozycji. W przypadku Zarzecze organem tym jest Wójt Gminy Zarzecze.

Zespół pracowników Urzędu Gminy na potrzeby corocznego obowiązkowego Raportu o stanie gminy (do końca maja) będzie przygotowywał sprawozdanie z realizacji Strategii w poprzednim roku, zawierające informacje o zadaniach ukończonych, zadaniach będących w trakcie wykonywania oraz zadaniach nierozpoczętych wraz z wyjaśnieniem przyczyn ewentualnych opóźnień. Konsekwencją wniosków, zawartych w sprawozdaniu może być propozycja nanoszenia zmian w dokumencie, polegających na przykład na zmianach terminów, usuwaniu, czy też dodawaniu określonych zapisów.

10.2 Ewaluacja trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii

Ewaluacja to badanie, którego zadaniem jest ocena jakości i wartości procesu oraz efektów wdrażania danej polityki czy interwencji publicznej. Nie jest ona badaniem naukowym, audytem ani monitoringiem, choć dzieli z tymi narzędziami wspólne cechy. Jest to ocena wartości interwencji z zastosowaniem określonych kryteriów tejże oceny, podejmowana w celu określenia efektywności interwencji, oszacowania w odniesieniu do celów, a także analizy wpływu na specyficzne problemy strukturalne. Służy nie tylko zdobywaniu wiedzy, lecz również formułuje specyficzne rekomendacje dla konkretnych zadań. Bierze pod uwagę zgodność działań z procedurami oraz ocenia je także w kontekście efektów, które przynoszą.

Ewaluacja *ex ante* jest próbą znalezienia odpowiedzi na pytanie, czy działania planowane w ramach strategii przyniosą zakładane efekty przy użyciu dedykowanych im instrumentów i zasobów. Jej rolą jest dostarczenie oceny trafności tych założeń, ich spójności i planowanego sposobu realizacji Strategii.

10.3 System monitorowania i ewaluacji Strategii Rozwoju Gminy Zarzecze

Wyniki przeprowadzonej ewaluacji *ex ante* Strategii Rozwoju Gminy Zarzecze na lata 2021-2030 wskazują, iż na moment jej przyjęcia, jest w pełni wykonalna, gdyż:

- ✓ istnieją bezpośrednie powiązania między diagnozą, zidentyfikowanymi problemami i wyzwaniem, a celami strategicznymi, projektami i zadaniami,
- ✓ istnieje spójność wewnętrzna między celami a priorytetami i działaniami,
- ✓ samorząd posiada zasoby organizacyjne niezbędne do prawidłowej realizacji Strategii, potwierdzone ewaluacją dotychczasowej Strategii rozwoju i programów branżowych,
- ✓ samorząd posiada środki finansowe niezbędne do prowadzenia działań strategicznych,
- ✓ istnieje pełna spójność założeń Strategii wobec zapisów dokumentów wyższego rzędu, tm.in. takich jak Strategia rozwoju województwa Podkarpackie 2030, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego,
- ✓ w ciągu całego procesu strategicznego następowały konsultacje społeczne oraz eksperckie, badające plany pod względem ich realności wykonania oraz aktualności.

10.4. Monitoring realizacji Strategii

Monitoring to ciągły proces regularnego zbierania i analizowania informacji, dotyczących wdrażania Strategii, prowadzony w trakcie realizacji Strategii.

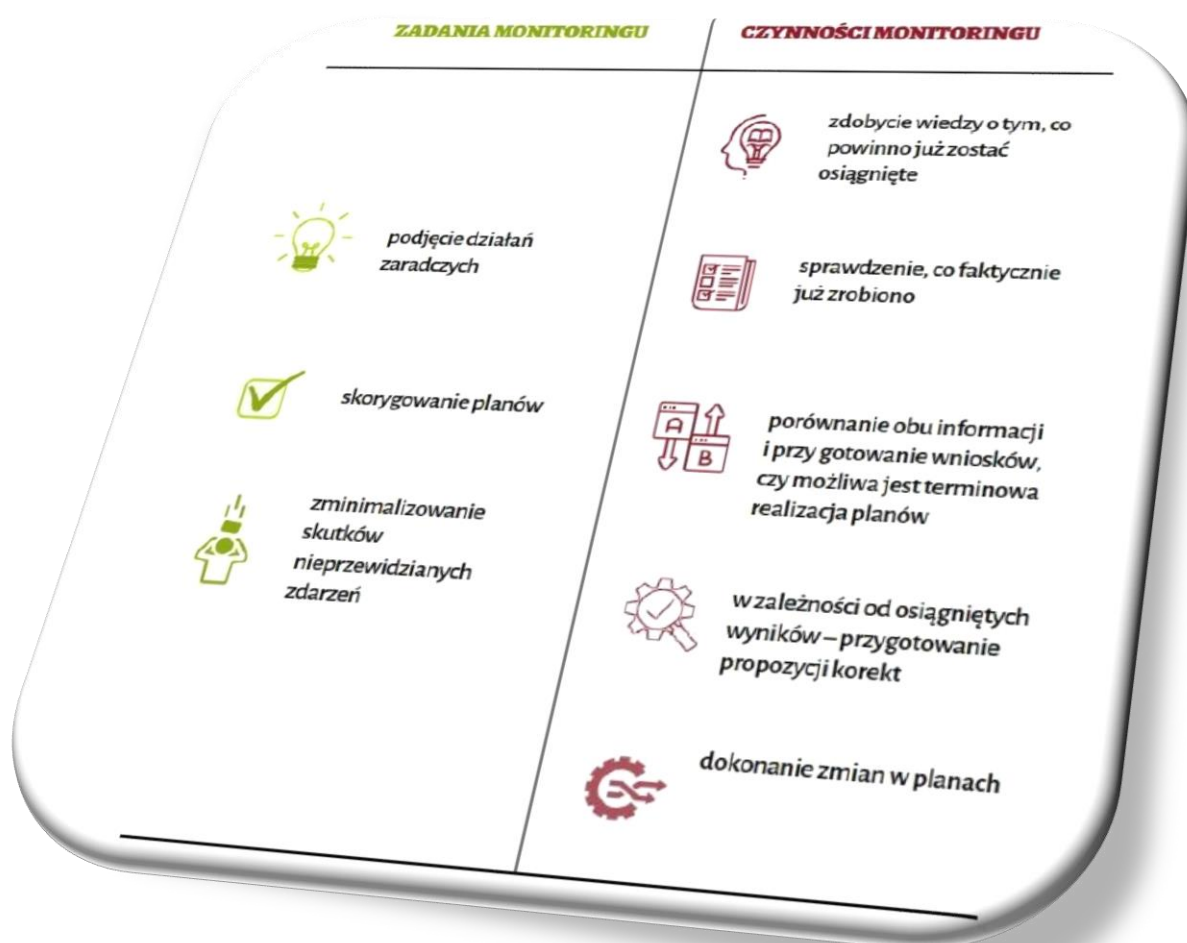
Ma on odpowiedzieć na pytanie, czy zaplanowane do realizacji zadanie, faktycznie zostało wykonane.

10.5 Raport z realizacji Strategii Rozwoju Gminy Zarzecze

Monitoring jest rodzajem alarmu, który informuje, gdy wdrażanie przebiega niezgodnie z planem. Dzięki niemu można:

- podjąć działania zaradcze
- skorygować plany
- zminimalizować skutki nieprzewidzianych zdarzeń.

Proces monitorowania powinien objąć następujące etapy:

Planując system monitoringu należy pamiętać, że plany to tylko prognozy i kierunki działań, które nie gwarantują pełnego wykonania zadania. Trzeba zdawać sobie sprawę, że mogą się zdarzyć odchylenia i określić, jaka skala tych odchyżeń będzie dla nas akceptowalna.

Monitoringiem w przypadku gminy Zarzecze zajmować się będzie zespół pracowników Urzędu Gminy. W przypadku identyfikacji poważnych problemów w realizacji któregoś z projektów (mogących skutkować całkowitym lub częściowym niezrealizowaniem, albo opóźnieniem), Koordynator Zespołu będzie zgłaszał ten fakt Wójtowi w celu omówienia zaistniałej sytuacji i podjęcia środków zaradczych.

Po to, aby dokument Strategii pełnił faktyczną rolę podstawowego narzędzia zarządzania Gminą, powinien on być zaopatrzone w mierniki, za pomocą, których będzie można śledzić, czy realizowane zadania faktycznie przyczyniają się do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju, zapisanego w wizji Gminy.

Dla gminy Zarzecze do podstawowego zestawu mierników, będących odzwierciedleniem zmian poziomu życia na jej terenie powinny należeć co najmniej następujące wskaźniki:

1. Liczba mieszkańców Gminy;
2. Poziom dochodów Gminy na 1 mieszkańca;
3. Udział wydatków majątkowych w łącznych wydatkach Gminy;
4. Długość utwardzonych dróg gminnych;
5. Odsetek środowisk, korzystających z pomocy społecznej;
6. Liczba przestępstw;
7. Liczba wykroczeń;
8. Powierzchnia Gminy, objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego;
9. Liczba podmiotów gospodarczych (REGON);
10. Stopa bezrobocia;
11. Wyniki sprawdzianu uczniów klas VIII.

Oceniając w kolejnych latach skutki realizacji Strategii należy wziąć pod uwagę to, że:

- Wartości mierników 1, 2, 4, 8, 9 powinny się sukcesywnie zwiększać. Istotne są tu również dane jakościowe, gdyż zbyt gwałtowna dynamika np. w zakresie demografii nie jest zjawiskiem pożądanym.
- Wartości mierników 5, 6, 7 i 10 powinny się sukcesywnie zmniejszać.
- Jeżeli chodzi o miernik 11, czyli wyniki testów uczniów klas VIII szkół, to nie powinny one być gorsze niż średnia dla województwa podkarpackiego.

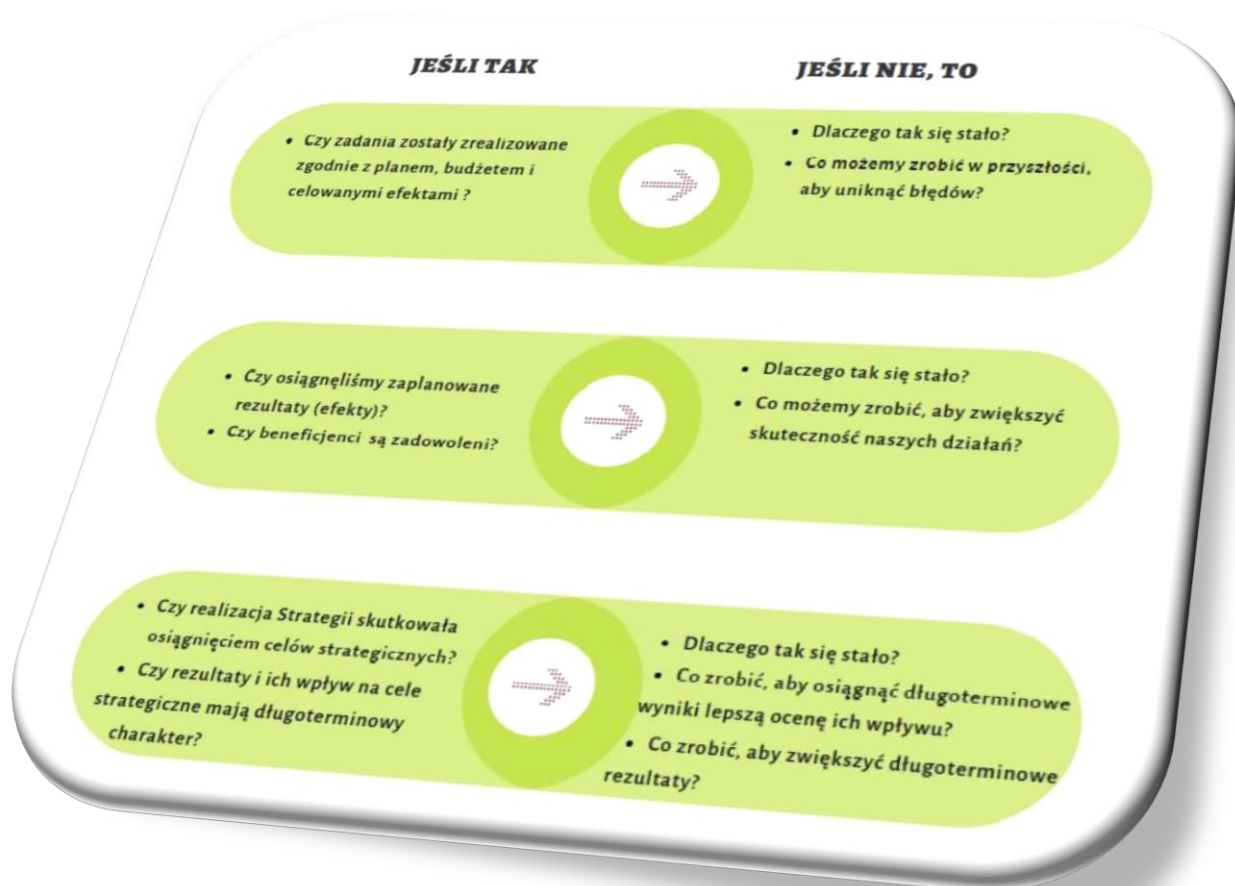
10.6 Ewaluacja – ocena skutków wdrażania zapisów Strategii

Ocena *ex post* to spojrzenie na realizację Strategii z punktu widzenia osiągnięcia rezultatów, wpływów i potrzeb, które miały być osiągnięte. Ma ona odpowiedzieć na pytanie, czy coś zostało zrobione dobrze. Ocena powinna być prowadzona przez cały okres wdrażania Strategii. Konsekwencjami negatywnej oceny w trakcie realizacji Strategii może być:

- **Zakończenie danego zadania wcześniej,**
- **Zmiana celów,**
- **Zmiana sposobów realizacji.**

Z kolei ocena końcowa nie wpływa na strategię w trakcie jej realizacji, ale może skutkować nowymi projektami w nowej Strategii. Służy ona zbieraniu doświadczeń i wyciąganiu wniosków na przyszłość.

W trakcie dokonywania oceny należy odpowiedzieć na poniższe pytania:

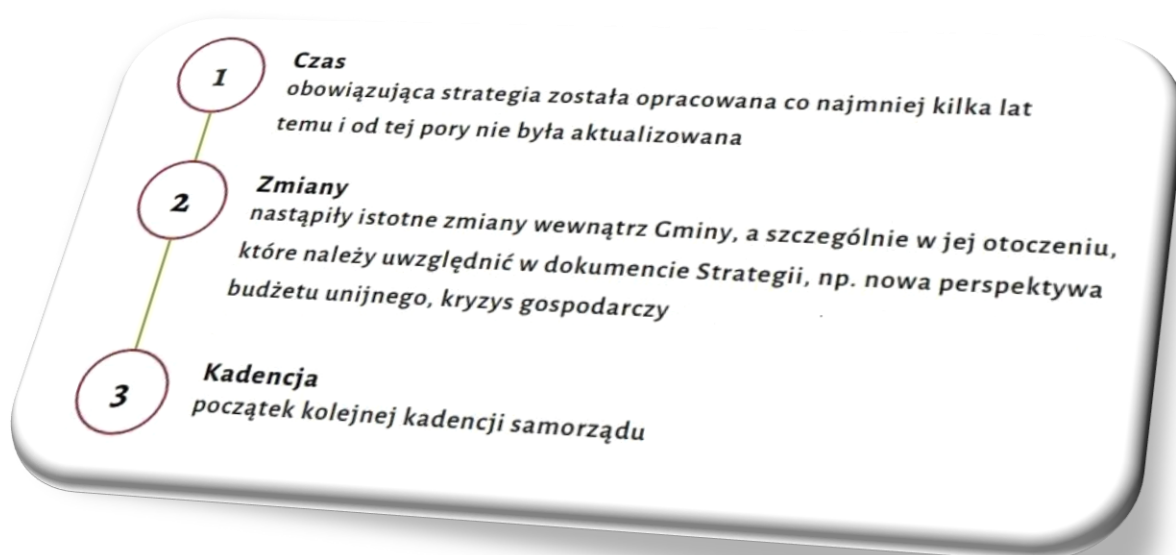

Za ewaluację skutków wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Zarzeczce będzie odpowiadać zespół pracowników Urzędu Gminy Zarzeczce.

10.7 Zasady aktualizacji

Zapisane w Strategii zadania nie powinny być zatwierdzone raz na zawsze – co jakiś czas powinny być one przeglądane i ewentualnie korygowane bądź uzupełniane stosownie do zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych. Równocześnie do dokumentu Strategii powinny być wprowadzane nowe projekty, wynikające z pojawiających się możliwości (na przykład pozyskanie dodatkowych środków), bądź zgłaszanych potrzeb.

Przesłankami aktualizacji dokumentu Strategii mogą być:

Niniejszy dokument planistyczny powinien mieć charakter kroczący. Najbardziej na początku każdej kolejnej kadencji Rady Gminy powinien być dokonany jego gruntowny przegląd i aktualizacja wraz z przesunięciem okresu programowania. Ewentualne korekty bądź uzupełnienia powinny być dokonywane stosownie do zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych. Do dokumentu Strategii powinny być wprowadzane nowe projekty, wynikające z pojawiających się możliwości (na przykład pozyskanie dodatkowych środków), bądź identyfikowanych potrzeb.

Rolę koordynatora procesu aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Zarzecze będą pełnić wyznaczeni pracownicy Urzędu Gminy Zarzecze. Będą oni zbierać propozycje zmian od szefów poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu Gminy, przewodniczących komisji Rady Gminy oraz szefów jednostek gminnych, a następnie przedstawiać je Wójtowi Gminy.

10.8 Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej („Strategia rozwoju gminy – poradnik praktyczny” luty 2021 r.), jako dokumenty wykonawcze względem strategii rozwoju należy rozumieć obowiązkowe lub fakultatywne plany i programy funkcjonujące w gminie.

Strategia, jako dokument kierunkowy, przede wszystkim powinna być spójna z Wieloletnią prognozą finansową gminy oraz corocznymi uchwałami budżetowymi. Tylko zapewnienie przez Radę Gminy środków na realizację przedsięwzięć strategicznych da możliwość osiągnięcia najważniejszych celów, zidentyfikowanych w wielokierunkowym procesie strategicznym.

Należy także pamiętać, iż podczas tworzenia nowych bądź aktualizacji istniejących sektorowych gminnych planów i programów, powinny być one spójne ze Strategią Rozwoju Gminy – przynajmniej odnośnie kluczowych przedsięwzięć oraz kierunków działań. Do takich dokumentów należą m.in.:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych,
- Gminny program ochrony środowiska,
- Plan gospodarki niskoemisyjnej,
- Program budowy dróg gminnych,
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych,
- Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3. Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Plany odnowy miejscowości.

10.9 Informowanie lokalnej społeczności

Naczelnym celem przygotowania, a następnie wdrażania Strategii jest, zapisane w wizji i misji, zapewnienie mieszkańcom gminy Zarzecze i jak najbardziej dogodnych warunków do życia, pracy i wypoczynku.

Realizacja Strategii ma służyć lokalnej społeczności i wobec tego powinna ona zostać powiadomiona o jej kluczowych zapisach, bowiem uchwalony przez Radę Gminy dokument jest nie tylko „przewodnikiem” dla działań samorządu, ale pełni również funkcję informacyjną dla mieszkańców – powinni oni dowiedzieć się z niej, jakie działania będą w perspektywie kolejnych kilku lat podejmowane przez Urząd Gminy i podległe jednostki.

Oprócz publikacji pełnej wersji raportu i Strategii w Biuletynie Informacji Publicznej, najważniejsze tezy Strategii zostaną zaprezentowane poprzez stronę internetową Gminy i media lokalne.

Ważne jest także cykliczne informowanie lokalnej społeczności o postępach we wdrażaniu Strategii, przede wszystkim poprzez publikację corocznych, syntetycznych sprawozdań.

ROZDZIAŁ 11

**RAMY FINANSOWE
ORAZ ŹRÓDŁA
FINANSOWANIA**

Ramy finansowe Strategii Rozwoju Gminy Zarzecze 2021-2030 posiadają jedynie charakter prognostyczny oraz zależą od szeregu zmiennych, które w praktyce mogą zupełnie zmieniać dane kwoty. Po analizie zebranych danych z **rozdziału 8 Wieloletni Plan Inwestycyjny** szacunkowo określono ramy finansowe w poszczególnych obszarach:

Obszar 1. Gmina Zarzecze dobrym miejscem do zamieszkania. 108 700 000,00 zł	Obszar 2. Rozwój gospodarczy Gminy Zarzecze 46 300 000,00 zł
Obszar 3. Aktywne społeczeństwo obywatelskie motorem rozwoju Gminy Zarzecze 3 400 000,00 zł	

Bogaty wachlarz działań realizowanych w celu urzeczywistnienia zamierzeń Strategii przez różnego rodzaju podmioty i instytucje, będzie wymagał zaangażowania środków finansowych pochodzących z różnych źródeł. Niezwykle istotne dla sfinansowania działań przewidzianych w ramach niniejszego dokumentu strategicznego ma katalog środków publicznych, zarówno krajowych, jak i zagranicznych (w tym szczególną rolę będą odgrywały środki budżetu UE w perspektywie finansowej 2021-2027). Sukces wdrażania zakładanych celów Strategii zależny będzie od zapewnienia odpowiednich źródeł finansowania planowanych zadań/przedsięwzięć/kierunków działań. Jednoznaczne określenie tych źródeł, w kontekście zapewnienia spójności i efektywności realizowanych przedsięwzięć, jest zadaniem złożonym, ponieważ system finansowania zadań publicznych charakteryzuje się wielopoziomowością i hierarchicznością (poziom regionalny, krajowy i europejski), a za jego rozwój i właściwą organizację odpowiedzialnych jest wiele różnych podmiotów z różnych szczebli zarządzania. Występują również różne formy finansowania przedsięwzięć: dotacje, instrumenty finansowe, formuła partnerstwa publiczno-prywatnego.

Skuteczny proces pozyskiwania środków finansowych wymaga wypracowania odpowiedniego systemu organizacji i koordynacji. Przedmiotowy proces powinien przede wszystkim uwzględniać zróżnicowanie wariantów finansowania przedsięwzięć wskazanych w Strategii (źródła i formy). Niezwykle istotną kwestią jest odejście od typowego systemu grantowego oraz wypracowanie zasad korzystania z funduszy zwrotnych. Niebagatelne znaczenie ma również korzystanie z funduszy bezpośrednio zarządzanych przez Komisję Europejską. Podstawy stanowią: dywersyfikacja oraz ciągłość działań, które pozwolą na wypracowanie długoterminowego planu finansowego, a także wdrażanie inwestycji bardziej ryzykownych, często o charakterze innowacyjnym czy eksperymentalnym.

Zakres działań przewidzianych w Strategii jest szeroki i wielowątkowy oraz obejmuje ich realizację przez różnego rodzaju podmioty (z sektora publicznego i prywatnego). Wobec tego niezbędne będzie poszukiwanie różnych źródeł finansowania zaplanowanych działań, w tym m.in. środki w ramach Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i innych. Kluczową rolę przypisać należy również krajowym środkom publicznym.

Zasady finansowania przedsięwzięć Strategii:

1. Wykorzystywanie różnych form finansowania – dotacje oraz różnego rodzaju instrumenty finansowe, w tym zwrotne (pożyczki, poręczenia, gwarancje),
2. Dywersyfikacja i łączenie różnych źródeł finansowania przedsięwzięć,
3. Wykorzystywanie ze środków europejskich na różnych poziomach - program regionalny, programy krajowe, programy współpracy międzynarodowej i transgranicznej (Program Współpracy Transgranicznej PL – BA – UA),
4. Udział w międzynarodowych projektach sieciowych np. programy Interreg, Central Europe,
5. Wykorzystywanie funduszy bezpośrednio zarządzanych przez Komisję Europejską np. LIFE, Horyzont, COSME, itp.

Wśród głównych źródeł finansowania Strategii znajdują się:

- Środki własne Gminy Zarzecze – budżet jednostki samorządu terytorialnego będzie stanowić jedno z podstawowych źródeł finansowania przedsięwzięć zawartych w Strategii,
- Środki z budżetu Unii Europejskiej w ramach pakietu legislacyjnego polityki spójności na lata 2021-2027 – środki z budżetu UE w ramach pakietu legislacyjnego polityki spójności na lata 2021-2027 przewidziane w ramach krajowych programów operacyjnych, regionalnych programów operacyjnych, środków na rozwój obszarów wiejskich dostępne w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej,
- Środki z budżetu UE dostępne w ramach instrumentów (programów) bezpośrednio zarządzanych przez Komisję Europejską (dotyczą one głównie następujących zagadnień: wsparcie MŚP, kształcenie, w tym kształcenie ustawiczne, współpraca międzyregionalna i transgraniczna, szkolenie, a także energetyka i kwestie klimatyczne),
- Środki budżetu państwa (instrumenty wspierające działania prorozwojowe na poziomie i lokalnym) oraz środki budżetu Województwa Podkarpackiego - środki budżetu państwa lub samorządu województwa dostępne w ramach istniejących oraz nowych instrumentów takich, jak porozumienie terytorialne (art. 14rb ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju),
- Środki pochodzące z krajowych i międzynarodowych instytucji finansowych,
- Program Rozwoju Uniwersytetów Ludowych na lata 2020-2030,
- Mechanizmy finansowe EOG i Norweski Mechanizm finansowy,
- Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- Środki pochodzące od partnerów publicznych (inne jednostki samorządu terytorialnego) zaangażowanych we wspólną realizację przedsięwzięć (środki przeznaczone na sfinansowanie zadań w całości lub stanowiące wkład własny do projektów wspartych środkami zewnętrznymi),
- Dodatkowe formy wsparcia dostępne w ramach specjalnych linii budżetowych, np. tarczy antykryzysowych,
- Kredyty bankowe, pożyczki oraz inne instrumenty finansowe,
- Krajowy Plan Odbudowy,
- Polski Ład.

SPIS TABEL

Tabela 1	Ludność, średnia gęstość zaludnienia oraz powierzchnia gmin powiatu przeworskiego.....	13
Tabela 2	Liczba urodzeń i zgonów oraz przyrost naturalny w gminie Zarzecze na przestrzeni lat 2016-2020.....	14
Tabela 3	Struktura wiekowa mieszkańców gminy Zarzecze w 2020 roku.....	18
Tabela 4	Liczba uczniów oraz oddziałów w placówkach oświatowych w roku 2016 i 2020	20
Tabela 5	Dane dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Zarzecze w 2016 oraz 2020 roku	21
Tabela 6	Liczba rodzin oraz osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie gminy Zarzecze w latach 2016-2020	23
Tabela 7	Przyczyny trudnych sytuacji życiowych rodzin w latach 2019-2020.....	24
Tabela 8	Liczba korzystających ze świadczeń rodzinnych na terenie gminy Zarzecze oraz kwoty wypłacanych świadczeń w latach 2016-2020.....	25
Tabela 9	Szczegółowe dane dotyczące klubów sportowych oraz liczby osób ćwiczących na terenie gminy Zarzecze w roku 2016 i 2020	29
Tabela 10	Miejscowe zagrożenia według rodzaju zagrożenia na przestrzeni lat 2018-2020.....	32
Tabela 11	Działania ratownicze podejmowane przez OSP na terenie gminy Zarzecze na przestrzeni lat 2018-2020	32
Tabela 12	Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego na przestrzeni lat 2016-2020	43
Tabela 13	Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Zarzecze	44
Tabela 14	Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczne i sanitarne.....	45
Tabela 15	Budownictwo mieszkaniowe w latach 2016 - 2020.....	46
Tabela 16	Budynki niemieszkalne oddane do użytkowania w latach 2016 - 2020	46
Tabela 17	Wybrane dane dotyczące sieci wodociągowej w roku 2016 oraz 2020	48
Tabela 18	Dane dotyczące instalacji kanalizacyjnej w gminie Zarzecze.....	49
Tabela 19	Wybrane dane dotyczące sieci gazowej w gminie Zarzecze.....	51
Tabela 20	Masa odebranych odpadów komunalnych z terenu gminy Zarzecze w latach 2017-2020..	53
Tabela 21	Struktura ludności gminy Zarzecze wg ekonomicznych grup wiekowych w roku 2016 oraz 2020.....	55
Tabela 22	Pracujący na terenie Zarzecze w latach 2016 - 2020.....	56
Tabela 23	Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Zarzecze w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle powiatu przeworskiego według płci	56
Tabela 24	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Zarzecze w latach 2016 - 2020.....	57
Tabela 25	Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane na terenie gmin powiatu przeworskiego	58
Tabela 26	Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane na terenie gminy Zarzecze	59
Tabela 27	Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji PKD oraz sektorów własnościowych zarejestrowane na terenie gminy Zarzecze.....	60
Tabela 28	Wskaźniki w zakresie podmiotów gospodarki narodowej dla obszaru gminy Zarzecze za lata 2016 i 2020.....	62
Tabela 29	Rodzaje użytków rolnych i gruntów leśnych na terenie gminy Zarzecze (2020 rok).....	62
Tabela 30	Rodzaje gospodarstw na terenie gminy Zarzecze (2020 rok)	63
Tabela 31	Realizacja budżetu gminy Zarzecze na przestrzeni lat 2016-2020 w zł	63
Tabela 32	Kształtowanie się dochodów majątkowych na przestrzeni lat 2016-2020.....	64
Tabela 33	Udział wydatków majątkowych (inwestycyjnych) w wydatkach budżetowych na przestrzeni lat 2016-2020	66

Tabela 34 Kluczowe przedsięwzięcia planowane do realizacji w latach 2021-2030	111
Tabela 35 Efekty wdrożenia obszaru 1 Gmina Zarzecze dobrym miejscem do zamieszkania	130
Tabela 36 Efekty wdrożenia obszaru 2 Rozwój Gospodarczy Gminy Zarzecze	132
Tabela 37 Efekty wdrożenia obszaru 3 Aktywne społeczeństwo motorem Gminy Zarzecze	133
Tabela 38 Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Zarzecze na lata 2021 – 2030 ze Strategią Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030	144

SPIS MAP

Mapa 1 Gmina Zarzecze na tle województwa podkarpackiego	9
Mapa 2 Gmina Zarzecze na tle powiatu przeworskiego	10
Mapa 3 Gmina Zarzecze z usytuowaniem poszczególnych sołectw.....	12
Mapa 4 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Zarzecze – Strefy funkcjonalne	123
Mapa 5 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Zarzecze - Uwarunkowania przyrodnicze – Geologia, Gazociągi	124
Mapa 6 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Zarzecze– Obszary strategicznej interwencji.....	125
Mapa 7 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Zarzecze – Wieloletni plan inwestycyjny	126
Mapa 8 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Zarzecze - Uwarunkowania przyrodnicze – Rezerwaty, Zagrożenie powodziowe.....	127
Mapa 9 Wschodnia Polska	135
Mapa 10 Obszary zagrożone trwałą marginalizacją.....	137
Mapa 11 Obszary zagrożone trwałą marginalizacją – poziom regionalny	138
Mapa 12 Obszary wiejskie województwa podkarpackiego.....	139
Mapa 13 Obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym – Obszar Funkcjonalny Gospodarki Rolno - Spożywczej	142

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Powierzchnia gmin powiatu przeworskiego w ujęciu procentowym	11
Wykres 2 Stan ludności w gminie Zarzecze na przestrzeni lat 2010-2020	14
Wykres 3 Liczba urodzeń i zgonów oraz przyrost naturalny w gminie Zarzecze na przestrzeni lat 2016-2020.....	15
Wykres 4 Liczba urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny na terenie gmin powiatu przeworskiego w roku 2020	16
Wykres 5 Liczba zameldowań i wymeldowań ogółem oraz saldo migracji w gminie Zarzecze na przestrzeni lat 2016-2020.....	17
Wykres 6 Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na przestrzeni lat 2016-2020 w województwie podkarpackim, powiecie przeworskim oraz gminie Zarzecze.....	24
Wykres 7 Liczba czytelników oraz wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz w gminie Zarzecze w latach 2016-2020	28
Wykres 9 Korzystający z sieci wodociąg Uwarunkowania przyrodnicze – Rezerваты, Zagrożenie powodziowe gowej w % ogółu ludności w gminach powiatu przeworskiego	49
Wykres 10 Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności w gminach powiatu przeworskiego	50
Wykres 11 Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności w gminach powiatu kolbuszowskiego... ..	52
Wykres 12 Odebrane zmieszane odpady komunalne oraz odpady zebrane w sposób selektywny z terenu gminy Zarzecze w latach 2017-2020 w %.....	54
Wykres 13 Struktura ludności gminy Zarzecze według ekonomicznych grup wiekowych w roku 2016 i 2020.....	55
Wykres 14 Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Zarzecze w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle gmin i powiatu przeworskiego.....	57
Wykres 15 Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości	61
Wykres 17 Dochody oraz wydatki na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2016-2020.....	64
Wykres 18 Kształtowanie się dochodów majątkowych na przestrzeni lat 2016-2020	65
Wykres 19 Udział wydatków bieżących oraz majątkowych (inwestycyjnych) w wydatkach ogółem na przestrzeni lat 2016-2020.....	66
Wykres 20 Wysokość pozyskanych środków w ramach programów i projektów unijnych w latach 2014-2020	67
Wykres 21 Ocena poszczególnych sfer życia na terenie gminy (w % udzielonych odpowiedzi).....	69
Wykres 22 Atuty gminy – pytanie wielokrotnego wyboru (w % udzielonych odpowiedzi)	70
Wykres 23 Priorytetowe działania do wykonania na terenie gminy – pytanie wielokrotnego wyboru (w % udzielonych odpowiedzi)	71
Wykres 24 Branża gospodarki posiadająca największy potencjał rozwojowy – pytanie wielokrotnego wyboru (w % udzielonych odpowiedzi).....	71
Wykres 25 Wizytówka gminy w 2030 r. według jej mieszkańców – pytanie wielokrotnego wyboru (% udzielonych odpowiedzi).....	72
Wykres 28 Informacje dot. ankietowanych mieszkańców gminy Zarzecze	73
Wykres 29 Analiza SWOT.....	76

SPIS RYSUNKÓW

Zdjęcie 1 Zespół Parkowo - Pałacowy w Zarzeczcu, obejmujący pałac, oficynę, małą oranżerię oraz park romantyczny.....	37
Zdjęcie 2 Oficyna i park krajobrazowy w Siennowie pochodzący z XVIII wieku.....	38
Zdjęcie 3 Kościół pw. Wszystkich świętych w Siennowie, pochodzący z 1676 roku	38
Zdjęcie 4 Kościół pw. Świętego Michała Archanioła w Zarzeczcu.....	39
Zdjęcie 5 Kościół w Pełnatyczach	39
Zdjęcie 6 Kapliczka w Łapajówce.....	40
Zdjęcie 7 Kapliczka w Pełnatyczach	40